

T.C.
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TURİSTLERİN SİNOP İLİNİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİNE YÖNELİK ALGILAMALARININ İNCELENMESİ**

Özlem AYDIN

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATAY
EYLÜL-2017

**T.C.
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TURİSTLERİN SİNOP İLİNİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİNE YÖNELİK ALGILAMALARININ İNCELENMESİ**

Özlem AYDIN

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HATAY
EYLÜL-2017**

T.C.
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

Tezin Adı: TURİSTLERİN SİNOP İLİNİN ALTERNATİF TURİZM
POTANSİYELİNE YÖNELİK ALGILAMALARININ İNCELENMESİ.

Öğrencinin, Adı Soyadı: ÖZLEM AYDIN

Tez Savunma Tarihi: 21.09.2017

Kod No: 02

DOÇ. DR. YASEMİN BİRÇAN YILDIRIM
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

YRD. DOÇ. DR. ÇAĞRI SAÇLI
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

YRD. DOÇ. DR. CEMİL SÜSLÜ
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Ünvanı, ADI ve SOYADI):

YRD. DOÇ. DR. CEMİL SÜSLÜ

YRD. DOÇ. DR. ÇAĞRI SAÇLI

YRD. DOÇ. DR. SONYEL OFLAZOĞLU

İmzası

.....

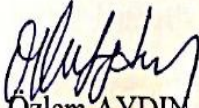
.....

.....

22.09.2017

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını ve tez üzerinde Yükseköğretim Kurulu tarafından hiçbir değişiklik yapılamayacağı için tezin bilgisayar ekranında görüntülendiğinde asıl nüsha ile aynı olması sorumluluğunun tarafıma ait olduğunu beyan ederim.

Özlem AYDIN

ÖZET

TURİSTLERİN SİNOP İLİNİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Turizm 20. yüzyılın en önemli sektörlerinden ve bölgesel kalkınmada en etkili araçlardan biridir. Turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi açısından uygulanan yöntemlerden biri de alternatif turizm olanaklarının geliştirilmesidir. Günümüzde, daha üst gelir, eğitim ve sosyal statüdeki kişilerin, beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve hizmetlerde farklılaşarak turizm pazarından daha yüksek paya sahip olmak isteyen turizm arzı üreticileri, alternatif turizme yönelmektedir. Alternatif turizm tek tip bir turizm hareketliliğini önleyerek, turizm çeşitliliğini zenginleştirerek ve yeni fırsatlar yaratarak bölgesel ekonomik kalkınmaya katkı sağlamaktadır.

Bu çalışma Sinop ilinin alternatif turizm potansiyelinin, yerli turist tarafından nasıl algılandığını belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın amacı doğrultusunda Sinop ilini ziyaret eden yerli turistlere yönelik bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırma veri toplama yöntemi olarak anket formu kullanılmış, araştırma evreni olarak belirlenen Sinop ilindeki yerli turistlere 421 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket formları ile elde edilen veriler SPSS.21.0 İstatistik Paket Programı ile analiz edilmiştir.

Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara göre; Sinop'un alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu, doğa turizmi ve kültür turizminin bölgede uygulanabilir alternatif turizm türleri olduğu, ancak sahip olduğu potansiyelini konaklama tesislerinin yetersiz oluşu, alt ve üst yapı eksiklikleri, tanıtım yetersizliği gibi faktörlere bağlı olarak yeterince geliştiremediği sonucuna ulaşılmıştır.

2017, 114 sayfa

Anahtar Kelimeler: Sinop, Turizm, Turizm Çeşitlendirmesi, Turizm Potansiyeli, Alternatif Turizm

ABSTRACT

EXAMINING THE PERCEPTION OF TOURISTS OF THE ALTERNATIVE TOURISM POTENTIAL OF SİNOP

Tourism is one of the most important sectors and most effective tools of the 20th century in regional development. One of the methods applied to diversify and develop tourism is the improvement of alternative tourism opportunities. Today, in order to respond to the expectations and needs of the people with higher educational, financial and social status and to have a higher share of the tourism market by undergoing changes in services, tourism suppliers are shifting to alternative tourism. Alternative tourism contributes to regional economic development by preventing a single-type tourism market, enriching tourism diversity and creating new opportunities.

This study was conducted with the aim of determining how Sinop's potential of alternative tourism is perceived by the domestic tourist. A field study that was aimed at the domestic tourists who visited Sinop was performed in accordance with the study's aim. Survey form was used as data acquisition method, 421 surveys were conducted to research population who were domestic tourists in Sinop. The data acquired from the survey forms was analyzed with SPSS 21.0 Packed Program.

According to the findings deduced from the data analysis; Sinop has domestic tourism potential, nature and culture tourism is applicable types of tourism in the area, however, it couldn't reach its potential due to factors such as insufficient accommodation, insufficient infrastructure and superstructure and lack of publicity.

2017, 114pages

Keywords: Sinop, Tourism, Tourism Diversification, Tourism Potential, Alternative Tourism

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez çalışmam esnasında sahip olduğu bilgi birikimi ve tecrübesi ile çalışmayı yönlendirentez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Cemil SÜSLÜ'ye, bu süreçte çok değerli katkılarını esirgemeyen Sayın Yrd.Doç.Dr. Çağrı SAÇLI'ya, tezin daha iyi olması için destek sağlayan Sayın Yrd.Doç.Dr.Sonyel OFLAZOĞLU'na, lisans ve lisansüstü öğrenimim süresince her türlü yardımı esirgemeyen, manevi desteğini her zaman hissettiğim Sayın Doç. Dr. Nuriye GÜREŞ'e, bilgisi, yardımseverliği, fedakârlığı ve özverisiyle bu süreçte beni yalnız bırakmayan Sayın Arş. Gör. Seda ARSLAN'a, eskimeyecek dostluğu, yardımları ve ilgisiyle her zaman yanımda olan çok değerli arkadaşım, dostum Sayın Öğr.Gör. Duygu BABAT'a ve emeği geçen tüm hocalarıma sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım sırasında desteklerini esirgemeyen canım babam Engin ARSLAN ve Hamide ARSLAN'a, çalışmalarımın biran önce bitmesi için benimle alan çalışmasına katılan, yollara düşen, okula gelen biricik kızım Erva Nur AYDIN'a, ve bu süreçte yanımda olan değerli eşim Halil Faruk AYDIN'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
RESİMLER DİZİNİ.....	VIII
ÇİZELGELER DİZİNİ	IX
KISALTMALAR DİZİNİ.....	XI
1.GİRİŞ	1
2.TURİZM VE TURİST KAVRAMI.....	3
2.1. Turizmin Önemi ve Özellikleri.....	5
2.2. Turizmi Etkileyen Faktörler.....	6
2.2.1. Turizm Arzı Üzerinde Etkili Faktörler	7
2.2.2. Turizm Talebi Üzerinde Etkili Faktörler	9
2.3. Turizm Sınıflandırması	16
2.3.1. Kişi Sayısına Göre Turizm Sınıflandırması.....	17
2.3.2. Dönem veya Mevsime Göre Turizm Sınıflandırması.....	17
2.3.3. Turistin Geldiği Yere Göre Turizm Sınıflandırması	17
2.3.4. Yaşa Göre Turizm Sınıflandırması	18
2.3.5. Kişilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Sınıflandırması.....	18
2.3.6. Katılımcı Amaçlarına Göre Turizm Sınıflandırması	18
2.4. Alternatif Turizm	19
2.4.1. İnanç Turizmi.....	20
2.4.2. Sağlık Turizmi	22
2.4.3. Gastronomi Turizmi.....	24
2.4.4. Kültür Turizmi	25
2.4.5. Av Turizmi.....	26
2.4.6. Mağara ve Yayla Turizmi	26
2.4.7. Dağ Turizmi.....	27
2.4.8. Nehir Turizmi	28

2.5. Turizmin Etkileri ve Kazanımları	29
2.5.1. Sosyal Etkileri.....	29
2.5.2. Ekonomik Etkileri ve Kazanımları	32
3.SİNOP'UN GENEL ÖZELLİKLERİ	36
3.1. Coğrafi Konumu ve Yeri	36
3.2. İklim ve Doğal Kaynakları.....	39
3.3. Demografik Özellikleri	39
3.4. Ekonomik Özellikleri.....	40
3.5. Sinop'un Tarihçesi	42
3.6. Sinop'un Turizm Potansiyeli	44
3.6.1. Sinop'un Doğal Turizm Potansiyeli	45
3.6.2. Sinop'un Tarihi ve Kültürel Turizm Potansiyeli	50
3.7. Sinop'un Alternatif Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi.....	57
3.8. Sinop'un Turizmdeki Yeri ve Payı	61
3.9. Sinop Turizminin Swot Analizi	65
4.ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	68
5.MATERYAL VE YÖNTEM	78
5.1. Araştırmanın Problemi.....	78
5.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	78
5.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	79
5.4. Araştırmanın Modeli ve Hipotezi	80
5.5. Araştırmanın Yöntemi	81
5.5.1. Araştırma Evreni ve Örneklemine Belirlenmesi	82
5.5.2 Veri Toplama Aracının Hazırlanması.....	83
5.5.3 Veri Analizinde Kullanılacak İstatistiksel Yöntemler.....	84
6.ARAŞTIRMA BULGULARI	87
6.1. Araştırma Ölçeklerinin Güvenilirlik Analizi	87
6.2. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	87
6.3. Araştırmaya Katılanların Seyahat Özelliklerine İlişkin Bulgular	89
6.4. Araştırmaya Katılanların Sinop'u Turizm ve Alternatif Turizm Bakımından Değerlendirmelerine Yönelik Bulgular.....	91
6.5. Araştırma Sonuçlarının Demografik Değişkenlere Göre Sınanması.....	96

6.5.1.	Araştırma Sonuçlarının Cinsiyet değişkenine göre Sınanması.....	97
6.5.2.	Araştırma Sonuçlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Sınanması	98
6.5.3.	Araştırma Sonuçlarının Yaş değişkenine göre Sınanması.....	98
6.5.4.	Araştırma Sonuçlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sınanması	99
6.5.5.	Araştırma Sonuçlarının Gelir Düzeyleri Değişkenine Göre Sınanması	100
6.6.	Araştırma Sonuçlarının Seyahat Özelliklerine Göre Sınanması.....	101
6.6.1.	Araştırma Sonuçlarının Geliş Sıklığı Değişkenine Göre Sınanması	101
6.6.2.	Araştırma Sonuçlarının Geliş Türleri Değişkenine Göre Sınanması	102
6.6.3.	Araştırma Sonuçlarının Niyet Değişkenine Göre Sınanması	102
6.6.4.	Araştırma Sonuçlarının Konaklama Süresi Değişkenine Göre Sınanması.....	103
6.6.5.	Araştırma Sonuçlarının Konaklama Şekli Değişkenine Göre Sınanması.....	105
6.7.	Araştırma Hipotez Sonuçları.....	105
7.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	107
	KAYNAKLAR	115
	EKLER.....	125
	Ek-1: Araştırma Anket Formu.....	125
	ÖZGEÇMİŞ	128

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Turizm sınıflandırması	16
Şekil 5.1 Araştırmanın modeli.....	80

RESİMLER DİZİNİ

Resim 3.1 Sinop ili fiziki haritası(Yandex, 2015)	37
Resim 3.2. Hamsilos doğa parkı(Gümüş, 2015).....	45
Resim 3.3. Tatlıca takım şelalelerinden bir görüntü	46
Resim 3.4. Karakum plajının görünümü (Akyol, 2012).....	48
Resim 3.5. Akgöl'ün görünümü (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012)	48
Resim 3.6. Sinop kalesi ve hapishanesinin görünümü (Yürekli, 2014).....	52
Resim 3.7. Boyabat kalesi (T.C.Boyabat Kaymakamlığı, 2015).....	53
Resim 3.8. Sinop evlerinden panoramik bir görüntü (Kuru, 2015).....	56

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1 Yıllara göre Türkiye'nin turizm gelirlerinin dış ticaret açığını karşılama oranları	34
Çizelge 3.1 Sinop'un nüfus yapısı ve dağılımı(TÜİK, 2017a)	40
Çizelge 3.2. Sinop ve bölge illerinin mağara turizmi potansiyeli(Akpınar ve Bulut, 2010).....	58
Çizelge 3.3 Sinop ve bölge illerinin yayla turizmi potansiyeli(Zengin, 2006)	58
Çizelge 3.4 Sinop ve bölge illerinin av turizmi potansiyeli(Akpınar ve Bulut, 2010)....	60
Çizelge 3.5 Sinop ve bölge illerinin doğa turizmi potansiyeli (Edinsel,2012)	61
Çizelge 3.6 Yıllar itibariyle Sinop'a gelen turist sayısı	62
Çizelge 5.1 Tahmini örneklem tablosu (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).....	82
Çizelge 5.2 Araştırma anketinin tasarlanmasında yararlanılan kaynaklar	83
Çizelge 5.3 Değişkenlere göre normal dağılım tablosu	84
Çizelge 6.1 Güvenilirlik analizi	87
Çizelge 6.2 Araştırmaya katılanların demografik özellikleri.....	88
Çizelge 6.3 Katılımcıların seyahat özelliklerine ilişkin bulgular.....	89
Çizelge 6.4 Katılımcıların Sinop ili için uygun gördükleri turizm türlerine ilişkin bulgular.....	91
Çizelge 6.5 Katılımcıların Sinop ilinde turizm açısından önemli gördükleri doğal ve tarihi alanlara ilişkin bulgular	91
Çizelge 6.6 Katılımcıların Sinop ilinde turizm açısından gördükleri eksikliklere ilişkin bulgular.....	92
Çizelge 6.7 Katılımcıların kalış sürelerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular	93
Çizelge 6.8 Katılımcıların Sinop ilinde en beğendikleri özelliklere ilişkin bulgular.....	93
Çizelge 6.9 Katılımcıların Sinop iline geri gelme niyetlerine ilişkin bulgular	94
Çizelge 6.10 Katılımcıların Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algı ortalamalarına ilişkin bulgular	94
Çizelge 6.11 Cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları	97
Çizelge 6.12 Medeni durum değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları	98
Çizelge 6.13 Yaş değişkenine göre Kruskal Wallis Testi sonuçları	98

Çizelge 6.14 Yaş değişkenine göre Bonferroni Testi sonuçları.....	99
Çizelge 6.15 Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi sonuçları	100
Çizelge 6.16 Gelir düzeyleri değişkenine göre Kruskal Wallis Testi sonuçları	100
Çizelge 6.17 Geliş sıklığı değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları	101
Çizelge 6.18 Geliş türleri değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları	102
Çizelge 6.19 Niyet değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları.....	102
Çizelge 6.20 Konaklama süreleri değişkenine göre Kruskal Wallis Test sonuçları	103
Çizelge 6.21 Konaklama süreleri değişkenine göre Bonferroni Test sonuçları.....	104
Çizelge 6.22 Konaklama şekli değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları.....	105
Çizelge 6.23 Hipotez sonuçları	106

KISALTMALAR DİZİNİ

DTA	Dış Ticaret Açığı
M.Ö.	Milattan Önce
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TÜİK	Türkiye İstatistik Enstitüsü Kurumu
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
vd.	Ve Diğerleri

1. GİRİŞ

Tarih boyu insanların ticari veya dini amaçlı seyahatleri ile ortaya çıkan turizm hareketleri, günümüzdeki bilinen şekli ile ilk örnekleri 19. yüzyılın sonlarında başlamış, 20. yüzyılın ortalarına kadar turizm hareketliliği kurumsal bir niteliğe kavuşmamıştır. Kuşkusuz bu durumun temelinde 20. yüzyılın ortalarına kadar süren savaşlar ve ekonomik krizlerin etkisi büyüktür. 20. yüzyılın ortalarından itibaren bireysel ve gruplar halinde turizm hareketlerinin gelişmesi ile artan turizm faaliyetleri, turizm potansiyeli açısından zengin ülkelerin ekonomileri için önemli bir kaynak ve gelir kazandırıcı sektöre dönüşmüştür.

Küreselleşme ile birlikte bireylerin gelir düzeylerindeki artış, gezme, eğlence ve tatile yönelik klasik turizm anlayışının değişerek, bireylerin farklı ihtiyaç ve isteklerinin de karşılanmasına yönelik turizm faaliyetlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Spor, kültür, sağlık, doğa, lüks ve macera gibi farklı amaçlara yönelik turizm talebine bağlı ortaya çıkan yeni turizm türleri alternatif turizm kapsamında değerlendirilmiş, alternatif turizm potansiyeline sahip bölge veya ülkeler turizm çeşitlendirmesine yönelerek daha fazla turist çekerek, turizm pastasından daha fazla pay alma yoluna gitmişlerdir. Günümüzde alternatif turizm türlerini tercih eden turistlerin, tatil-eğlence turistlerine oranla daha fazla harcama yaparak, yüksek katma değer yarattıkları bir gerçektir. Örneğin av turizmi kapsamında bir turist klasik turiste göre 35 kat daha fazla harcama yaparak, daha yüksek katma değer yaratmaktadır.

Alternatif turizm; küçük ölçekli ve sürdürülebilir olması niteliği ile yerel halka öncelik tanıyan ve dolayısı ile bölgesel kalkınma üzerinde pozitif etki sağlayan turizm türlerini kapsamaktadır. Bu nedenle klasik anlamdaki kıyı ve tatil turizmine göre daha yavaş ve uzun vadeli bir gelişimi sağlamakla birlikte, sürdürülebilir olması ile orta ve küçük işletmelerin gelişmesine, istihdam olanakları yaratmasına ve turizmin belirli destinasyonlar ve mevsimlere bağımlı olmasını ortadan kaldırarak tüm yıla ve potansiyelin bulunduğu her bölgeye yayılmasını mümkün kılmakta, sürekli ve optimum karlılığı sağlamaktadır. Dolayısı ile sanayileşmenin gelişmediği bölgelerde, kalkınma ve gelişmenin en önemli anahtarı alternatif turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve turizmin çeşitlendirilmesidir.

“Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algılamalarının incelenmesi” başlıklı bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde turizmin kavramsal ve kuramsal çerçevesi literatür yardımı ile belirlenmiş, turizmin özellikleri, önemi, turizmi etkileyen faktörler açıklanmıştır. İkinci bölümünde alternatif turizm türleri ele alınmış ve açıklanmıştır. Üçüncü bölümünde Sinop ili genel olarak tanıtılmış, Sinop ilinin turizm ve alternatif turizm potansiyeli değerlendirilmiştir. Ayrıca bu bölümde Sinop’un turizmdeki yeri ve payı istatistikî veriler yardımı ile ortaya konmuş, bölümün sonunda Sinop’un Swot Analizi ile mevcut durumu değerlendirilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise; Sinop’un alternatif turizm potansiyelinin yerli turist tarafından algısını ölçülmesi amacıyla gerçekleştirilen alan araştırmasından elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular ve bulguların değerlendirilmesi yer almaktadır.

Bu çalışmanın teoriye dayalı bölümleri literatür taraması yoluyla oluşturulmuştur. Alternatif turizm potansiyelinin bölge turizmi üzerindeki etkilerinin belirlenmesinde ise, betimleyici ilişkiyel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 21.0 İstatistik Paket Programı yardımı ile analiz edilmiş, verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma yöntemleri ile araştırma hipotezlerinin sınanmasında Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis ve Benforroni testi analizinden yararlanılmıştır. Verilerin analizi sonucu, bölgenin alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu, doğa turizmi, tarih ve kültür turizminin bölgede uygulanabilecek alternatif turizm türleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulguların ve ulaşılan sonuçların, hem alan yazına katkı sağlaması hem de bu konuda yerli turistin bakış açısını değerlendirmesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca çalışma, alternatif turizm kapsamında alternatif ürünler oluşturma ve mevcut eksikliklerin belirlenmesi konusunda da kamu ve özel sektör temsilcilerine referans niteliğindedir.

2. TURİZM VE TURİST KAVRAMI

Kavramsal olarak turizm, en basit ifade ile gezmek, dinlenmek, tatil yapmak, yeni yerler görmek ve/veya farklı amaçlarla, kişinin bulunduğu yerden başka bir yere yaptığı seyahatler olarak tanımlanabilir. Literatürde kavrama ilişkin farklı tanımlar yer almakta olup, bu tanımlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

Pek çok dile “tour” veya “tourism” olarak kullanılan turizm kavramı, kökenli Latince bir kelime olan “tornus” dönmek, etrafını dolaşmak anlamındadır (Yıldız, 2011). Yukarıdaki tanıma dayanarak turizm, harekete dayalı bir aktivite olmakla birlikte, hem seyahat hem de gezme gibi unsurları da içeren bir eylem olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda farklı nedenler ile gezme, seyahat gibi harekete dayalı aktiviteleri yapan, katılan veya gerçekleştirilen kişi ve/veya kişileri de turist olarak tanımlamak mümkündür.

Literatürde kavramın ilk defa 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından tanımlandığı ifade edilmektedir. Guyer-Feuler turizmi, “insanların değişen koşullara bağlı olarak artan hava değişimi, dinlenme ihtiyaçları, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteği, doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu ortaya çıkan bir hareket” olarak tanımlamıştır. Guyer-Feuler turizmi, modern çağa özgü bir olay olarak kabul etmekte, dünya ulusları ile toplumların birbirine daha çok yaklaşmasına katkı sağladığını savunmaktadırlar (Kozak, 2012). Kavramın tanımından da anlaşılacağı üzere turizm, gezmek, dinlenmek, tanımak, vb. gibi farklı ancak belirli bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik gerçekleştirilen bir aktivitedir. Tarihsel süreçte insanların farklı nedenlerle buldukları yerlerden başka yerlere yaptıkları seyahatler, turizm olarak adlandırılrsa da günümüzdeki anlamı ve şekli ile turizm, Guyer-Feulleri’in de ifade ettiği gibi Sanayi Devrimi sonrasında yaşanan sosyal ve teknik gelişmelerin, toplumsal ve sosyal yaşama olumlu etkileri ile ortaya çıkmıştır. Özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren ulaşım kanalları ve araçlarındaki gelişme, seyahatlerin süresini kısaltmak ve kolaylaştırmak suretiyle turizmin gelişmesine katkı sağlamıştır. Küreselleşmenin ortaya çıktığı yüzyılın ikinci yarısından itibaren, seyahat olanaklarının ve buna bağlı olarak özgürlüğünün giderek yaygınlaşması, dünya

genelinde pek çok insanın ulusal ve/veya uluslararası turizm aktivitelerine katılımının kolaylaştırmış ve her geçen yıl arttırmıştır (Milne ve Ateljevic, 2001).

Turizm kavramını oldukça sade ve anlaşılır bir şekilde ifade eden ve kavramı bilimsel bir yaklaşım ile Walter Hunziker ve K. Krapf ele almıştır. Walter Hunziker ve K. Krapf turizmi; “sürekli ve düzenli kalmaya dönüşmemek ve kazanç sağlayıcı bir faaliyette bulunmamak koşulu ile yabancıların, kısa veya geçici süreli kalma veya konaklamalarından doğan olay ve ilişkilerin tümü” olarak tanımlamıştır (Berber, 2003). Bu bağlamda, insanların yaptıkları seyahat ve hareketlerin turizm olarak adlandırılabilmesi için, gezip-görme, eğlenme, dinlenme, vb. gibi psikolojik veya sosyo-kültürel bir ihtiyacı karşılamaya yönelik olması ve bu amaçla gidilen yerlerde en az bir gece konaklama yapılması gerektiği söylenebilir (Uçkun, 2004).

Kavrama ilişkin literatürde yer alan bir başka tanımda ise turizm, “sürekli yaşanan, çalışılan ve/veya ihtiyaçların karşılandığı yerler dışında, herhangi bir gelir elde etmeme ve kalıcı olmama koşulları ile dinlenme, eğlenme, spor, merak, sağlık, inanç, akraba veya arkadaş ziyareti, kültürel veya eğitim amaçlı, seminer, sempozyum, konferans, vb. gibi sayılabilecek farklı ve çok çeşitli nedenlerle bireysel veya grup halinde yapılan seyahatler” olarak tanımlanmaktadır (Özgüç, 2007).

Turizm kavramını en detaylı şekilde tanımlayanlardan biri Dünya Turizm Örgütüdür. Dünya Turizm Örgütünün tanımına göre turizm; “ sürekli yaşanan, çalışılan ve her zamanki olağan ihtiyaçların karşılandığı yerler dışında, kalıcı olarak ikamet etmeme ve ekonomik olarak herhangi bir faaliyette bulunmak suretiyle gelir etmeme koşulu ile dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, vb. gibi çeşitli nedenlerle, bireylerin kişisel veya grup halinde yaptıkları seyahatlerden ve gidilen yerlerde en az bir geceleme yaparak, turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin talep edilmesinden ortaya çıkan, iş ve ilişkiler bütünü” olarak adlandırılmaktadır (Kozak ve ark., 2001).

Yukarıdaki turizm kavramının tanımlarına bakarak bu tanımların ortak özelliğinin; belirli bir amaç veya ihtiyacı gerçekleştirmeye (dinlenme, spor, kültürel, vb.) yönelik olduğu, yapılan seyahatlerde ekonomik bir faaliyette bulunulmaması gerektiği, konaklama yapılması ancak konaklamanın kalıcı olmaması gerektiği, bireysel ve grup halinde yapılan bir faaliyet oldukları söylenebilir.

2.1. Turizmin Önemi ve Özellikleri

20. yüzyılın ortalarına kadar süren savaşlar ile bireysel veya grup bazında yeni yerler görme ve gezme amaçlı seyahatlerin oldukça kısıtlı olduğu süreçte (Neto, 2003) ülkelerin büyüme ve kalkınmaları üzerindeki etkileri göz ardı edilen (Crouch ve Ritchie, 1999) turizm, giderek yaygınlaşan ve büyüyen yapısı ile gerek katılan kişi sayısı bakımından ve gerekse yarattığı katma değer açısından, ülkelerin ve dünya ekonomisinde giderek artan payı ile oldukça önemli ve vazgeçilmez bir faaliyet ve sektördür. 70'li yıllarda bireysel ve gruplar halinde zevk amaçlı seyahatlerin artması ile giderek artan turizm hareketliliği, 20. yüzyılın en önemli sosyo-ekonomik olgusu (Neto, 2003) olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda hızla gelişen ve büyüyen turizm olgusu, ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri ile oldukça önemli bir konuma sahiptir.

Turizm, katılımcılarının farklı kültür, dil ve tarihi ve kültürel yapıya sahip olduğu, kitlesel ve evrensel bir harekettir. Bu nedenle ulaşım, konaklama, hizmet, yeme-içme, eğlence, vb. gibi çeşitli ölçekte iş kollarının bir araya geldiği kurum, kuruluş, işletme ve sektörler ile bağlantılı ve hem istihdamı hem de ekonomiyi önemli ölçüde etkileyen bir sektördür (Lundberg ve ark., 1995). Günümüzde pek çok ülke ekonomisi içerisinde en büyük paya sahip sektörlerin başında turizm sektörü gelmekte ve ekonomide lokomotif sektör olarak yer almaktadır. Günümüzde dünyadaki turizm hareketliliği ve büyüklüğü, 1 milyar kişinin üzerinde insanın katıldığı ve yan sektörlerle birlikte trilyon Dolarlık ekonomik büyüklüğe ulaşmış, devasa olarak nitelendirilebilecek bir endüstri olarak tanımlanabilir (Ateş, 2014). Bacasız sanayi olarak adlandırılan turizm, yarattığı katma değer ile hem bölgesel bazda, hem de ülke bazında kalkınmanın anahtarı konumunda bir özelliğe sahiptir denilebilir. Dolayısı ile turizm potansiyeline sahip her bölge veya ülke, sosyo- ekonomik gelişme ve kalkınma için potansiyelini en etkin şekilde kullanarak, dünya turizm pastasından daha büyük pay almalıdır.

21. yüzyılın küresel ekonomik sistemi içerisinde, oldukça büyük bir öneme sahip turizm ve dolayısı ile turizm sektörü; farklı kültürlerdeki kişiler ve ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkı sağlaması, istihdam ve bölgesel kalkınmaya olumlu etkileri, döviz girdisi ile dış ödemeler dengesini iyileştirmesi ve sonuçları ile barışa olan katkılarına bağlı olarak, günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için vazgeçilmez öneme sahip bir olgudur (Avcıkurt ve Erdem, 2006).

Üstelendiği misyon ve sorumlulukları açısından büyük bir öneme sahip olan turizmin, tanımlarından ve literatürden edinilen bilgilere dayanarak özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Turizm, temelinde insanın olduğu ve insana özgü bir faaliyettir.
- Birey veya bireylerin dinlenme, eğlenme, tatil, sağlık, inanç, vb. gibi çeşitli amaçlara veya ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olmalıdır.
- Ticari ve/veya ekonomik bir faaliyete ve kazanç elde etmeye yönelik olmamalıdır.
- Sürekli yaşanılan veya çalışılan yerden, farklı bir yere seyahat edilmeli ve en az bir gece konaklama yapılmalıdır.
- Bireylerin boş zamanlarını veya sadece belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için planlanmış zamanı değerlendirme faaliyetidir.
- Kısa veya belirli bir süre için yapılan bir faaliyettir.
- Kişi veya kişilerin aynı amaç veya ihtiyacı karşılamaya yönelik yaptıkları seyahatlerdir.
- Kişiler ve toplumlar arasında iletişimi ve etkileşimi geliştiren, sosyalleşmeye katkı sağlayan ve bu bağlamda seyahat edilen yerleri sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan etkileyen bir özelliğe sahiptir.
- Gerek özellikleri ve gerekse yapısı ile hizmet ağırlıklı bir faaliyet olması nedeni ile hizmetler sektörü içinde yer almaktadır.
- Turizm hizmetlerinin verilebilmesi için yol, köprü, su, kanalizasyon, vb. gibi alt yapı, otel, tatil köyü, yat limanı, vb. gibi üst yapı yatırımlarını gerektirir.
- Bacasız endüstri olarak da adlandırılan turizm, döviz girdisi sağlayarak ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

2.2. Turizmi Etkileyen Faktörler

Hizmet sektöründe yer alan turizm ve turizm faaliyetlerine katılan insanların turizm tercihleri üzerinde etkisi olan çeşitli faktörler bulunmaktadır. Literatürde turizmi etkileyen faktörler oldukça çeşitli ve farklı şekillerde gruplandırılmakla birlikte, genel olarak 'turizm arzı ve talebini etkileyen faktörler olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir (Kozak, 2012).

2.2.1. Turizm Arzı Üzerinde Etkili Faktörler

Turizm arzı, en basit ifade ile turizme yönelik her türlü kaynak olarak tanımlanabilir. Acuner (2006), turizm arzını; “ bir ülke veya destinasyonun, belirlenmiş fiyat ve koşullarda turizm ve/veya turistlere sunmaya hazır olduğu turizm olanakları ve sahip olduğu zenginliklerin bütünü” olarak tanımlamaktadır. Dolayısı ile turizm arzı, turizmin gelişmesi ve ülke ekonomisine katkı sağlaması açısından oldukça önemli bir faktördür demek mümkündür. Bir başka ifade ile her ülkenin sahip olduğu turizm arzı kapasitesi, turizmi etkileyen ve gelişmesine katkı sağlayan faktörlerin ilk sırasında yer almaktadır denilebilir.

Bu bağlamda ülkelerin sahip oldukları tarihi ve kültürel değerleri, coğrafi özellikleri, iklimi, yeryüzü şekilleri (deniz, orman, göl, dağ, vb.), ulaşım kanalları ve olanakları, turizme yönelik her türlü alt ve üstyapı tesisleri, vb. gibi çeşitli faktörlerin turizm arzını belirleyici etkisi olduğunu söylemek mümkündür (Acuner, 2006). Bu çalışmada turizm arzı üzerinde etkili olan faktörlerden kültürel ve tarihsel faktörler, coğrafi ve iklimsel faktörler, alt ve üst yapı olanakları ile turizme yönelik sağlanan kolaylıklar, ele alınarak kısaca açıklanmıştır.

a. Kültürel ve tarihsel faktörler

Bir ülkenin turizm arzı üzerinde etkiye sahip olan faktörlerin başında, ülkenin sahip olduğu tarihi ve kültürel değerleri gelmektedir. Buna karşın her ülkenin tarihsel ve kültürel değerleri, ülkenin tarihi ve sahip olduğu kültürel zenginlikleri ile doğru orantılıdır. Diğer bir ifade ile tarihsel olarak geçmişine dayanan ve topraklarında farklı kültür ve medeniyetlere ev sahipliği yapmış ülkelerin, daha fazla tarihsel ve kültürel değerlere sahip olacağını söylemek mümkündür. Bu bağlamda, ülkelerin sahip oldukları arkeolojik ve sanatsal tüm zenginlikleri, tarihsel ve kültürel değerleri olarak adlandırılmaktadır (Özdemir, 2007). Turizm sınıflandırması içinde yer alan kültür turizmi kapsamında pek çok turist, kültürel ve tarihsel açıdan öneme sahip eserleri veya destinasyonları, ziyaret etmektedir. Mısır Piramitleri, Antik Yunan Eserleri, Roma ve Bizans Eserleri, tarihsel ve kültürel zenginliklere verilebilecek örneklerdendir. Türkiye’de binlerce yıllık tarihi ve bu süreçte pek çok medeniyete (Likya, Frikya, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı, vb.) ev sahipliği yapması nedeniyle, turizm açısından önemli tarihsel ve kültürel zenginliklere sahip bir ülkedir. Türkiye, topraklarında hüküm

süren medeniyetlerden günümüze kadar gelen pek çok tarihi ve kültürel eserler (Efes Antik Kenti, Milet Antik Kenti, Aspendos, Ayasofya, Topkapı Sarayı, Çifte Minareli Cami, vb.) ile önemli ölçüde bir turizm arzına sahiptir.

b. Coğrafi ve İklimsel Faktörler

Ülkelerin sahip olduğu coğrafi özellikleri ile iklim koşulları, turizm arzı üzerinde etkili olan bir diğer faktördür. Ülkelerin turizm hareketlilikleri veya arzında, sahip oldukları coğrafi özellikleri ile iklim koşulları olumsuz etki yaratabileceği gibi, ülkenin turizm açısından cazibe ve çekim merkezi olmasında da etkili olabilmektedir. (Özdemir, 2007). Bir başka ifade ile sahip olunan doğal coğrafi zenginlikler (deniz, göl, dağ, şelale, kaplıca, bitki örtüsü, vb.) ve elverişli iklim koşulları (mevsimlerin turizm açısından uygunluğu) yönünden zengin ülkeler, turistler açısından cazibe ve çekim merkezi olacak, dolayısı ile o ülkenin turizm arzı olumlu yönde etkilenecektir.

Turizm hareketine katılan pek çok insanın genel tercihlerine uyan iklim koşullarına (yaz mevsiminin uzun sürdüğü, hava sıcaklıklarının ani değişmediği, yağış ve havadaki nem oranının az olduğu, vb.) sahip ülke ve/veya bölgeler, turizm hareketliliğinden pozitif olarak etkilenecek ve dolayısı ile turizm arzı artacaktır (İçöz, 2005). Özellikle kayak, yüzme, golf, doğa turizmi, vb. gibi açık hava aktivitelerine bağlı turizm türleri, iklim koşulları ile doğrudan ilişkili (Becken, 2010) oldukları için, hava ve iklim koşulları aynı zamanda turizm yatırım arzı üzerinde de belirleyici etkiye sahiptir. Örneğin; Sinop'un deniz ve yüzme turizmi açısından sahip olduğu doğal potansiyel, Akdeniz ve Ege sahilleri ile rekabet edebilecek düzeyde iken, yaz sezonunun ortalama iki ay sürmesi dezavantaj yaratmakta ve turizm arzının artırılması yönünde yatırımcıları yeni yatırım yapmaya teşvik etmemektedir.

c. Alt-Üst Yapı Olanakları ve Turizme Sağlanan Kolaylıklar

Alt yapı dendiğinde, bir ülkenin ve/veya bölgenin sahip olduğu ulaşım kanalları veya ağı, ulaşım araçları, turizm tesisleri dışında konaklama, yeme-içme, sağlık, vb. gibi olanakları ve buralarda sunulan hizmetlerin hijyenik, kaliteli ve uluslararası standartlarda sunulması ve ifade edilmektedir. Üst yapı ise, turizm amacıyla yapılmış her türlü tesis (otel, tatil köyü, motel, pansiyon, vb.), iletişim ve haberleşme, yasa ve hukuk sisteminin uluslararası nitelikte olması, güvenlik, sigorta sistemlerin etkin bir şekilde yürütülmesi, vb. gibi faktörler ifade edilmektedir. Bir ülkede alt ve üst yapının var olması, sağlıklı ve sistemli bir şekilde işletilmesi turizm arzını olumlu yönde

etkilemektedir (Kozak, 2012). Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse; ulaşım ağı ve araçlarının yetersiz olduğu, terör vb. gibi güvenlik sorunlarının yaşandığı veya hukuk sisteminin uluslararası normlar ve anlaşmalara göre uygulanmadığı bir ülke, turizm açısından oldukça yüksek bir cazibeye sahip olsa bile turizm arzı olumsuz yönde etkilenecek ve düşecektir. Son yıllarda Mısır ve pek çok Arap ülkesinde yaşanan siyasi istikrarsızlık ve terör olaylarına bağlı, turistlerin bu ülkelere olan turizm talebini azalmış ve dolayısı ile anılan ülkelerin turizm arzı olumsuz yönde etkilenmiştir.

2.2.2. Turizm Talebi Üzerinde Etkili Faktörler

İnsanların turizme yönelik faaliyet ve hizmetlerden yararlanma isteğini, turizm talebi olarak tanımlamak mümkündür. Literatürde ise turizm talebi, “yeterli satın alma gücü ve boş zamana sahip olan ve belirli bir zaman diliminde, planlı bir amaç ve hedef doğrultusunda turistik mal ve hizmetlerden yararlanan veya yararlanmak isteyen kişi veya kişiler topluluğu” olarak tanımlanmaktadır (Olahı ve Timur, 1987’den Aktaran: Kozak 2012). Kavramın tanımından da anlaşılacağı üzere turizm talebi, turizme yönelik her türlü hizmet sunumundan yararlanan veya yararlanmak isteyen kişi veya toplulukların istekleridir.

Turizmin boyutu ve hacmi üzerinde, turizm arzının etkisi kadar turizm talebinin de etkisi bulunmaktadır. Genel olarak turizm talebini etkileyen faktörleri ekonomik, sosyal ve/veya kişisel, siyasi, psikolojik ve diğer faktörler başlığı altında beş grupta incelemek mümkündür (İçöz, 2005).

a. Ekonomik Faktörler

Kuşkusuz turizm hareketliliğine veya turizme katılabilmenin ilk ve en önemli koşulu, kişilerin iyi bir gelire sahip olmasıdır. Bir başka ifade ile turizme bütçe ayrılabilmesi için kişinin, temel ihtiyaçlarını karşılayacak gelirden daha fazlasını kazanması gerekmektedir. Bu nedenle turizm, kişilerin gelir ve/veya ekonomik durumları ile ilişkili bir olaydır denilebilir (Aydın ve ark., 2015). Dolayısı ile turizm talebini yaratan veya talep düzeyini belirleyen en önemli faktör, ekonomik faktörlerdir demek mümkündür. Ekonomik faktörler ise kendi içinde kişinin harcanabilir gelir düzeyi, turizm hizmetlerinin fiyatları, gidilecek yerin uzaklığı, alt ve üst yapının

durumu gibi alt faktörlerden etkilenmektedir. Buna göre bu faktörleri aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür (Oktayer ve ark., 2007; Kozak, 2012):

- **Harcanabilir gelir düzeyi;** kişilerin temel ihtiyaçları dışında kalan diğer tüketim ve talepleri üzerinde olumlu veya olumsuz bir etki yaratmaktadır. Kişisel veya ailevi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde gelire sahip olan insanlar, öncelikli olarak bu ihtiyaçlarını karşılamayı tercih edecek, turizme yönelik bir istek veya talepte bulunamayacaktır. Ancak gelir düzeyinde artış olması veya gelirin temel ihtiyaçları karşıladıktan sonra kalması halinde, diğer ihtiyaçların karşılanması veya turizme yönelik talebi de yaratabilecektir (Oktayer ve ark., 2007). Kişilerin gelir düzeyinde önemli oranda bir artış olması, turizm taleplerini aynı düzeyde arttırmamakta, kişilerin beklenti ve ihtiyaçlarının niteliği değişerek daha yüksek fiyattaki mal ve hizmetlere yönelmesine neden olmaktadır. Buna karşın gelir düzeyindeki azalış, ya daha düşük fiyata sahip turizm hizmetlerine yönelmesine veya turizm taleplerinin azalmasına neden olmaktadır (Kozak, 2012). Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse; aylık gelir düzeyi ihtiyaçlarını karşılayacak miktarın çok üzerinde artan bir kişi, tatil süresini uzatmak yerine daha lüks bir tatil alternatifine yönelecek veya araba, ev, vb. gibi farklı ihtiyaçları karşılamak isteyecektir. Gelir düzeyindeki azalma durumunda ise, daha düşük fiyata konaklama veya tatil alternatiflerine yönelebilecek veya turizm talebini kısıtlayacaktır. Bu bağlamda gelir düzeyi, kişilerin turizm talepleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir demek mümkündür.
- **Mal ve hizmet fiyatları;** turizme yönelik mal ve hizmetlerin kalitesi ve fiyatı, turizm talebi üzerinde etkili olan bir diğer ekonomik faktördür. Yüksek hizmet kalitesinde ve düşük fiyata sahip turizm arzı bölgelerine olan talep, rakip ülke veya bölgelere oranla daha fazla olacaktır (Oktayer ve ark., 2007). Bir başka ifade ile aynı hizmet ve kaliteyi daha uygun fiyatla sunan ülke, bölge veya tesis, pazardaki rakiplerine göre rekabet üstünlüğü elde ederek (Forsyth ve Dwyer, 2009) talebi kendilerine çekecektir. Buna karşın günümüzde yaygın olarak sunulan paket programların, sunulacak hizmetlere ilişkin fiyatlarının paket satın alınırken belli olması, fiyatın talep üzerindeki etkisini önemli ölçüde ortadan kaldırmaktadır. Aynı şekilde üst gelir grubundaki kişiler

açısından da fiyat, turizm talebi üzerinde etkisi olan veya talebi daraltıcı bir faktör olarak değerlendirilemeyebilir. Ancak, paket turlar dışındaki kişisel veya küçük gruplar halinde yapılan turizm hareketliliğinde, fiyat turizm talebi üzerinde oldukça belirleyici bir role sahiptir (Kozak, 2012). Buna karşın günümüzde fiyat elastikiyeti sağlama amacıyla uygulanan özellikle her şey dahil paket turlar, turizm talebi üzerinde fiyat baskısını azaltırken, turisti belli bir yer veya mekana bağlamakta ve dolayısı ile turist hareketliliğini azaltmaktadır. Buna bağlı olarak da turist harcama rakamları oldukça düşerek, reel turizm gelirleri olumsuz yönde etkilenmektedir.

- **Gidilecek yerin uzaklığı;** turizm talebi üzerinde etkili olan bir diğer ekonomik faktördür. Turizm etkinliğine katılacak kişinin bulunduğu yer ile gideceği yer arasındaki uzaklık arttıkça, seyahatin maliyeti de artacaktır. Gidilecek yerin uzaklığı, aynı zamanda sınırlı tatil süresine sahip olan kişilerin, daha az tatil yapmasına neden olacak ve dolayısı ile zaman maliyetini de arttıracaktır (Oktayer ve ark., 2007). Buna karşın; günümüzde yaygın olarak kullanılan paket programlarında ulaşım fiyatlarının da pakete dahil olması, ulaşım kanallarının ve araçlarının gelişmesine bağlı olarak, turizme katılan kişiler gidecekleri yere daha kısa sürede ve ucuza varabilmektedir (Kozak, 2012). Culiuc (2014), gidilecek yere direk uçuşların olmasının turizm talebini pozitif yönde etkilediğini, buna karşın talep üzerinde tek başına belirleyici bir etkisinin bulunmadığını ifade etmektedir. Bu nedenle günümüzde gidilecek destinasyonun uzaklığının, turizm talebi üzerindeki etkisinin düşük olduğu veya turizm talebi üzerinde göreceli olarak etkili olduğunu söylemek mümkündür.

b. Kişisel Faktörler

Turizm talebi üzerinde etkisi bulunan bir diğer faktör ise sosyal ve/veya kişisel faktörlerdir. Turizm talebinde bulunan kişi veya kişilerin meslek, eğitim, demografik yapısı, aile durumu, boş zaman ve kentleşme gibi kişiye özgü veya sosyal faktörler olarak ifade etmek mümkündür. Bu faktörler kısaca aşağıdaki gibi açıklanabilir (Oktayer ve ark., 2007; Kozak, 2012):

- **Meslek;** genel olarak iyi bir mesleğe sahip kişilerin, yüksek gelir düzeyine sahip olduğu varsayılmaktadır. Literatürde yer alan pek çok araştırmanın

bulgularına göre, kişilerin meslekleri ile gelir düzeyleri arasında doğrusal bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Kozak, 2012). Turizm talebi üzerinde etkili olan ekonomik faktörlerden, gelir düzeyi faktöründen de hatırlanacağı üzere, gelir düzeyi ile turizm talebi arasında doğrusal bir ilişki vardır. Bu nedenle, kişilerin meslekleri ile turizm talebi arasında da olumlu yönde bir ilişki ve turizm talebini arttırıcı bir etkisi vardır demek mümkündür. Ayrıca günümüzde, iyi eğitilmiş kişilerin mesleki açıdan iyi bir konuma sahip oldukları, düzenli ve iyi bir gelire sahip oldukları bilinmektedir. Ücretli olarak çalışanların yıllık izin haklarının bulunması, izin dönemlerinde tatil ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla turizme yönelmelerini sağlamaktadır. Gelir ve zaman açısından, tarım ve diğer sektörlerde çalışanlar ile mesleki açıdan daha düşük pozisyonda çalışanlara göre avantajlı konumda olan bu gruptaki insanlar, daha yüksek turizm talebi yaratabilmektedirler (Oktayer ve ark.,2007).

- **Eğitim;** insanların eğitim düzeyleri yükseldikçe beklenti ve tercihleri artmakta, yeni yerler ve farklı kültürleri tanıma yönündeki istekleri artmaktadır. Ayrıca eğitim düzeyi ile gelir arasındaki pozitif yönlü ilişki, kişilerin turizm taleplerinin düşük eğitim düzeyindeki kişilere göre daha fazla olmasına etki ettiği söylenebilir. Eğitim düzeyi, kişilerde klasik turizm taleplerinden ziyade alternatif turizm taleplerini de arttıran bir faktör olarak görülmektedir (Kozak, 2012). Eğitim ile turizm talebi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmakla birlikte, gelir düzeyi, boş zaman, vb. gibi faktörler birlikte talep arttırıcı bir etkiye sahiptir denilebilir.
- **Demografik yapı ve ailevi durum;** turizm talepleri üzerinde etkiye sahip bir diğer sosyo-kişisel faktördür. Dünya turizm hareketliliği içerisinde, en yoğun yaş grubunun 25-65 yaş arası kişilerden oluştuğu ifade edilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, Avrupa ülkelerinde çeşitli faktörlere bağlı artan yaşam süresi, 65 yaş üstü nüfusun giderek artmasını sağlamıştır. Çalışan nüfus grubu olan 25-65 yaş grubundaki kişilerin gelir düzeylerinin yüksekliği, 65 yaş üstü gruptaki kişilerin ise zaman sorunlarının olmaması, ekonomik anlamda düzenli bir gelire sahip olmaları, ailevi ve ekonomik yükümlülüklerinin daha az olması, turizm talebi üzerinde olumlu yönde

etkilemektedir (Oktayer ve ark., 2007). Kuşkusuz bu durum daha çok gelişmiş ve refah düzeyi yüksek ülke vatandaşları için geçerlidir denilebilir. Bunun yanı sıra kişilerin evli olmaları, aile ile birlikte turizme katılmalarını zorunlu kılmakta ve turizm talebini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

- **Boş zaman;** kişilerin turizme yönelik bir karar verebilmeleri veya katılabilmeleri, zamanlarının buna elverişli olması ile mümkündür. Dolayısı ile zaman açısından sorun yaşayan, bir diğer ifade ile boş zamanı olmayan kişilerin turizme yönelik bir talebinin olması beklenemez. Yıllık ücretli izinler, ulusal ve dini bayramlar, yılbaşı gibi zamanlarda verilen tatiller, çalışanların boş zamanlarının artmasına olanak sağlamaktadır (Kozak, 2012). Bu bağlamda kişilerin ve özellikle çalışanların boş zamanlarının olması, tatil programları yapabilmelerine olanak sağlayacak ve dolayısı ile turizm talebi olumlu yönde etkilenecektir denilebilir. Buna karşın kişilerin boş zamanları olmadığında, turizm hizmetleri ve arzının fiyatlarının düşük olması bile talebi arttırmayacak, aksine olumsuz yönde etkileyecektir.
- **Kentleşme;** 20. yüzyıl ile birlikte ortaya çıkan hızlı sanayileşmeye bağlı olarak, insanlar kırsal kesimlerden kentlere göç etmeye başlamış ve hızla kentleşme artmıştır (Kozak, 2012). Artan kentleşme ile birlikte nüfus yoğunluğu, kentlerin daha karmaşık ve yorucu bir hal almasına ve dolayısı ile kentlerde yaşayanların dinlenmeye ayıracakları zamanın azalmasına yol açmıştır. Bu nedenle kentli nüfusun büyük bir bölümü, tatil ve izin dönemlerinde kent yaşamının yoğun temposundan ve karmaşıklığından uzaklaşmak ve dinlenmek eğilimindedirler (Oktayer ve ark., 2007). Dolayısı ile kentleşme, kişilerin turizme yönelik isteklerini ve turizm talebini arttırıcı yönde olumlu bir etki yaratmaktadır.

c. Siyasi Faktörler

Bir ülkenin siyasi yapısı, turizm talebi üzerinde negatif bir etki yaratmaktadır. Özellikle az gelişmiş veya dışa kapalı ülkelerde, siyasi nedenlerle (Kuzey Kore) veya ülkeden döviz çıkışını engellemek amacıyla, yurt dışına çıkışlara kısıtlama getirilmektedir. Gelişmiş ülkeler veya Avrupa ülkelerinin pek çoğu, siyasi nedenlerle (kaçak göçmen, iltica talebi, vb.) az gelişmiş ülke vatandaşlarına, turizm amaçlı seyahatlerde vize uygulaması yaparak zorluk çıkarmaktadır. Dolayısı ile ülkeler arası

politik nedenler veya ülkelerin çeşitli nedenlere bağlı takındıkları politik tutumlar, turizm talebini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ancak, pek çok gelişmekte olan ülke döviz girdisi sağlayarak, ekonomik büyüme veya ekonomiyi güçlendirme amacıyla turizmi teşvik edici vize kolaylığı, vizesiz giriş, turistlere vergi iadesi gibi uygulamalar ile turizm talebini arttırmaya çalışmaktadır (Oktayer ve ark.,2007).

Turizm talebi üzerinde etkili olan diğer bir siyasi faktör ise, ülkelerin siyasi durumlarıdır. Siyasal anlamda istikrarın olmadığı, iç savaş ve çatışmaların, terör eylemlerinin yaygın olduğu ülkelerde, turizm talebi olumsuz yönde etkilenmektedir. Son dönemlerde pek çok gelişmiş ülke vatandaşlarına, başta Afrika ülkeleri olmak üzere siyasi istikrarsızlığın yaygın olduğu Mısır, Tunus, Cezayir, vb. gibi ülkelere güvenlik nedenleri ile seyahat yapmamaları yönünde uyarılarda bulunmaktadır. Hatta siyasi istikrarsızlığın yaygın olduğu ülkelere, turizm amaçlı rezervasyon yapan seyahat ve turizm acenteleri rezervasyon iptallerine gitmiş, dolayısı ile bu tür ülkelere turizm talebi olumsuz yönde etkilenmiştir. Nitekim Culiuc (2014), gidilecek yerin güvenli olmasının turizm talebi üzerinde pozitif bir etkisinin olduğunu, özellikle Avrupalı turistlerin turizm tercihlerinde güvenlik faktörünün belirleyici bir etkisi olduğunu ifade etmektedir.

d. Psikolojik Faktörler

Turizm talebi üzerinde etkili faktörlerden bir diğeri ise, kişilerin psikolojik durumları veya psikolojik durumlarını etkileyen faktörlerdir. Psikolojik faktörler, kişilerin istek, ihtiyaç ve beklentilerinin etkilemekte ve dolayısı ile bir ihtiyacın karşılanması amacıyla gerçekleştirilen turizm hareketliliği üzerinde etki yaratmaktadır. Yarattığı gereği her insanın farklı kişisel özelliklerinin ve psikolojisinin olması, kişilerin turizmden beklenen ve algılanan memnuniyet düzeyinin de farklılaşmasına neden olmaktadır (Oktayer ve ark.,2007; Kozak, 2012). Dolayısı ile insanların kişiliği, motivasyon, moda, zevk ve alışkanlıklar, prestij ve gösteriş gibi farklı psikolojik faktörün, turizm talebini etkilediği söylenebilir.

Farklı kişiliğe sahip insanların, farklı şekillerde ve farklı şeylerden motive olduğu bilinmektedir. Dolayısı ile insanları turizme yönelten veya turizm tercihleri ve taleplerinde etkili olan farklı motivasyon araçları bulunmaktadır. Bazı insanlar yeni yerler görme dürtüsü ile motive olup turizm talebinde bulunurken, bazı insanlar ise dinlenme, macera, spor, inanç, vb. gibi farklı nedenlerle motive olabilmekte ve turizme

yönelmektedir (Kozak, 2012). Dolayısı ile turizm talebi üzerinde insanların kişisel özellikleri belirleyici bir rol oynamakta, kişilerin potansiyel turizm talepleri motivasyon talepleri aktif hale gelebilmektedir.

Kişilerin zevk ve alışkanlıklarında meydana gelen değişiklikler ve modaya olan tutkuları, turizm talepleri üzerinde belirleyici olmakta ve talep düzeyini etkilemektedir. Belirli bir yer veya bölgede tatil yapmayı alışkanlık yapan bir kişi için, gelir düzeyinin değişmesi veya fiyatlardaki değişim, tatil alışkanlığını etkilemeyecektir. Modayı takip eden veya modaya tutkun olan bir kişi ise, bu ihtiyacını karşılamaya yönelik uygun destinasyonlara (Paris, Milano, vb.) yönelecek ve dolayısı ile kişilerin zevk, alışkanlık ve moda gibi faktörler, turizm talebi üzerinde olumlu etkiye neden olacaktır.

e. Diğer Faktörler

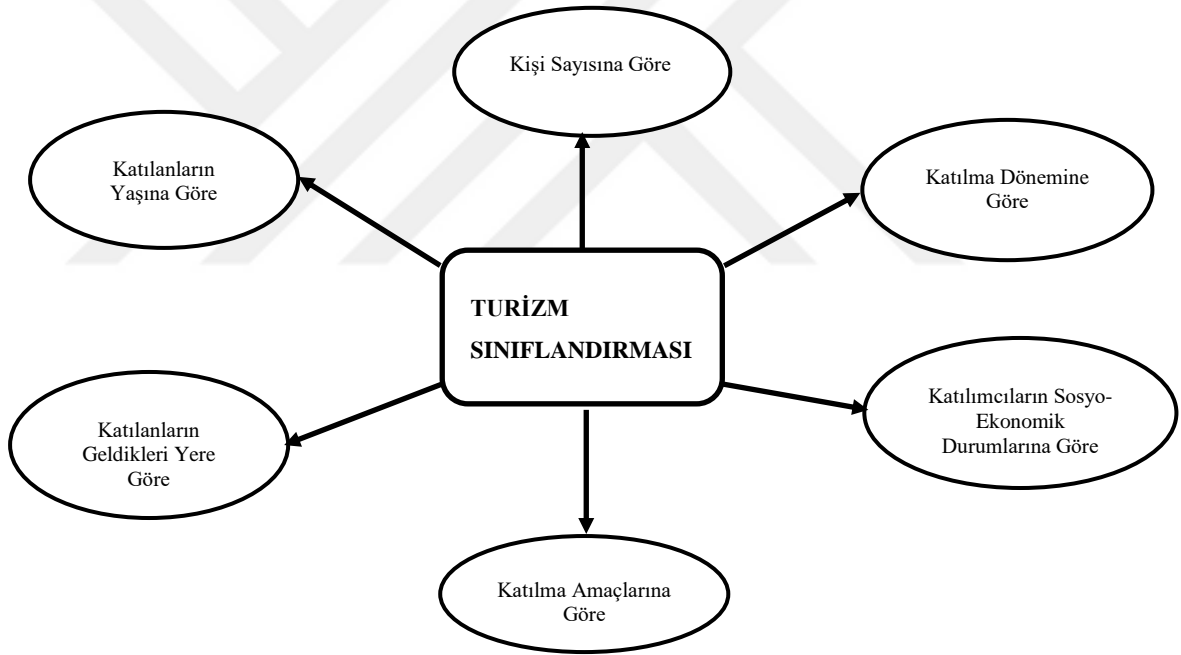
Turizm tercih ve talepleri üzerinde etkili olan diğer faktörleri; reklam ve tanıtım, iklim koşulları, turizm bilinci, vb. gibi adlandırmak mümkündür.

Hızla artan rekabet koşullarında üretilen mal ve hizmetlerin, tüketici veya pazar ile buluşturulmasında en etkili yöntemlerden biri reklam ve tanıtımdır. Hizmet sektörü içinde yer alan turizm sektörünün veya bir ülkenin turizm potansiyelinin, ulusal veya uluslararası turizm pazarında tanıtılması ve pazarlanmasında kullanılan yöntemlerin en etkili olanı, reklam ve tanıtım faaliyetleridir. Uygulanan reklam ve tanıtım faaliyetleri ile hem turizm arzı hem de verilecek hizmetler hakkında tüketici bilgilendirilerek, talebin artması hedeflenmektedir. Bu bağlamda reklam ve tanıtımın, potansiyel turizm talebini aktifleştirerek turizm talebini arttırabileceğini söylemek mümkündür (Kozak, 2012).

Ülkelerin iklimsel özellikleri veya iklim değişiklikleri, turizm talebi üzerinde etkili olan diğer faktörlerden biridir. Tamamen kış turizmi arzının yaygın olduğu bir bölgede, iklim değişikliklerine bağlı olarak hava sıcaklıklarının artması veya deniz turizmi arzının yaygın olduğu bölgede hava sıcaklıklarının mevsim normallerinden düşük seyretmesi, yağmur yağması, bulutlu ve kapalı hava koşulları, vb. olumsuz hava koşulları turizm talebini olumsuz yönde etkileyecektir. Tam tersi durumlarda ise, turizm sezonunun uzamasına bağlı olarak talep olumlu yönde etkilenebilecektir (Oktayer ve ark.,2007).

2.3. Turizm Sınıflandırması

Literatürde, genel olarak turizm sınıflandırılmasında turizmin yapılış amacı, geçirilen süre, vb. gibi çeşitli faktör veya kriterlerin dikkate alındığı ve turizmin farklı şekillerde sınıflandırıldığı görülmüştür. Buna karşın literatürdeki turizm sınıflandırmalarının ortak noktasının, sınıflandırma yapılırken belirli faktörlerin esas alındığını söylemek mümkündür. Literatür taraması sonucunda yaygın olarak turizmin; katılımcı sayısına, döneme, turistin geldiği yere, yaşa, sosyo-ekonomik duruma ve katılan amaçlarına göre sınıflandırıldığı görülmüştür (Kozak ve ark.,2001; Oktayer ve ark., 2007; Gülmez, 2012; Kozak, 2012). Literatürde yer alan turizm sınıflandırmasını aşağıdaki Şekil 2.1'deki gibi göstermek mümkündür.

Şekil 2.1 Turizm sınıflandırması

Bu çalışmada turizm sınıflandırması yukarıda belirtilen şekilde ele alınmış ve başlıklar halinde incelenmiştir.

2.3.1. Kişi Sayısına Göre Turizm Sınıflandırması

Bu sınıflandırmada turizm, turizm faaliyeti veya hareketliliğine katılan turist sayısına göre yapılmaktadır. Turizm faaliyetini tek başına gerçekleştiren kişilerin yaptığı turizm hareketliliği ‘bireysel turizm’ olarak adlandırılırken, aynı amaçlar doğrultusunda turizm faaliyetine katılan kişilerin yaptıkları turizm hareketliliği ise, ‘grup turizmi’ olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca birbirleri ile herhangi bir bağlantısı olmayan büyük gruplar tarafından gerçekleştirilen turizm faaliyetleri ise, ‘kitlesel turizm’ olarak adlandırılmaktadır (Kozak ve ark.,2001).

2.3.2. Dönem veya Mevsime Göre Turizm Sınıflandırması

Turizm faaliyetinin gerçekleştiği dönem veya mevsime göre adlandırıldığı turizm sınıflandırmasıdır. Bir başka ifade ile turizm hareketliliği hangi mevsim veya dönemde gerçekleşiyor ise, turizm türü de o dönem veya mevsime göre adlandırılmaktadır. Kayak, Snowboard, vb. gibi kış sporlarının yapıldığı turizm faaliyetleri ‘kış turizmi’ kapsamındaki turizm hareketliliği olarak değerlendirilirken, deniz, güneş ve kum üçlemesi olarak adlandırılan turizm faaliyetleri ‘yaz turizmi’ kapsamında sınıflandırılmaktadır (Gülmez, 2012).

2.3.3. Turistin Geldiği Yere Göre Turizm Sınıflandırması

Turizm faaliyetine katılan kişi veya kişilerin, turizm hareketliliğine nereden katıldıklarına göre yapılan sınıflandırmadır. Turizm hareketliliğini aynı ülke sınırları içerisinde gerçekleştirilen kişiler yerli turist, turizm şekli ise ‘iç turizm’ olarak adlandırılırken, farklı ülkelere katılımcıların yaptığı turizm şekli ‘dış turizm’, farklı ülkelere turizm faaliyetini gerçekleştirenler ise ‘yabancı turist’ olarak adlandırılmaktadır. Bu sınıflandırma grubunda ayrıca, ülke vatandaşlarının başka bir ülkeye yaptığı turizm faaliyeti (out-going), ülkeye başka bir ülke vatandaşının turizm amaçlı gelmesi (in-coming) olarak adlandırılmaktadır (Ongun, 2004).

2.3.4. Yaşa Göre Turizm Sınıflandırması

Turizm hareketliliğine katılanların yaşı veya yaş grubuna göre yapılan turizm sınıflandırmasıdır. Bu sınıflandırmada, katılımcının yaşı ve/veya yaş grubu ile turizm faaliyeti arasındaki ilişki esas alınmaktadır. Buna göre, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların katıldıkları turizm hareketliliği ‘genç turizmi’, 25-65 yaş grubundaki katılımcıların katıldıkları turizm hareketliliği ‘orta yaş turizmi’ ve 65 yaş üstündeki kişilerin katıldıkları turizm hareketliliği ise ‘yaşlı veya üçüncü yaş turizmi’ olarak adlandırılmakta ve sınıflandırılmaktadır (Kozak ve ark.,2001).

2.3.5. Kişilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Sınıflandırması

Daha önceki bölümlerden de hatırlanacağı üzere, turizm faaliyetleri veya turizm talebi üzerinde en etkili veya belirleyici olan faktör, kişilerin gelir düzeyleri (ekonomik durum) ve toplumsal statüleridir. Bu bağlamda kişilerin turizm tercihleri ve talepleri üzerinde, ekonomik durumları ve toplumsal statüleri belirleyici rol oynamakta ve turizm hareketliliği buna göre şekillenmektedir. Diğer bir ifade ile düşük gelir düzeyindeki kişiler ekonomik ve sosyal turizmi tercih ederken, yüksek gelir düzeyine sahip veya toplumsal statüsü yüksek kişiler, özellikli ve lüks turizm alternatiflerini tercih etmektedirler. Bu bağlamda, kişilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre yapılan turizm sınıflandırması içinde yer alan turizm türlerini ‘sosyal turizm’ ve ‘lüks turizm’ olarak adlandırmak mümkündür. Deniz turizmi, kamp turizmi, vb. gibi turizm şekilleri sosyal turizme, av turizmi, yat turizmi, golf turizmi, kumar turizmi, vb. gibi daha pahalı maliyete sahip turizm türleri de lüks turizme örnek olarak verilebilir (Ongun, 2004).

2.3.6. Katılımcı Amaçlarına Göre Turizm Sınıflandırması

Önceki bölümlerden de hatırlanacağı üzere, turizm hareketliliği veya turizm faaliyeti, kişilerin belirli bir ihtiyacını karşılamak üzere gerçekleştirilmektedir. Diğer bir ifade ile her turizm hareketliliğinin, katılımcı açısından bir amacı veya nedeni bulunmaktadır. Bu sınıflandırmada, katılımcı turizm faaliyeti veya hareketliliğine hangi neden veya amaç ile katılıyorsa, turizm türü o isimle adlandırılmaktadır. Konuyu bir

örnekle açıklamak gerekirse, sağlık nedenleri veya tedavi amaçlı yapılan turizm faaliyeti 'sağlık turizmi' olarak adlandırılırken, kişinin dini inançları gereği kutsal saydığı yerleri görmek veya ibadet amaçlı yapılan turizm faaliyeti 'inanç turizmi' olarak adlandırılmaktadır. Dolayısı ile bu sınıflandırma, kişilerin turizme hangi nedenlerle veya amaçlarla katıldığına yönelik yapılan bir sınıflandırma ve yapılan turizm hareketliliği de aynı isimle adlandırılan turizm türü olarak tanımlanabilir (Gülmez, 2012).

2.4. Alternatif Turizm

Alternatif turizmi, "klasik anlayıştaki turizm türlerine göre doğaya ve sosyal çevreye saygılı, turizm gelirlerini dengeli şekilde dağıtarak refah seviyelerinin yükselmesine katkıda bulunan, turizm kaynaklı gelir akışını daha geniş zaman ve kesimlere yayan turistik ürün ve hizmetleri içeren turizm türü" olarak tanımlamak mümkündür. Bu bağlamda alternatif turizm, sadece bir turizm türü olmayıp, aynı zamanda hem bir 'çerçeve kavram', hem de 'yeni bir anlayış' olarak da tanımlanabilir. (Uluçeçen, 2011). Günümüzde, daha üst gelir, eğitim ve sosyal statüdeki kişilerin, beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verebilmek ve hizmetlerde farklılaşarak turizm pazarından daha yüksek paya sahip olmak isteyen turizm arzı üreticileri, alternatif turizme yönelmektedir(Patarchanov, 2012.Bu bağlamda alternatif turizmin, tek tip bir turizm hareketliliğini önlemek, turizm çeşitliliğini zenginleştirmek ve yeni fırsatlar yaratarak bölgesel ekonomi kalkınmaya katkı sağlamaya yönelik) faaliyetler olduğunu söylemek mümkündür.

Turizm denildiğinde tatil, dinlenme veya eğlenmeye yönelik deniz-güneş ve kum üçlemesinin oluşturduğu klasik turizm anlayışı akla gelmektedir. Küreselleşme, teknolojik ve diğer alanlardaki gelişme, kişilerin gelir ve eğitim düzeylerindeki artış ve turizme katılanların ihtiyaç, istek ve beklentilerindeki değişim, farklı turizm alternatif ve çeşitlerinin gelişmesine yol açmıştır. Klasik anlamdaki turizm anlayışının yaygınlaşması sonucu artan çevresel ve sosyal olumsuzlukları azaltabilmek, farklı tatil ve turizm arayışı içindeki kişilerin beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla gerçekleştirilen turizm olanak veya çeşitleri, literatüre alternatif turizm türü olarak girmiştir. Başka bir ifade ile klasik turizmden yeterince tatmin olamayan veya klasik turizmi yetersiz bulan, farklı arayışlar, beklentiler, istekler ve heyecanlar peşinde koşan

ve genellikle sosyo-ekonomik açıdan yüksek profile sahip kişilere yönelik, yüksek katma değere sahip turizm türleri ‘alternatif turizm’ olarak adlandırılmaktadır (Kozak ve Bahçe, 2009). Alternatif turizmin temel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Patarchanov, 2012):

- Kontrollü, küçük ölçekli ve düzenli bir gelişmeye olanak sağlayan turizm türlerini kapsamaktadır,
- Bireysel veya grup halinde turizm hareketliliğine olanak sağlar,
- Geleneksel değerlerin ve mirasın korunması için yerel unsurların deneyim kazanmasına olanak sağlar.

Kavrama ilişkin tanımlar ve ifadelerden de anlaşılacağı üzere alternatif turizm, aslında bir sınıflandırma olmayıp, deniz-güneş-kum üçlemesine alternatif olarak geliştirilen, diğer turizm türlerine verilen genel bir addır (Kozak ve Bahçe, 2009). Bu bağlamda av, kongre, golf, kış, spor, dağ, inanç, sağlık, termal, vb. gibi turizm türleri alternatif turizm olarak adlandırılabilir.

Bu çalışmada alternatif turizm türlerinden; inanç, sağlık, gastronomi, kültür, av, mağara ve yayla, dağ ve nehir turizmi ele alınarak başlıklar halinde incelenmiştir.

2.4.1. İnanç Turizmi

Tarihsel süreçte turizm hareketi olarak adlandırılabilir ilk seyahatlerin temel nedeni, dini inançlar gereği kutsal kabul edilen yer ve mekanları göreme isteğidir. Dinlerin insanlık tarihine girmesi ile başlayan bu seyahatler, tarihsel süreçte çeşitli dinlerin yeryüzünde büyük inanan kitlelerine sahip olması ile artmıştır. Literatürde inanç turizmi olarak adlandırılan, dini ihtiyaçların giderilmesine yönelik turizm hareketliliği, günümüzde milyonlarca insanın katıldığı önemli bir turizm türüne dönüşmüştür (Sargın, 2006; Artun, 2009).

İnsanoğlu, dinlerin ortaya çıkması ile birlikte inancının kutsal saydığı yerleri, yine inancının gereklerini yerine getirebilmek amacıyla, diğer bir ifade ile hacı olabilmek düşüncesiyle ziyaret etmeye başlamıştır. Kuşkusuz bu seyahatlerin temelinde, din olgusu ve inancı içerisinde kutsal olarak kabul edilen yerlerin ziyaret edilmesi ve manevi anlamda huzura ermek ve inancının gereğini yerine getirmek amacı yatmaktadır. Tarih boyunca insanlar hangi dine veya inanca sahip olurlarsa olsunlar,

yaradılışı gereği kutsal yerlere ihtiyaç duymuştur. Bu durum insanın inancını veya manevi tatminini, herhangi bir yerde olduğundan daha fazla kutsal yerler veya mabetlerde daha yoğun hissetmesi ile açıklanabilir. Bir başka ifade ile “kutsal yerler ilahi âlemlerle dünyevi âlemin kesiştiği, Tanrı ile insanın bir nevi buluştuğu ve kişinin kendisini huzurda hissettiği yerler” olup, kişiyi manevi yönden daha çok tatmin etmektedir (Erbaş, 2002). Tüm bu nedenlere bağlı olarak insanoğlu, ilk çağlardan günümüze kadar geçen sürede inanç turizmine yönelik seyahatlere katılmıştır.

Günümüzde inanç turizmi kapsamında her yıl 300 milyon kişi kutsal yerleri ziyaret etmekte ve yaklaşık 20 milyar Amerikan Doları tutarında harcama yapmaktadır (TÜRSAB, 2015a). İtalya’da Vatikan, Türkiye’de Efes, İran’da Kum, Kudüs, Suudi Arabistan’da Mekke-Medine vb. merkezler, buldukları ülkelerde en çok ziyaret edilen yerler arasındadır. Dünya inanç turizmi kapsamında önemli kabul edilen kutsal yerler ve mekânların sayısı oldukça fazladır. İslamiyet ve Müslümanlar için Mekke ve Medine, Hıristiyanlar ve Hıristiyanlık için İsrail-Kudüs, Demre-St. Nicolas, Tarsus-St.Pavlus, Vatikan, İtalya-Asisi, Portekiz-Fatima, Selçuk-Efes, Fransa-Lourdes, Musevilik ve Yahudiler için İsrail-Kudüs, Hinduizm ve Hindular için Ganj ve Yamuna nehirleri, Brahmanlıkta Benares, Budizm ve Budistler için Japonya-Şikoku, Çin-Kailas Dağı günümüzde dünya inanç turizminin en önemli merkezleri arasında yer almaktadır (Sargın, 2006). Ancak, her din açısından farklı kutsal yerler olmakla birlikte Hıristiyanlık, Musevilik ve İslamiyet açısından ortak kutsal kabul edilen yer ve mekânlar da bulunmaktadır. Kudüs şehri hem Müslümanlar, hem Yahudiler, hem de Hıristiyanlar tarafından kutsal bir yer olarak kabul edilirken, Kudüs’te bulunan Mescid-i Aksa, Müslümanlar ve Yahudiler tarafından kutsal bir mekan olarak kabul edilmektedir (TÜRSAB, 2015a).

İnanç turizmi açısından oldukça zengin bir potansiyele sahip olan Türkiye’de, Turizm Bakanlığı verilerine göre; Adana, Adıyaman, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Artvin, Bitlis, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Gümüşhane, Hatay, Isparta, Mersin, İstanbul, İzmir, Karaman, Kars, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Van ve Zonguldak’ın da yer aldığı 43 ilde kutsal yer ve mekan bulunmaktadır. Hatay- Merkez St. Pierre Anıt Müzesi, İçel-Tarsus St. Paul Anıt Müzesi, İzmir Selçuk Meryem Ana Evi, Antalya-Demre St. Nicola Kilisesi,

Manisa Sard Sinagogu ve Alaşehir Kilisesi, Isparta-Yalvaç Pisidia Antik Kenti, Nevşehir-Derinkaya Ortodoks Kilisesi, Denizli-Pamukkale Laodikya Antik Kenti, Şanlıurfa Balıklı Göl, Van Akdamar Kilisesi, vb. gibi pek çok kutsal mekân ile Türkiye, farklı dinlere mensup kişiler için önemli bir inanç turizmi potansiyeline sahip ülkelerdendir (TÜRSAB, 2014).

2.4.2. Sağlık Turizmi

Amaçlarına göre turizm sınıflandırması içinde yer alan sağlık turizmi, en basit ifade ile kişilerin sağlıklarını koruma veya hastalıkların tedavisi (iyileşme) amacıyla gerçekleştirdikleri seyahatler veya gerçekleştirilen turizm faaliyeti olarak tanımlanabilir.

Literatürde sağlık turizmi, “kişilerin hastalık durumunda tedavi amaçlı veya genel sağlık (iyilik) durumlarını koruma düşüncesiyle, aynı ülke sınırları içinde veya farklı ülkelere yapılan seyahatlerde gerçekleştirilen her türlü faaliyet ve etkinlikler” olarak tanımlanmaktadır (Çiçek ve Avderen, 2013). Tanımdan da anlaşılacağı üzere sağlık turizmi, kendi içerisinde tedavi amaçlı, sağlığın korunması (rehabilite edilmesine) ve diğer sağlık amaçlı olarak üç farklı amaca yönelik seyahatleri kapsamaktadır. Bu bağlamda sağlık turizmini üç başlık altında sınıflandırmak ve kendi içinde alt başlıklara ayırmak mümkündür (Kostak, 2007).

Başka bir tanımda ise sağlık turizmi, “insanların sinirsel ve bedensel yorgunluklarını gidermek ve çeşitli rahatsızlıklarına fayda bulmak için katıldıkları turizm hareketleri” olarak tanımlanmaktadır. Sağlık turizmi kapsamında insanlar “sıcak su, hamam, kaplıca ve bunları tamamlayan kür merkezlerini ve bazı tıbbi hizmetlerin sunulduğu sağlık merkezlerine giderek, şifa bulmakta veya sağlıklarını korumaktadırlar (Şaman, 2009).

Günümüzde başta iletişim alanında olmak üzere, her alanda görülen gelişmelere bağlı olarak bilgiye ulaşmak oldukça kolaylaşmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak pek çok insan, her alanda olduğu gibi sağlık ve sağlık hizmetlerindeki uygulama ve gelişmelere de hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilmekte veya haberdar olabilmektedir. Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere batılı ülkelerde, sağlık hizmetleri ve tedavi hizmetlerinin maliyetleri oldukça yüksektir. Bu nedenle sağlık hizmetlerinden yararlanmak isteyen veya daha kaliteli ve ucuz sağlık hizmeti almak isteyen pek çok

kişi, sağlık sigorta şirketlerini sağlık turizmi masraflarını karşılamaları yönünde zorlamakta ve dünyada giderek sağlık turizmi pazarı genişlemektedir (Kostak, 2007).

Dünya sağlık turizm hareketliliğinin son 10-15 yıl içinde hızlı bir gelişim gösterdiği söylenebilir. Dünya genelinde sağlık turizminde Hindistan, Kosta Rika, Macaristan, Türkiye, Litvanya, İsrail, Ürdün, Tayland, ABD, Meksika, Almanya, Brezilya, Malezya, Güney Afrika ve Küba'nın hem sağlık turizmi yatırımları hem de sağlık turizmine yönelik avantajları ile sağlık turizminde tercih edilen ülkeler olarak dikkat çekmektedir (Gülmez, 2012).

Türkiye sahip olduğu zengin doğal kaynakları, yeraltı termal suları, ılıman iklimi, yılın büyük bir bölümünde güneşli havası, üç tarafının denizle çevrili olması ve daha birçok faktör nedeni ile hem turizm hem de sağlık turizmi açısından önemli bir destinasyondur. Bu bağlamda dünyanın en çok turist çeken ve turizm gelirine sahip ülkeler sıralamasında üst sıralarda yer almaktadır (Özer ve Songur, 2012).

Sağlık turizmi alanında hızlı bir gelişim ve atılım gösteren Türkiye, özellikle son 20 yıl içindeki sağlık turizmine yönelik yatırımları ile sağlık turizminin önemli destinasyonları olan Hindistan, Tayland, Macaristan ve Malezya gibi ülkelerle rekabet edebilecek düzeye ulaşmıştır. Özellikle 2000 yılı sonrasında özel sektör ağırlıklı sağlık tesisi yatırımlarının artması, Türkiye'yi medikal sağlık turizmi alanında önemli ve avantajlı bir ülke konumuna taşımıştır (Zengingönül ve ark.,2012).

Turizmin ekonomik hacmi içerisinde sağlık turizmi, 2012 yılında gerçekleşen 100 milyar Amerikan Dolarlık büyüklüğü ile dev bir ekonomik boyuta sahiptir (İçöz, 2009; Doğaner, 2013). Dünya turizm hacminin yaklaşık 1 trilyon Amerikan Doları olduğu (Ateş, 2014) dikkate alındığında, toplam turizm hacmi içerisinde sağlık turizmi yaklaşık %10 büyüklüğe sahiptir.

Sağlık turizminin ekonomik boyutlarını daha iyi anlayabilmek açısından, Türkiye'nin turizm ve sağlık turizmi rakamları iyi bir örnek olarak verilebilir. 2012 yılı verilerine göre Türkiye'nin toplam turist sayısı 36,5 milyon iken toplam turizm gelirleri 29 milyar Amerikan Dolarıdır. Aynı dönemde sağlık turizmi kapsamında Türkiye'ye gelen 270.000 medikal, 1,7 milyon termal turistten 2,5 milyar Amerikan Doları turizm geliri elde edilmiştir (Ateş, 2014). Bu bağlamda Türkiye'nin toplam turizm hacmi içerisinde, turist sayısı bakımından %5'lik bir paya sahip olan sağlık turizmi, ekonomik kazanç bağlamında %8,6'lık bir paya sahiptir.

2.4.3. Gastronomi Turizmi

Kökene Yunanca ‘gaster –mide’ ve ‘nomas-yasa’ kelimelerinden gelen gastronomi, “ülke veya bölge mutfaklarını birbirinden ayıran, her bölge veya ülkenin yiyeceklerini, yeme-içme alışkanlıklarını ve yiyecek hazırlama tekniklerini” ifade eden bir kavramdır. Başka bir tanıma göre ise gastronomi, “toplumların kültürleri ve yemekleri arasındaki ilişkiyi inceleyen, yeme-içme ve yemek hazırlama bilimi veya sanatı” olarak ifade edilmektedir (Cömert ve Özkaya, 2014).

Turizm hareketliliğine katılanların gittikleri bölge veya ülkelerin, kültürel ve tarihsel varlıkları kadar mutfakları, diğer bir ifade ile yöresel lezzet ve tatları da ilgilerini çekmekte ve turizm hareketliliğinde, yeme-içme alternatifleri önemli bir yer tutmaktadır. TÜRSAB’ın (2014) araştırma raporuna göre, dünya turizm hareketliliğine katılan bir milyar kişinin %88.2’sinin destinasyon tercihlerinde, gidilen bölge veya ülkenin yemekleri, diğer bir ifade ile mutfak kültürü oldukça etkilidir. Dolayısı ile turizm hareketliliği içinde, dünya lezzet duraklarına yapılan veya gastronomi amaçlı turizm hareketliliğine katılanların sayısı giderek artmaktadır.

Literatürde mutfak turizmi, yemek turizmi veya gastronomi turizmi olarak da adlandırılan alternatif turizm türü, kendine has özellikleri ve damak tadıyla ünlü belirli bir bölge veya yöreye özgü yemek, içecek ve lezzetlerin, tadılması amacıyla yapılan turizm hareketliliğini kapsamaktadır. Dünyada gastronomi turizmi kapsamında en çok turist çeken etkinliklerin önemli bir kısmı Amerika Birleşik Devletlerinde gerçekleştirilmektedir. 1948 yılından beri aralıksız olarak düzenlenen ve 3 gün süren Maine İstakoz Festivali, İngiltere’de Isle of Wight’te düzenlenen Sarımsak Festivali, Avustralya’da düzenlenen Melbourne Yemek ve Şarap Festivali, İtalya-Alba’da düzenlenen Mantar Festivali, Fransa’da düzenlenen pek çok yemek ve şarap festivalleri, gastronomi turizminin en önemli örnekleri arasında yer almaktadır. Geleneksel Türk Mutfağı ve pek çok Türk yemeği, gastronomi turizmi açısından uluslararası bir üne ve bilinirliğe sahiptir. Bu bağlamda Erzurum, Gaziantep, Adana, Şanlıurfa, Manisa ve çeşitli iller, yöresel yemek ve lezzetleri ile gastronomi turizmi açısından önemli destinasyonlar arasında yer almaktadır. Gastronomi kültürel değerler içinde de büyük öneme sahip UNESCO’nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesinde,

Geleneksel Tören Keşkeği, Mesir Macunu Festivali ve Türk Kahvesi yer almaktadır (TÜRSAB, 2015d).

2.4.4. Kültür Turizmi

Farklı kültür ve bu kültürlere ait eserleri görme amacıyla yapılan seyahatlerden kaynaklanan turizm hareketliliği, kültür turizmi kapsamında değerlendirilmektedir. Literatürde kültür turizmi, “yaşanılan yer dışındaki kültürleri tanımak, yeni bilgiler edinmek ve tarihsel değere sahip kültürel ve sanatsal eserleri görmek için yapılan seyahatler” olarak tanımlanmaktadır (Çelik, 2008).

Başka bir tanımda ise kültür turizmi, “bir toplumun, bölgenin veya grubun tarihsel, sanatsal, bilimsel veya yaşam tarzı ile tamamen veya kısmen motive olmuş yabancı bir ülkeden gelen kişilerin ziyaretleri” olarak tanımlanmaktadır (Günel ve ark., 2009).

Günümüz turizm hareketliliği ve turizm hacmi içerisinde, yeni yerler ve kültürleri görmek, tanımak, kültürel ve tarihi değere sahip eserleri görme amaçlı seyahatler önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda kültür turizmi, ekonomik anlamda yarattığı katma değerini yanı sıra, ülkelerin kültürel değerleri ve tarihten gelen miraslarının korunması açısından üzerinde durulan bir turizm şekli olarak kabul edilmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002). Diğer bir ifade ile kültür turizmine bağlı olarak, turistik bir ürün niteliğine kavuşan somut ve somut olmayan kültürel değerler hem korunmakta hem de bu sayede zaman içerisinde yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan veya unutulmaya yüz tutmuş, geleneksel kültürün yeniden canlandırılmasına da katkı sağlayabilmektedir (Uyğur ve Baykan, 2007).

Türkiye, üzerinde bulunduğu toprakların binlerce yıllık geçmişe ve bu topraklarda kurulan farklı medeniyetlere ait kültürel ve tarihsel değerler açısından oldukça zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Likya, Frikya, Sard, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden, günümüze kadar ulaşan çok sayıda tarihi eser, kültürel değer ve mirasa sahip olan Türkiye, bu kültürel mirasları görmek ve tanımak isteyen milyonlarca yerli ve yabancı turist için cazibe merkezlerinden biridir.

Buna karşın kültür turizmi kapsamında Türkiye'nin, dünya turizm hareketliliği ve pazarından yeterli payı aldığı söylenemez. Kuşkusuz bu durumun nedenleri arasında,

Türkiye'nin tarihi ve kültürel değerlerinin uluslararası alanda yeterince tanıtılmaması ve Türkiye'nin turizm politika ve uygulamaları yer almaktadır. Özellikle Türk turizmde yaygın olarak uygulanan her şey dahil konaklama konsepti, turistlerin zamanlarının önemli bir kısmını kaldıkları tesiste geçirmelerine neden olmakta ve buna bağlı olarak da buldukları bölgedeki tarihi ve kültürel varlıkları tanıma ve görme olanağını engellemektedir. Dolayısı ile tesislerin yakın ve uzak çevrelerinde yer alan tarihi ve kültürel varlıklara yönelik talep kısıtlanmakta ve kültür turizmi talebi olumsuz yönde etkilenmektedir (Gülcan, 2010).

2.4.5. Av Turizmi

Alternatif turizm türlerinden biri olan ve son yıllarda hızla gelişen av turizmi, "avcı niteliğine sahip kişilerin, belirli yasal düzenleme ve kurallar çerçevesinde avlanma amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları etkinlikler" olarak tanımlanmaktadır. Av turizmi ile avcılar, "yaban hayvanlarının boynuz, diş ve post gibi hatıra değeri taşıyan kısımlarına sahip olmakla birlikte, aynı zamanda değişik kültürleri tanıma ve değişik yerleri görme olanağı" elde etmektedirler. Dünya turizm hareketliliği ve hacmi içerisinde av turizmi göreceli olarak iyi bir yere sahipken, Türk turizm hareketliliği içerisinde bu oran yok denecek kadar azdır. Zengin orman ve florası ile av turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip Türkiye'de, 1977 yılına kadar av turizmi belirli bir yasal düzenleme ve sistemden yoksun olarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak 1977 yılında yaban domuzu avı ile başlayan av turizmi, 1981 yılında yaban keçisinin av turizmi kapsamına alınması ile çeşitlenmiştir (Ukav, 2012).

2.4.6. Mağara ve Yayla Turizmi

Alternatif turizm türlerinden bir diğeri ise, doğa turizmi sınıflandırması kapsamında yer alan mağara ve yayla turizmidir. Özellikle tarihsel süreçte insanlara doğal barınak görevi yapmış, jeolojik olarak farklı oluşumları ve doğal güzellikleri ile mağaralar, insanlarda keşif ve görme merakını geliştirerek alternatif bir turizm türü olarak ortaya çıkmıştır. Pek çok doğa araştırmasına konu olan mağaralar, aynı zamanda

sahip oldukları görsel, kültürel, sportif ve sağlık kaynağı olma özellikleri ile turizme potansiyel oluşturmaktadır (Koçan, 2012).

Ekoturizm kapsamında değerlendirilen yayla turizmi, insanların bozulmamış doğal yapı, yöresel kültür, keşfetme merakı, huzur, sessizlik, vb. gibi ihtiyaç ve beklentilerini karşılamaya yönelik, gerçekleştirdikleri alternatif turizm türlerindedir. Bu bağlamda Türkiye gelişmekte olan bir ülke olması sebebiyle, doğal ve kırsal kültürel değerlerinin varlığını önemli ölçüde sürdürmekte, coğrafi yapısı ile pek çok bölgede yer alan yaylalar ile önemli bir potansiyele sahiptir (Yücel, 2004).

Türkiye, mağara ve yaylalar gibi ekolojik oluşumlar açısından, pek çok dünya ülkesi ile kıyaslanamayacak düzeyde bir zenginliğe sahiptir. Turizm arzına erken açılan bazı kıyı bölgeleri hariç, henüz Türkiye Coğrafyasının pek çok bölgesinde doğal yapı bozulmamış ve sahip olduğu flora, fauna ve endemik yapı ile dünyada eşine az rastlanır bir zenginliğe sahiptir (Kaypak, 2010). Bu bağlamda Türkiye, mağara ve yayla turizmi ile alternatif turizm olanakları açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Ancak, pek çok alternatif turizm türünde olduğu gibi, mağara ve yayla turizminde de, Türkiye sahip olduğu potansiyeli etkin olarak kullanamamakta ve buna bağlı turizm arzı, talebi ve gelirlerini arttırmamaktadır.

2.4.7. Dağ Turizmi

Dağ turizmi veya dağcılık turizmi, doğaya dayalı bir turizm türü olup, macera ve heyecana dayalı bir turizm türüdür. Bu bağlamda dağ ve/veya dağcılık turizmi, “dağlık bölgelerde yapılan buz ve kaya tırmanışı ile dağ yürüyüşünü de kapsayan, doğaya dayalı bir macera turizmi” olarak tanımlanabilir (Pomfret, 2006). Başka bir tanımda ise dağ ve/veya dağcılık turizmi, “bir tırmanma sporu, aynı zamanda yürüyüş, kaya tırmanışı, buz tırmanışı ve kayaklı dağcılığı kapsayan” aktivitelerden oluşan turizm faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır (Somuncu, 2004).

Dağ turizminde dünyanın en önemli ve popüler destinasyonu, Nepal olup, dağ turizmi kapsamında yüksek zirvelere tırmanmak isteyen gruptan 25.000-70.000 Amerikan Doları ücret almaktadır. Bu bağlamda alternatif turizm türlerinden olan dağ turizminin, katma değeri ve gelirinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür (Somuncu, 2004). Ancak, taşıdığı yüksek risk nedeniyle, özellikle kaya ve buz

tırmanma yönündeki dağ turizm aktiviteleri, profesyoneller tarafından yapılmalı ve/veya profesyonel rehber eşliğinde gerçekleştirilmelidir.

Dünyada dağ turizmine olan ilginin artmasına ve dağ turizmi aktivitelerine katılan kişi sayısındaki artışa ve yüksek turizm geliri beklentisine bağlı olarak, dağ turizmine elverişli ülke ve destinasyonların, bu alternatif turizm türünü geliştirme yönündeki adımları ve çabaları artmıştır (Koçak ve Balcı, 2010).

Türkiye dağ turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Özellikle Ağrı Dağı başta olmak üzere, Kaçkarlar, Palandöken, vb. gibi, dağ turizmi açısından önemli destinasyonlar bulunmaktadır. Ancak Türkiye’de, pek çok alternatif turizm türünde olduğu gibi, dağ turizminde de istenilen hacim ve büyüklüğe ulaşılamamıştır demek mümkündür. Kuşkusuz bu durumun temelinde, klasik turizm anlayışına yönelik talebin alternatif turizm türlerine olan talepten oldukça fazla olmasına bağlı olarak, yetersiz teknik, alt ve üst yapı yatırımları önemli bir faktör olarak yer almaktadır. Bir başka ifade ile turizm yatırımcılarının önem verdikleri klasik turizm anlayışı ve bu yöndeki yatırımlara ağırlık vermeleri, diğer alternatif turizm türlerinin gelişmesini kısıtlamaktadır.

2.4.8. Nehir Turizmi

Nehir turizmi, özellikle yüksek debiye (akıntıya) sahip nehirlerde, macera ve yüksek düzeyde adrenalin sevenlerin ilgi gösterdiği, ‘rafting’ olarak adlandırılan spor türünün yapılmasına yönelik alternatif turizm türüdür. Türkiye, başta Çoruh Nehri olmak üzere, Köprüçay, Manavgat, Dalaman ve Melen çayları ile nehir turizmi (rafting) açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca, Erzincan’ın Karasu’yu Van’ın Bahçesaray ilçesindeki Müküs çayı, Rize Çamlıhemşin’deki Fırtına deresi, Kelkit Havzasındaki Kelkit çayı ve Hakkari’deki Zap suyu nehir turizmi açısından, yeterli akıntıya sahip önemli akarsularımızdır. Buna karşın, özellikle turizm açısından önemli potansiyele sahip pek çok nehir ve çayın, baraj inşaatı projeleri ile vasfını yitirmesi, Türkiye’de nehir turizmini gelişmesini engellemekte ve gelecekte yok olmasına doğru bir yön çizmektedir (Yücel, 2006).

2.5. Turizmin Etkileri ve Kazanımları

Dünya üzerinde farklı ekonomik, sosyal ve kültürel yapıya sahip milyarlarca insanı birbirleri ile tanıştıran turizm, her ülke açısından farklı alanlarda farklı fayda ve etkiler yaratabilir. Turizmin etkileri ve kazanımları değerlendirildiğinde, en büyük kazanımı ekonomi boyutunda iken, en büyük etki ise çevre üzerinde yarattığı yanlış yapılaşma ve doğanın tahrip edilmesinden kaynaklı olumsuz etkilerdir (Paul, 2012). Buna karşın artan toplumsal bilinç ve gelişen teknoloji ile turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirilerek, ekonomik ve sosyal boyuttaki kazanımlarını maksimize etmek mümkündür.

2.5.1. Sosyal Etkileri

Turizm, yarattığı katma değer ve yüksek getirisi ile ekonomik bir faaliyet olmakla birlikte, dünya geneline yayılması, sosyal ve kültürel değerler sayesinde insanların ve toplumların birbirlerini tanımalarına ve anlamalarına olanak sağlayan, doğayı ve ekolojik dengeyi korumayı amaçlayan ve çevreye değer katan bir hareketlilik ve endüstridir (Avcıkurt, ve Köroğlu, 2002).

Turizmin sosyal anlamdaki etkisi, turistlerin ve gidilen ülkenin ekonomik, kültür ve eğitim düzeylerine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bir başka ifade ile yerel halk ile turistlerin ekonomik, eğitim ve kültür düzeyleri birbirleri ile benzer nitelikte ise, etkileşim ve dolayısı ile sosyal değişim daha az, düzeylerin birbirinden çok farklı olması halinde ise sosyal değişim daha fazla gerçekleşmesi beklenir (Korkmaz, 1996).

Turizmin sosyal etkilerini; çevreye olan etkiler ile toplumsal ve kültürel etkiler olmak üzere iki alt başlıkta ele alarak incelemek mümkündür.

a. Turizmin Çevreye Etkileri

Turizmin çevreye etkisi, öncelikle turizme yönelik tesis ve yapıların niteliğine göre olumlu veya olumsuz yönde ortaya çıkmaktadır. Turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkileri; başta yapılaşmaya bağlı doğal çevrenin görünümünün bozulması, bitki örtüsü ve biyolojik türlerin yok olması ve doğanın fiziksel dengesinin bozulması olarak görülebilir. Yapılaşmanın bir diğer olumsuz etkisi ise, çevrenin tarihi ve kültürel dokusu ile olan uyumsuzluğa bağlı görüntü kirliliği, çarpık kentleşme ve doğal manzaranın

bozulmasıdır. Ayrıca hızlı yapılaşmaya bağlı ortaya çıkacak atık madde sorunu, alt yapı yetersizliği ve nüfus popülasyonunun artmasına bağlı olarak, su kaynaklarının kirlenmesi, hava ve gürültü kirliliği gibi olumsuz çevresel etkiler de ortaya çıkabilmektedir (Durgun, 2006).

Tüm bu olumsuz çevresel etkilere karşın turizm, tarihi ve kültürel değere sahip bölge veya yerlerdeki eserler ile yapıların korunması, restorasyon yapılarak bu eser ve yapıların yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması gibi olumlu çevresel etkilere de sahiptir. Ayrıca, turizm hareketliliğine bağlı toplumsal çevre bilinci ve duyarlılığının gelişmesi ve çevrenin korunması amacıyla kamunun bu yönde önlemler almasını teşvik edici olumlu etkileri de bulunmaktadır (Durgun, 2006).

Turizmin çevreye olumlu etkilerine göre, bilinçsizce ve sadece kar amacıyla yapılan yatırımların çevre üzerinde daha büyük olumsuz etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye’de 1990’lı yıllardan sonra hızla artan turizm yatırımları, özellikle sahil kentlerinin ve sahillerin betonlaşmasına, doğanın dengenin bozulmasına neden olmuştur. Yeni yatırımlar sonucunda hızla sayıları artan turizm tesislerindeki arıtma tesislerinin yetersizliği denizlerin kirlenmesine, ekilebilir tarım arazilerinin azalmasına, orman ve bitki örtüsünün yok olmasına ve doğal yaşamın dengesinin bozulmasına neden olmuştur.

b. Turizmin Toplumsal ve Kültürel Etkileri

Turizm hareketliliğini toplumsal yapı üzerinde hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilerinin olduğu bilinmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi turizm sonucunda ortaya çıkan toplumsal ilişkide, turist ve yerel halk arasındaki etkileşimin yönü ekonomik, kültür ve eğitim düzeyinin gelişmişliği ile doğru orantılıdır. Bir başka ifade ile gelişmiş ülkelerin kültürel yapısı az gelişmiş ülke üzerinde baskın duruma geçerek etkisi altına almaktadır. Dünya turizm hacmi içerisinde turizme katılanların ağırlıklı olarak gelişmiş ülke vatandaşları olduğu dikkate alındığında, bu kişilerin kültürel yapıları az gelişmiş ülkelerin kültürel yapıları üzerinde etki yaratacaktır. Bu bağlamda turizmin olumlu toplumsal ve kültürel etkilerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Kozak ve ark.,1997’den Aktaran: Gürbüz, 2002):

- Yerel halkın inanç ve değer yapıları ile yaşam ve giyim tarzlarında meydana gelen değişimler.

- Dil yapısına giren yabancı sözcüklere bağlı ülkenin ana dilinde görülen yabancılaşıma ve bozulma.
- Mimari ve sanatsal eserlerin giderek yok olması, kültürel ve sanatsal değeri olmayan yapay eserlerin artması, müzik kültürünün yozlaşması, çarpık yapılaşma ve kentleşme ile mimari yapının bozulması.
- Dostluk, arkadaşlık, komşuluk ve yardımlaşma gibi manevi değer ve kültürlerin yerini ekonomik çıkar ve beklentilere bırakması, ilişkilerin dejenerasyonu.
- Ekonomik ve kültürel farklılıkların yerel halkın turiste bakış açısını olumsuzlaştırması, turistin misafir değil ticari bir meta olarak görülmesi.
- Din, dil, ırk ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan anlaşmazlık ve çatışmaların görülmesi.

Kuşkusuz yukarıda sayılan turizmin toplumsal ve kültürel olumsuz etkileri, turist ile yerel halkın arasında ekonomik, kültür ve eğitim düzeyi bakımından çok yüksek farklılıkların olması halinde ortaya çıkmakta ve bu etkiler daha belirgin ve keskin olarak görülmektedir. Örneğin, Türkiye’de turizmin gelişmesi ve artan turist sayısına bağlı olarak, Türkçe’ye pek çok yabancı kelime girmiş, pek çok işyeri ve mekan isimleri yabancılaştırmış, toplumsal ilişkiler giderek zayıflamış, manevi ve kültürel değerler zamanla yerini ekonomik ve çıkar ilişkisine dayanan değerlere bırakmıştır denilebilir. Bu bağlamda turizmin toplumsal ve kültürel olumsuzluklarının, gelişmemiş ve az gelişmekte olan ülkelerin toplum ve kültür yapıları üzerinde daha baskın olarak gerçekleştiğini söylemek mümkündür.

Turizmin sosyo-kültürel bağlamda olumlu etkilerini ise aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Kozak ve ark.,1997’den Aktaran: Durgun, 2006):

- Turizm hareketliliğine bağlı bireysel olarak farklı millet ve ırklardaki insanlar arasında gelişen dostluk ve iyi ilişkilere bağlı olarak, toplumlar arası hoşgörü ve barışın gelişmesine katkı sağlamaktadır.
- Gerek turiste hizmet verebilmek ve gerekse iletişim kurup arkadaş edinebilmek amacıyla yerel halkın yabancı dil öğrenme isteğinin artması, farklı kültürleri öğrenme amacıyla daha çok araştırma ve kitap okuma yoluyla, kişisel gelişim ve kültür düzeyinin artmasına katkı sağlamaktadır.

- Yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmış pek çok yöresel ve bölgesel el sanatları ve mesleğin canlanmasına ve dolayısı ile bu sanat ve mesleklerin gelecek kuşaklara aktarılmasına destek vermektedir.
- Turizm yatırımları ve hareketliliği, bölgesel at ve üst yapının yeniden inşa edilmesi, iyileştirilmesi ve sürekli kullanılabilir tutulması gibi hizmetlerle, bölgenin ve yörenin kalkınmasına katkı sağlamaktadır.
- Toplumsal anlamda modernleşmeye ve kadınların özgürleşmesine, dolayısı ile kadınların sosyal hayata daha aktif katılmalarına olanak sağlamaktadır.

Bu bağlamda turizmin toplumsal ve kültürel olumlu etkilerinin; hem bölgesel kalkınmaya, hem kişisel ve toplumsal gelişim ile kültür düzeyindeki gelişmeye, hem yöresel el sanatları ve mesleklerin yeniden canlanmasına, hem yarattığı özgürlükler ve gelişme ile özellikle az gelişmiş ülkelerde kadınların toplumsal yaşama daha hızlı katılımlarını, hem de geliştirilen ilişkiler ile farklı millet ve toplumların birbirlerini tanımlarına olanak sağlayarak hoşgörü ve barışa katkı sağlamak olduğu söylenebilir.

2.5.2. Ekonomik Etkileri ve Kazanımları

Turizmin çevre ve toplumsal yaşama olan sosyo-kültürel etkileri, daha göreceli ve sonuçları uzun dönemde ortaya çıkan etkiler iken, ekonomik etkileri hem bireysel, hem bölgesel hem de ülke ekonomisi üzerinde görülen ve sonuçları sayısal bağlamda ölçülebilen etkilerdir.

Turizm sektörünü sadece konaklama ve yeme-içme işletmeleri ile sınırlandırmak mümkün değildir. Turizm sektörü içerisinde yer alan konaklama ve yeme-içme işletmeleri, dışarıdan (gıda, tarım, haberleşme, lojistik, enerji, ulaştırma, kimya, vb.) doğrudan ve dolaylı yönde mal ve hizmet alımları ile oldukça büyük ve komplike bir sektördür (Kozak, 2012). Bu bağlamda turizm dendiğinde, oldukça büyük ve çok fazla sayıda farklı bileşenin bir araya geldiği bir sektör akla gelmelidir. Sektörün büyüklüğü kadar yarattığı katma değer, iş hacmi ve gelirleri de oldukça büyük ve önemlidir. 2013 yılı verilerine göre, dünyada sadece turizm hareketliliğine katılan insan sayısı bir milyar kişi iken, turizmin ekonomik boyutu ise trilyon doların üzerindedir (Ateş, 2014). Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC) tahminlerine göre turizm endüstrisinin yarattığı ekonomik büyüklük, dünyanın toplam GSMH'nin %12'si düzeyindedir (Pederson,

2002). Nitekim 2002 yılı verilerine göre dünya GSMH'nin %12'si büyüklüğe sahip turizm endüstrisinin boyutu, turizm yatırımları ve turist sayısındaki büyüme ile artış potansiyeline sahiptir.

Turizmin ekonomik etkileri ve kazanımlarını; başta ülkenin döviz arz ve talebi üzerine olan etkisi olmak üzere, dış ödemeler dengesi, fiyat istikrarı, istihdam ve ülke ekonomisi üzerine etkileri olmak üzere beş grupta incelemek mümkündür. Turizm, bir ülke açısından hem ithalat hem de ihracat niteliğine sahip bir faaliyettir. Ülkeye turistlerin gelmesi ve harcama yapması ihracat olarak nitelendirilirken, ülke vatandaşlarının yurt dışına turizm amaçlı çıkmaları ithalat olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda turizmin birinci ekonomik etkisi döviz arz ve talebi üzerinde gerçekleşmektedir (Korkmaz, 1996; Durgun, 2006; Bahar, 2006).

Yabancı bir ülke vatandaşının turizm amaçlı gittiği ülkede, gerek turizme yönelik mal ve hizmetleri ve gerekse diğer mal ve hizmetleri satın alması, ülkeye döviz kazandırıcı bir işlem olduğundan, yaptığı her türlü harcama ihracat olarak kabul edilmektedir. Aynı şekilde ülke vatandaşının yurt dışına çıktığında yapacağı her türlü harcama sonucunda, gittiği ülkede harcadığı tutarlar da ithalat olarak kabul edilmektedir. Turizm açısından gelişmiş ülkelerde gelen turist sayısının, başka ülkelere turizm amaçlı giden vatandaş sayısından az olması durumunda, ülkenin döviz arzı, döviz talebinden daha fazla olacaktır. Dış turizme olan talebin artması durumunda ülkenin döviz talebi artacak, dolayısı ile dış turizm bilançosunun ödemeler bilançosu üzerindeki olumlu etkisi düşecektir. Ayrıca bir ülkede turizm yatırımları için kullanılan girdilerin, ithalat yolu ile sağlanması durumunda ülkenin dış ödemeler bilançosu, döviz çıkışına bağlı olarak olumsuz yönde etkilenecektir (Erdem, 2001).

Gelişmekte olan ülkelerde yatırımlar için kullanılan ara mallar ve yatırım mallarının önemli bir bölümü ithalat yolu ile sağlanmaktadır. Aynı zamanda ülkenin ihracat gelirleri ile ithalat giderleri arasındaki dengenin, çoğunlukla ithalat yönünde fazla olması nedeniyle dış ticaret dengesi bozulmakta ve ülkeler dış ticaret açığı vermektedir. Görünmeyen ihracat kalemleri arasında yer alan turizm, döviz girdisi ile ülkenin dış ticaret açığı azaltılabilmekte, dolayısı ile turizm ekonomik boyutu ile hem döviz girdisi, hem ödemeler dengesi, hem de dış ticaret açığının kapatılması üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır (Durgun, 2006).

Türkiye'nin 2014 yılı toplam turizm gelirleri 34,3 milyar Amerikan Doları düzeyinde gerçekleşmiş ve bu hacmi ile 157,4 milyar Amerikan Dolarlık toplam ihracat içerisindeki %21,8'lik payı ile dış ticaret dengesine olumlu katkı sağlamıştır (TÜİK, 2015a). Aşağıda yer alan Çizelge 2.1'de Türkiye'nin yıllar itibari ile dış ticaret açığı ve turizm gelirleri ile turizm gelirlerinin dış ticaret açığını karşılama oranları görülmektedir.

Çizelge 2.1 Yıllara göre Türkiye'nin turizm gelirlerinin dış ticaret açığını karşılama oranları

(AKTOB, 2015; TÜİK, 2015a; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015; TÜRSAB,2017)

YILLAR	DIŞ TİCARET AÇIĞI (DTA) (Milyon \$)	TURİZM GELİRLERİ (Milyon \$)	TURİZM GİDERLERİ (Milyon \$)	TURİZM GELİRLERİNİN DTA'nı KAPAMA ORANI (%)
2005	43.297.743	20.322	3.400	39,1
2006	54.041.498	18.593	3.300	28,3
2007	62.790.965	20.943	4.000	26,9
2008	69.936.378	25.415	4.300	30,2
2009	38.785.809	25.065	5.100	51,4
2010	71.661.113	24.931	5.900	26,5
2011	105.934.807	28.116	5.500	21,3
2012	84.066.659	29.007	4.600	29,0
2013	99.858.613	32.309	5.200	27,1
2014	84.508.918	34.306	5.400	34,2
2015	63.268.398	31.464	5.843	49,7
2016	55.995.686	22.107	5.964	39,4

Yukarıdaki Çizelge 2.1 incelendiğinde, Türkiye'nin turizm gelirlerinin dış ticaret açığını kapama oranlarının yıllara göre değişkenlik göstermesine rağmen, ortalama

%25-30 düzeyinde Dış Ticaret Açığı üzerinde olumlu etki yaratmakta ve açığı kapatmaktadır.

Turizmin ekonomik etkilerinden bir diğere ise, istihdam ve diğere sektörler üzerine olan olumlu etkileridir. Hizmetler sektörü içerisinde yer alan turizm sektörü ve özellikle konaklama işletmeleri, verdikleri hizmetin gereği oldukça emek yoğun işletmelerdir. Bu bağlamda turizm faaliyetine yönelik hizmet veren işletmeler, pek çok hizmet işletmesi ve sektöre oranla daha fazla kişi istihdam etmektedir. Turizme katılan her bireyin yaptığı harcama sektöre doğrudan istihdam yaratırken, dolaylı olarak da turizme girdi sağlayan işletme ve sektörler istihdam yaratıcı etkisi bulunmaktadır (Yıldız, 2011).

Dolayısı ile turizmin ve turizm yatırımlarının gelişmesine orantılı bir şekilde artan istihdam etkisi; doğrudan, dolaylı ve uyarılmış istihdam olmak üzere üç farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Turizmin istihdam üzerine etkisine bağlı ortaya çıkan doğrudan, dolaylı ve uyarılmış istihdam şekillerini kısaca aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür (Durgun, 2006; Yıldız, 2011):

- Doğrudan istihdam; turizm sektöründe faaliyet gösteren başta konaklama işletmeleri olmak üzere, yeme-içme, ulaştırma, seyahat acenteleri, tur operatörleri, vb. gibi işletmelerde sağlanan istihdamı kapsamaktadır.
- Dolaylı istihdam; doğrudan turizme yönelik faaliyetleri olmamakla birlikte, turizme yönelik hizmet veren işletmelere ham madde, malzeme ve hizmet girdisi sağlayan tarım, imalat, bankacılık, sigorta, vb. gibi sektörlerde, turizmin gelişmesine bağlı olarak sağlanan yeni istihdam olanaklarını kapsamaktadır.
- Uyarılmış istihdam; hem doğrudan hem de dolaylı istihdam yoluyla yaratılan gelirlerin harcanması sonucu ekonomideki gelişme ve canlanmaya bağlı, farklı sektörlerde yaratılan ek istihdamı kapsamaktadır.

Turizmin istihdam üzerindeki arttırıcı etkisine rağmen turizmin; çok sayıda sektörle doğrudan ve dolaylı ilişki içerisinde olması, çok sayıda küçük ölçekli aile işletmesinin varlığı ve buna bağlı olarak çalışan sayısının belirlenememesi ve turizm faaliyetlerinin belirli dönemlerde yoğunlaşmasına bağlı olarak istihdam edilen çalışan sayısının dönemler itibari ile değişkenlik göstermesi gibi çeşitli nedenlere bağlı olarak, turizmin istihdam üzerindeki etkisini tam ve kesin olarak belirlemenin mümkün olmadığı söylenebilir (Yıldız, 2011).

3. SİNOP'UN GENEL ÖZELLİKLERİ

Tarihi M.Ö. 8. yüzyıla kadara dayanan Sinop (Demirkaya ve Tuluk, 2012), geçmişten günümüze pek çok medeniyet içerisinde yer almıştır. Çalışmanın bu başlığı altında, Sinop'un coğrafi, demografik özellikleri, iklim yapısı, yeraltı ve yer üstü doğal kaynakları, sosyal ve ekonomik özellikleri ele alınarak alt başlıklar halinde incelenmiştir.

3.1. Coğrafi Konumu ve Yeri

Coğrafi olarak yedi bölgeye ayrılan Türkiye'nin Batı Karadeniz bölgesi sınırları içinde yer alan Sinop, 5.862 km² yüzölçümüne sahip¹ ve Karadeniz'e kıyısı olan bir ilimizdir (Özdemir, 2005: 68). 41⁰.2'-43⁰.5' kuzey paralelleri ile 34⁰.52'-35⁰.5' doğu meridyenleri arasında yer alan Sinop, aynı zamanda Türkiye'nin Kuzey'deki en uç noktası olarak kabul edilen Boztepe Yarımadası üzerinde kurulmuştur. Sinop, doğudan Samsun-Alaçam, güneyden Samsun-Vezirköprü, Çorum-Osmancık-Kargı, Kastamonu-Taşköprü, batıdan Kastamonu-Çatalzeytin ile komşudur. İlin toplam sınır uzunluğu 475 km. olup; 300 km. 'si kara sınırı, 175 km'si ise Karadeniz sahil şeridinde yer alan deniz sınırıdır (T.C. Sinop Valiliği, 2012).

Sinop'un idari sınırları genel olarak bütün halinde incelendiğinde, kuzeydeki 175 km'lik Karadeniz sahil sınırının tamamen doğal bir sınır olan kıyı çizgisidir. Güney sınırı ise Kızılırmak vadisi boyunca devam etmekte, doğu ve batı sınırları ise “genel olarak birbirine paralel olarak güneyden kuzeye doğru akış gösteren akarsuların su bölümlerinden geçmektedir” (Özdemir, 2007). Aşağıdaki Resim 3.1'de Sinop ili Haritası verilmiştir.

¹ Özdemir'in makalesinde ilin yüzölçümü 5.657 km² ve izdüşümü olarak 6.109 km² olarak da ifade edilmektedir. Buna karşın Sinop Valiliğinin düzenlediği Sinop İli Çevre Durum Raporunda, ilin yüzölçümü 5.862 km² olarak ifade edilmektedir. Valilik raporunun resmi kaynak olması nedeniyle, Sinop'un yüzölçümü bilgisi rapordaki şekli ile verilmiştir.

Resim 3.1 Sinop ili haritası ve fiziki haritası(Yandex, 2015)

Sinop'un Karadeniz kıyısındaki sınırları, Hopa-İstanbul arasında yer alan Karadeniz kıyı şeridi içerisinde en girintili çıkıntılı kıyılardır. Sinop'un Karadeniz kıyılarında fazla sayıda koy, körfez, korunmuş limanlar, Köşk, Kayser, Karakum, Selamet, Boztepe, Sinop, Feryat, Bozburun, İnce, Güllüsu ve Usta olarak adlandırılan burunlar bulunmaktadır. İnceburun Türkiye'nin en kuzeyindeki uç noktasıdır. Bölge bataklık, göl ve ovalık bir yapıya sahip olup, bölgede aynı zamanda bir fenerde yer almaktadır (TÜİK, 2014).

Sinop'un Erfelek ve Ayancık bölgeleri arasında yer alan kıyı düzlükleri dışında, dağlar denize paralel olarak yükselmektedir. İlin en önemli yükseltisi İsfendiyar Dağları (Küre) olup, Sinop ilini boydan boya kaplamaktadır. İsfendiyar Dağları, yükselti açısından fazla yüksek olmayıp, yer yer 1500-1800 metre arasında değişen tepeler ve doruklara sahiptir (T.C. Sinop Valiliği, 2012). Küre Dağları üzerinde yer alan Zindan Dağı 1730 metrelik yüksekliği ile Sinop ilinin en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla, 1.660 metre yükseklikteki Sarıdökük Tepesi, 1.605 metre yükseklikteki Çanğal Dağı, Boyabat çöküntü alanı içinde yer alan 1345 metre yükseklikteki Dranaz, 1.313 metre yüksekliğe sahip Karaoluk Tepesi ve 1.125 metre yüksekliğe sahip Kuzuluk Tepesi izlemektedir (TÜİK, 2014). Sinop ilinin coğrafi özelliklerine ilişkin bilgileri aşağıda yer alan Resim 3.1'deki fiziki haritada görmek mümkündür.

Sinop ilinin toplam alanının %80'i dağlarla kaplı olup, dağlar arasında ve dağlar ile sahil kısımları arasındaki alanlar ovalarla kaplıdır. İlin en önemli ve büyük ovaları Sinop ve Boyabat ovalarıdır. Boyabat-Durağan bölgesinde yer alan Kızılırmak vadisi ise ilin en büyük vadisidir. Bu vadi dışında il sınırları içerisinde yer alan akarsuların isimleri ile adlandırılan vadiler ise oldukça küçük olup, bölgenin coğrafi yapısının karakteristik özelliklerini taşımaktadırlar (T.C. Sinop Valiliği, 2012).

İl sınırları içerisinde yer alan irili ufaklı çok sayıda akarsulardan bir kısmı Karadeniz'e, bir kısmı ise güney sınırından Kızılırmak'a bağlanmaktadır. İl sınırları içerisindeki en büyük akarsu Kastamonu il sınırları içerisinde doğup, Durağan'ın güneyinden Kızılırmak'a bağlanan Gökırmak'tır. Gökırmak, bölgenin en önemli ovası olan Boyabat Ovasını sulayarak, bölge tarımına önemli bir katkı sağlamaktadır. Batı-doğu istikametinde akarak Karadeniz'e dökülen Çatalzeytin, Ayancık, Kırkgeçit, Sarımsak, Karasu ve Gebelit Çayları ise ilin diğer önemli akarsuları arasında yer almaktadır. Sülük, Sarıkum, Karagöl ve Aksaz gölleri ile tarıma elverişli toprakların

sulanmasına elverişli Taşmanlı ve Bektaşğa göletleri, Sinop'un coğrafi yeryüzü şekilleri arasında yer almaktadır. Sülük gölü dışındaki diğer göller balık üretimine elverişli bir yapıya sahip iken, Aksaz gölü yarı bataklık olup, Karagöl ise deniz seviyesinin altındadır (TÜİK, 2014).

3.2. İklim ve Doğal Kaynakları

Batı Karadeniz bölgesinde yer alan Sinop'ta iklim, hem Doğu Karadeniz hem de Batı Karadeniz'in iklim özelliklerinin iç içe geçtiği bir yapıya sahiptir. . Mevsimler arasında sıcaklık farklarının çok olmadığı Sinop'un, kuzey kesimlerinde Karadeniz ikliminin özellikleri görülürken, güney kesimlerine doğru gidildikçe Karadeniz ikliminin etkisi giderek azalmaktadır. İlin güney kesimlerinde yağışlar azalmakta ve sıcaklık kuzey kesimlerine göre düşmekte ve bozkır ikliminin etkileri görülmektedir (T.C. Sinop Valiliği, 2012).

Sinop ilinin iklimi, iki farklı yapıya sahiptir olup, Karadeniz kıyılarında yer alan bölgelerinde ılıman iklim ve yılın her mevsiminde yağış görülebilmektedir. Buna karşın iç bölgelerde ise Karadeniz ve İç Anadolu'nun karasal ikliminin iç içe geçtiği bir iklim görülmektedir. İlin kıyı ve iç kesimlerindeki bu iklim farklılıklarında dağların kıyıya paralel bir yapıda olması etkili olup, iç kesimlerde ılıman iklim koşullarının görülmesini engellemektedir (TÜİK, 2014).

Sinop; sanayi madenleri, metalik madenler ve enerji madenleri açısından kısır bir yeraltı kaynak zenginliğine sahiptir. Bu bağlamda ilin yer altı kaynakları yok denecek kadar azdır. Buna karşın sahip olduğu akarsular, ormanlar ve florası ile oldukça zengin bir yer üstü kaynağına sahiptir. İl sınırları içerisinde yaklaşık 357 bin hektar ormanlık alan bulunmaktadır. Türkiye'de yetişen 3200 adet endemik bitki türü içerisinde 13 tanesi Sinop il sınırları içinde yetişmektedir. Ayrıca, 277 kuş türü ile doğal bir zenginliğe sahiptir (T.C. Sinop Valiliği, 2012).

3.3. Demografik Özellikleri

Sinop ilinin genel nüfusu 2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt verilerine göre 205.428 kişidir. İlin toplam nüfusunun 101.909 kişisi erkek, 101.380'si ise kadınlardan oluşmaktadır. Sinop, merkez ilçe dahil toplam 9 ilçe ve 470 köyden oluşmaktadır

(TÜİK, 2017a). Sinop'un merkez ilçe ve diğer ilçelerine ait nüfus dağılımları aşağıdaki Çizelge 3,1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1 Sinop'un nüfus yapısı ve dağılımı(TÜİK, 2017a)

	İLÇE NÜFUSU	ERKEK NÜFUSU	KADIN NÜFUS
MERKEZ İLÇE	61.708	30.621	31.087
AYANCIK	22.728	11.370	11.358
BOYABAT	44.035	21.754	22.281
DİKMEN	5.181	2.582	2.599
DURAĞAN	18.318	9.140	9.178
ERFELEK	11.211	5.592	5.619
GERZE	23.068	11.355	11.713
SARAYDÜZÜ	4.921	2.474	2.447
TÜRKELİ	14.308	7.021	7.287
TOPLAM NÜFUS	205.428	101.909	101.380

Yukarıdaki Çizelge 3.1 incelendiğinde, ilin toplam nüfusu içerisinde kadın nüfusu ile erkek nüfusunun oldukça yakın olduğu görülmektedir. İlin en büyük nüfusa sahip ilçesi 61.708 kişilik nüfus ile Merkez ilçe olup, bunu sırasıyla 44.035 kişilik nüfus ile Boyabat ve 23.068 kişilik nüfus ile Gerze takip etmektedir. İlin nüfusu en düşük ilçeleri ise; 4.921 kişi ile Saraydüzü ve 5.181 kişi ile Dikmen ilçeleridir. Gerek ilçe ve gerekse il nüfusu açısından oldukça düşük bir nüfus yoğunluğuna sahip olan Sinop'ta, kilometrekareye 35 kişi düşmektedir. Sinop'un nüfus yoğunluğu, Türkiye'nin ortalama 100 olan nüfus yoğunluğunun oldukça altındadır. İlin toplam nüfusu içerisinde 60 yaş ve üstü yaş grubundaki nüfusun oranı 2016 yılı itibari ile % 25,07 iken, %57,5'i 15-59 yaş grubunda, %11,1'i ise 15 yaş altı grupta yer almaktadır (TÜİK,2017a)

3.4. Ekonomik Özellikleri

Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan Sinop; coğrafi konumuna bağlı Türkiye'nin önemli pazarlarına uzak olması, oldukça büyük bir denizyolu ulaşım potansiyeline

rağmen liman kapasitesinin yetersizliği nedeniyle denizyolu ulaşımından yeterli düzeyde yararlanılamaması, Sinop'un sanayileşme açısından önemli dezavantajları olarak görülmektedir (TÜİK, 2014). Bu bağlamda ilin en önemli ekonomik faaliyetleri tarım, ormancılık, hayvancılık ve balıkçılık alanlarında gerçekleşmekte ve bu alanlara bağlı küçük ve orta ölçekli işletmeler yer almaktadır (Coğrafya Dünyası, 2015).

Sinop'un ekonomik yapısı içerisinde tarım, hayvancılık, imalat sanayi ve madencilğe dayalı ekonomik faaliyetlerin payı oldukça fazladır. Bölgenin yöresel doğal kaynaklarına dayalı orman ürünleri, toprak sanayi, gıda, kimya, metal, plastik, cam ve tekstil sektörlerinde faaliyet gösteren işletmeler bulunmakla birlikte, gerek işletmelerin küçük ölçekli olması ve gerekse ulusal ve uluslararası pazarlara mal ve hizmet satışlarının yetersizliğinden dolayı, bu işletmeler düşük kapasite ile çalışmakta ve gelişmemektedir (TÜİK, 2014).

Sinop'un ekonomik özelliklerini ayrı ayrı ele alarak incelemek mümkündür. Tarıma dayalı ekonomik faaliyetler arasında en önemli paya tarla tarımı sahiptir. Başlıca tarım ürünleri arasında hububat, baklagiller, pirinç, keten ve şekerpancarı yer almakta, meyve ve sebze üretimi yaygın olan Sinop'ta ceviz, kestane, armut ve kıvılcık gibi meyveler yetiştirilmektedir. Sinop'un hayvancılık açısından önemli bir potansiyele sahip olmasında, ilin yaylalarının hayvancılık için oldukça elverişli olması etkilidir. Koyun, sığır, hindi, kıl ve tiftik keçisi yetiştiriciliği ile arıcılık gelişme göstermektedir. Özellikle kıyı kesimlerinde balıkçılık yaygın olarak yapılmakta ve bu bölgelerin önemli ekonomik faaliyetleri arasında yer almakta ve Karadeniz'e özgü balık türlerinin önemli bir bölümü avlanabilmektedir. Sinop'un önemli bir bölümü ormanlık alanlarla kaplı olduğundan, orman ve ormana dayalı faaliyetler oldukça yaygındır. 310 bin hektar gür ve çeşitli ağacın yer aldığı Sinop'ta ayrıca 53 bin hektar fundalık alan bulunmaktadır (Coğrafya Dünyası, 2015).

2013 yılı verilerine göre Sinop'ta istihdam oranı %43,5, işgücüne katılım oranı %46,4 ve işsizlik oranı ise %6,2'dir (TÜİK, 2013). 2014 yılı verilerine göre Türkiye'de; istihdam oranı %45,5 işgücüne katılım oranı %50,5 ve işsizlik oranı %9,9 düzeyinde gerçekleşmiştir (TÜİK, 2015b). Veriler karşılaştırıldığında Sinop'ta, gerek istihdam oranı ve gerekse işgücüne katılım oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu, buna karşın işsizlik oranının düşük olduğu görülmektedir. Kuşkusuz bu durumun temelinde,

bölgenin olumsuz coğrafi koşulları ve buna bağlı olarak gelişemeyen sanayisini yatmaktadır denilebilir.

Sinop, kalkınmada 1. derecede öncelikli iller arasında yer almaktadır (İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, 2015). Bu nedenle yatırımcılar açısından Sinop; hem vergi muafiyeti ve istisnası (gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası), hem vergi indirimi, hem sigorta prim desteği, hem de yatırım yeri tahsisi gibi önemli teşvik ve destek avantajı sağlayan illerden biridir. Özellikle Türkiye'nin batısına olan yakınlığı nedeniyle Sinop'un ulaşım kanallarının arttırılması ve geliştirilmesi, ilin ekonomik açıdan gelişmesine katkı sağlayacaktır.

3.5. Sinop'un Tarihçesi

İlk yerleşim izlerinin Neolitik Çağ'a kadar uzandığı tahmin edilen Sinop'un bilinen tarihi M.Ö. 7. yüzyılda başlamaktadır. Sinop, M.Ö. 7. yüzyılda İon'un Miletos kentinden göç eden ve uygun bir yerleşim yeri arayan göçmenler tarafından kurulmuştur (TÜRSAB, 2015c). Tarihsel süreçte bilinen ilk adı 'Sinope' olan Sinop, bazı kaynaklarda şehrin adının Hititçe 'Sinuwa' olduğu ifade edilmektedir. Romalılar şehri 'Sinopolis' olarak adlandırmışlar, şehir Türkler tarafından fethedildikten sonra 'Sinap' olarak adlandırılmış ve zaman içerisinde bugünkü adı olan Sinop kullanılmaya başlanmıştır (Demirkaya ve Tuluk, 2012). Tarihsel süreç boyunca bulunduğu konum nedeniyle stratejik ve ticari anlamda oldukça önemli bir yere sahip olan Sinop, "Karadeniz'de kurulan ilk Yunan kolonisi ve Pontus Krallığının Amasya'dan sonraki başkenti olarak da Antik Çağ'ın en önemli" yerleşim merkezlerinden birisi olmuştur (TÜRSAB, 2015c).

Tarihsel süreçte Karadeniz'e hakim olmak isteyen çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan Sinop, bu medeniyetlerin izlerini barındıran Anadolu'nun en eski şehirlerinden biridir. Gerze-Köşk Höyükte yapılan arkeolojik araştırmalarda, M.Ö. 1800 erken Hitit dönemine ait buluntulara rastlanılmıştır. Yine aynı kazılar esnasında 11. dönem kolonize dönemine ait buluntular arasında yer alan Frig seramikleri, Sinop'un M.Ö. 7. ve 5. yüzyıllar arasında Frig egemenliği altında olduğunu gösteren kanıtlardır (Yeni ve ark.,2013). Sinop, M.Ö. 6. yüzyılda kuzeyden gelen Kimmerler ve dönemin en büyük güçlerinden olan Perslerin istilalarına uğramıştır. M.Ö. 340'lı yıllara kadar Pers egemenliğinde kalan Sinop, Perslerin Büyük İskender'e yenilmesi ile birlikte Makedon

egemenliği altına girmiştir. Ancak İskender'in ölümünden sonra Mithridates tarafından ele geçirilen Sinop, uzun bir dönem Pontus Krallığının hakimiyetinde kalmış ve krallığa başkentlik yapmıştır (Demirkaya ve Tuluk, 2012).

Tarihsel süreçte Sinop'un en parlak dönemi Helenistik dönem olarak kabul edilmektedir. Ünlü düşünür ve filozof Diogenes (Diyojen M.Ö. 413-323) ve sanatçı Diphilos (M.Ö. 360-275) Sinop' ta doğmuştur. İki liman ve tersanelerin bulunduğu, Paflagonya'nın, Galatya'nın ve Kapadokya'nın Karadeniz'e açılan kapısı ve önemli ticaret merkezi olan Sinop'ta, aynı zamanda dönemin en iyi darphanesi de bulunmaktadır (Yeni ve ark.,2013; TÜRSAB, 2015c.).

Uzun bir dönem Pontus Krallığı hakimiyetinde kalan Sinop, bazı kaynaklara göre M.Ö. 27 (Yeni ve ark.,2013) yılında, bazı kaynaklara göre ise M.Ö. 70 yılında (Demirkaya ve Tuluk, 2012) Roma İmparatorluğunun hakimiyetine girmiştir. M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğunun Doğu ve Batı Roma olmak üzere ikiye ayrılması ile birlikte, Sinop'un toprakları ve yönetimi Doğu Roma ve/veya Bizans İmparatorluğuna geçmiştir. Yaklaşık yedi yüzyıl boyunca Bizans yönetiminde kalan Sinop, Selçuklu İmparatorluğunun Anadolu'ya girdiği 1071 yılından kısa bir süre sonra, Süleyman Şah'ın veziri Emin Karatekin tarafından 1077 yılında Selçuklu hakimiyeti altına girmiştir (Yeni ve ark.,2013). Özellikle Karadeniz sahillerinde Türk nüfusunun azlığı, kısa sürede Bizans'ın Karadeniz sahillerini ve Sinop'u tekrar ele geçirmesinde etkili olmuştur.

1214 yılına kadar Bizans hakimiyetinde kalan Sinop, bu tarihte İzzettinKeykuvas tarafından tekrar Selçuklu toprağı haline gelmiştir. Bu dönemde şehir büyük ölçüde Türk ve Müslüman nüfusun yoğun olarak bulunduğu bir sosyal yapıya kavuşturulmuştur. Ancak Selçuklu İmparatorluğunun siyasal ve askeri anlamda karışıklıklarla boğuştuğu bir dönemde, Trabzon Rum Devleti tarafından işgal edilmiştir (1254). 1261 yılında Selçuklu veziri olan Muiniddin Süleyman Pervane tarafından tekrar Selçuklu hakimiyetine giren Sinop, bu tarihten sonra Osmanlı hakimiyetine gireceği 1461 yılına kadar Pervaneoğulları ve Candaroğulları beyliklerinin hakimiyetinde kalmıştır. Candaroğulları beyliği döneminde sosyal ve eğitim kurumları ile imar edilen Sinop, aynı zamanda önemli bir liman şehri olması nedeniyle Venedikliler tarafından ticaret kolonisi olarak da kullanılmıştır(Demirkaya ve Tuluk, 2012).

1461 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilerek Osmanlı toprağı haline getirilen Sinop, imparatorluğun Anadolu Eyaletinin Kastamonu Sancağına bağılı yönetilmiştir. 16. ve 19. yüzyıllar arasında Osmanlı İmparatorluğunun önemli bir liman şehri olan Sinop, imparatorluğun uzak eyaletlerde toprak kaybetmesi ve 1853 yılında başlayan Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında önemini kaybederek, Karadeniz kıyısında yer alan diğere limanlara ve şehirlere göre gerilemiştir (Yeni ve ark.,2013; Demirkaya ve Tuluk, 2012).

Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerine kadar küçük bir Anadolu şehri konumuna gerileyen Sinop, yönetsel anlamda Samsun-Canik Livasına bağılı olarak yönetilmiş, Tanzimat'ın ilanından sonra ise tekrar Kastamonu Sancağına bağılı olarak yönetilmiştir. Kurtuluş Savaşının kazanılması ve ardından Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra 1924 yılında Sinop il statüsüne kavuşmuştur (Yeni ve ark.,2013).

3.6. Sinop'un Turizm Potansiyeli

Sinop, sahip olduğı coğrafi güzellikler, uzun ve doğal sahilleri, kültürel ve tarihi değerleri ile oldukça önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Özellikle oldukça eski bir yerleşim bölgesi olması nedeniyle, pek çok medeniyet ve uygarlığın izlerini taşıyan Sinop; tarihi eserler açısından zengin bir kaynağına sahip olup, Karadeniz'in bol yağışlı iklimine göre daha az yağışın görülmesi, 175 km. uzunluğundaki sahil şeridinin yaklaşık 70 km'lik bölümünün denize girilmesi açısından elverişli olması (Met, 2012), turizm potansiyelinin arttıran faktörler olarak sayılabilir. Buna karşın Sinop'un turizm endüstrisinden yeterince pay aldığıını söylemek mümkün değildir.

Sinop'un turizm potansiyelini doğal, tarihi ve kültürel değerleri olmak üzere iki grup altında toplamak mümkündür. Tarihi Sinop Kalesi ve 1887-1997 yılları arasında cezaevi olarak kullanılan ve günümüzde müzeye dönüştürülen tersanesi, Boyabat kalesi ve bölgenin kültürünü yansıtan tarihi evleri, çeşitli medeniyetlerden kalan kaya mezarları, kilise ve camiler, medreseler, hamamlar, çeşmeler, tabyalar, türbeler, vb. gibi pek çok tarihi ve kültürel eserler Sinop'un tarihi ve kültürel turizm varlıkları olarak sayılabilir (Met, 2012; Akyol, 2012).

3.6.1. Sinop'un Doğal Turizm Potansiyeli

Doğal güzellikleri ile önemli bir turizm potansiyeline sahip Sinop'un doğal kaynak ve güzelliklerini, aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür.

Akliman-Hamsilos Doğa Parkı ve Turizm Alanı; Sinop şehir merkezine 14 km, havaalanına ise 5,5 km uzaklıktaki Hamsilos Doğa Parkı, şehir merkezine oldukça yakın ve "Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 1. derece doğal sit alanı" (Akyol, 2012) olarak ilan edilmiş bir turizm bölgesidir. Şehir merkezine çok yakın olmasına rağmen oldukça iyi korunmuş olan parkın kuzeyinde Hamsilos koyu, güneyinde ise doğal bir liman olan Akliman koyu yer almaktadır. Park içerisinde yer alan Akliman koyu doğal ve oldukça korunaklı bir liman olması nedeniyle, hem balıkçı hem de gezi teknelerinin sığınabileceği bir yapıya hem de su sporları açısından uygun bir özelliğe sahiptir. Ayrıca Akliman mevki, oldukça uzun sahil şeridine sahip olup, genişliği 15-20 metre olan kumsalları ve deniz kenarında piknik yapılmasına elverişli mesire alanı ile de önemli bir turizm potansiyeline sahiptir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Hamsilos koyu ise, Ege kıyılarını andıran girintili çıkıntılı özelliği nedeniyle kıyısız turizm kullanımına elverişli değildir. Buna karşın yat ve tekne turizmi faaliyetlerine uygun olup, teknelerin demirleyebileceği ve yüzelebilecek bir niteliğe sahiptir. Aynı zamanda kayın, meşe, dişbudak, gürgen, defne, sahil çamı, vb. gibi çeşitli ağaçların yer aldığı, bünyesinde endemik ağaç ve bitkiler ile kuş türlerinin de yer aldığı Hamsilos Doğa Parkı, Sinop'un önemli doğal turizm potansiyelleri arasında yer almaktadır (Altınöz ve ark.,2014).Hamsilos Doğa Parkının görünümü, aşağıdaki Resim 3.2'te verilmiştir.

Resim 3.2. Hamsilosdoğa parkı(Gümüş, 2015)

Tatlıca Şelaleleri Doğa Parkı; Sinop şehir merkezine 42 km uzaklıktaki Erfelek ilçesi, Tatlıca köyü, Gürleyük Mevkiinde yer alan ve aynı vadi içerisinde sıralanmış toplam 28 şelalenin yer aldığı, bu özelliği ile dünyada benzeri bulunmayan 1. derece doğal sit alanıdır. Tatlıca Şelaleleri Doğal Park alanı, gerek içinde bulunduğu 2 km uzunluğa sahip vadi, gerek irili ufaklı 28 şelale ve gerekse şelalelerin kenarlarında yer alan kayın ormanları ile piknik, yürüyüş, trekking ve av olanakları ile Sinop'un önemli bir turizm potansiyeline sahip doğal varlıklarındandır (Akyol, 2012). Erfelek ilçesi şelaleler ve dolayısı ile doğa turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. İlçe sınırları içerisinde Tatlıca Şelaleleri dışında, ilçenin 4 km doğusunda yer alan Hasandere Köyünün ortasından geçen dere üzerinde 20 metre yüksekliğe sahip "Hasandere Şelalesi" ve Erfelek-Sinop yönünde ilçenin 1 km güneyinde, Karasu Çayına dökülen dere üzerinde 15 metre yüksekliğe sahip "Deli Kızın Şelalesi" de bulunmaktadır (TÜRSAB, 2015b). Deli Kızın Şelalesi dışındaki diğer şelalelerin döküldüğü yerlerde oluşan doğal göller, yüzmek isteyen turistler için doğanın ortasında yüzmeye olanağı sağlamaktadır. Ayrıca şelalelerin bulunduğu bölgede yer alan çay bahçeleri ve kafeler bölgeye gelen turistlere hizmet vermektedir. 28 şelaleden oluşan Tatlıca Takım Şelalelerinden biri aşağıdaki Resim.3.3'te görülmektedir.

Resim 3.3. Tatlıca takım şelalelerinden bir görüntü (www.enteresan.biz, 20.09.2015)

İnceburun; Sinop'un Karadeniz'e girinti yaptığı ve Türkiye'nin en kuzey ucu olan bölgenin adıdır. Sinop şehir merkezine 22 km uzaklıkta yer alan İnceburun, çevresi ormanlarla kaplı ve gemilere yol gösteren feneri ile turizm açısından önemli bir potansiyel olarak kabul edilmektedir. İnceburun çevresinde yer alan ormanlarda geyik, karaca ve sülün gibi hayvanlar bulunmakta ve bu hayvanlar koruma altındadır. Sinop-İnceburun yolunun 15. km'sinde yer alan Abalı köyü tertemiz doğası ve görkemli ağaçları ile gerek Sinop halkının ve gerekse çevre illerden gelenlerin piknik alanı olarak tercih ettiği bir destinasyondur (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012; Akyol, 2012).

Sarıkum Gölü Doğa Koruma Alanı; Sinop'un doğal güzelliklerinden biri de şehir merkezine 21 km uzaklıkta yer alan Sarıkum Gölü ve çevresi doğa koruma alanıdır. Sarıkum Gölü ve çevresi; orman, deniz, göl ve çölün bir arada bulunduğu eşsiz bir doğa harikasıdır. 2 km uzunluğa, 750 metre genişliğe ve toplam 400 hektarlık bir alan sahip Sarıkum Gölünün çevresi gür ormanlarla kaplıdır. Bu doğa parkı oldukça çeşitli bitki örtüsünün yanı sıra karaca, vaşak, gelinci, vahşi yulku atları, yaban domuzu, vb. gibi hayvan türleri, kefal, vb. gibi balık türleri ile çok sayıda kuş türünü barındırmaktadır. Göl ile deniz arasında oldukça dar bir kara parçası bulunmakta ve deniz kenarında hem göle hem de doğa parkına adını veren ince taneli kumlardan oluşan geniş ve uzun bir kumsal bulunmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012; Akyol, 2012).

Karakum Plajı ve Mevkii; Sinop şehir merkezine 1,5 km uzaklıktaki Karakum mevkii aynı zamanda doğal plajı ile ilin turizm açısından önemli merkezlerinden biridir. Karakum mevkii; gerek kamu ve gerekse özel sektör turizm tesisleri, karavan ve çadır alanları ile ilin turizm arzının en fazla olduğu bölgedir. Halk arasında plajın sahilinde yer alan ince siyah volkanik kumların, romatizma ve siyatik gibi hastalıklara iyi geldiği yönünde güçlü bir inanç yaygındır (Akyol, 2012). Karakum Plajının görünümü aşağıdaki Resim 3.4'de verilmiştir.

Resim 3.5. Karakum plajının görünümü (Akyol, 2012)

Akgöl Mevkii; Ayancık ilçesi sınırları dahilinde yer alan Akgöl, Bakanlar Kurulu Kararı ile 1991 yılında turizm merkezi olarak belirlenmiştir. Ayancık-Boyabat karayolunun 31. km'sinden 4 km içeride, Çangal ormanları içinde yer alan Akgöl ve çevresi, özellikle günübürlük mesire alanı olarak tercih edilen önemli turizm potansiyel merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Akgöl'ün görünümü aşağıdaki Resim 3.5'da verilmiştir.

Resim 3.6. Akgöl'ün görünümü (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012)

İnaltı, Buzluk ve Ağcaçal Mağaraları; Sinop'un turizm potansiyeli açısından önemli doğal varlıklarından biri; Ayancık ilçesinin 50 km güneyinde İnaltı Köyü sınırları içerisinde yer alan 1070 metre yükseklikteki İnaltıMağarası'dır(T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Özellikle alternatif turizm kapsamında, doğa yürüyüşü ve mağara turizmi açısından önemli bir potansiyel olarak kabul edilecek İnaltı Mağarasına köyden yürüyerek ulaşmak mümkündür. Ayrıca mağaranın 50 metre altına kadar araç ile ulaşım mümkün olup, çevresinin doğal güzelliği ve mağara içindeki damlataşları ile turizm açısından önemli bir doğal varlıktır. Mağaranın ortalama uzunluğu 658 metre olup, 300 metrelik kısmı gerekli düzenlemeler yapılarak turizmin hizmetine açılmıştır (T.C. Sinop Valiliği, 2015).

Sinop'un turizm açısından bir diğer önemli doğal varlığı ise, Durağan ilçesinin 13 km kuzeyinde yer alan Buzluk Mağarası'dır. Oldukça yoğun bir hava akımının bulunduğu mağaranın derinliklerine inildikçe, doğal olarak oluşan buzlar görülmektedir. Bir başka mağara ise yine Durağan ilçesine 25 km uzaklıktaki Cevizlibağ Köyü üst kısmında yer alan Ağcaçal Mağarası'dır (T.C. Sinop Valiliği, 2015). Her üç mağarada Sinop'ta alternatif turizm kapsamında potansiyel doğal varlıkları olarak yer almaktadır.

Sinop'un turizm potansiyeli açısından diğer doğal varlıkları arasında "Gerze Kozfındık-Bozarmut Yaylası Turizm Merkezi", "Türkeli-Kurugöl Turizm Merkezi", "Bahçeler Mevkii-Orman Kampı", "Mobil ve Korucuk Köyü Mevkileri", "Ayancık Akgöl Yaylası", "Boyabat Bazalt Kayalıkları", "Durağan Buzluk ve Dikenliboğaz Yaylaları", "Erfelek-Karaçayır, Hacıbey ve Gebegüneyi Yaylaları", "Erfelek Kuz Tepesi ve Çukur Yazı" yer almaktadır. Özellikle doğa turizmi açısından önemli bir potansiyel olarak sayılabilecek yayla ve mesire alanları, Sinop'un alternatif turizm açısından önemli turizm potansiyelleri arasında yer almaktadır. Sinop'ta yaylalar dışında "Bektaşğa Köyü ve Göleti", "Abalı Köyü Piknik Alanı", "Boyabat Kale Bağı", "Topalçam Mesire Yeri", "Dıranaz Soğuksu Mevkii" ve "Gerze İdemli Mesire Yeri" gibi önemli doğal güzellikleri ile alternatif turizm açısından zengin bir potansiyele sahiptir (Akyol, 2012).

3.6.2. Sinop'un Tarihi ve Kültürel Turizm Potansiyeli

Binlerce yıllık tarihe sahip Sinop'ta, çeşitli medeniyetlere ait pek çok tarihi eser ve bu süreçte ortaya çıkan kültürel değerler bulunmaktadır. Gereke tarih ve gerekse kültür hazineleri ile turizm açısından zengin bir potansiyelin bulunduğu Sinop, turizm açısından önemli bir destinasyon merkezidir.

Sinop Arkeoloji ve Etnografya Müzesi; Sinop'un şehir merkezinde bulunan arkeoloji müzesi bünyesinde; M.Ö. 3000'li Tunç Çağı dönemine ait buluntular, M.Ö. 1200-695 Hitit, M.Ö. 650-480 Arkeik dönemi ile Helenistik, Roma ve Bizans (M.Ö. 330-M.S. 1453) dönemlerine ait çeşitli tarihi eserler ve yine bu dönemlere ile Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait sikkeler sergilenmektedir. Şehitler Anıtı, Aynalı Kadın Türbesi ve Serapis Tapınağı gibi tarihi öneme sahip eserler ise müze bahçesinde yer almaktadır (Akyol, 2012; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). 1954 yılında yapılan arkeolojik kazılar sonucu bazı küçük kalıntıları ortaya çıkarılan Serapis Tapınağı, Helensitik Çağ döneminde inşa edilmiş Roma döneminde de kullanılmıştır (Akyol, 2012).

Sinop'ta yer alan müzelerden bir diğeri ise Etnografya Müzesi veya bilinen diğeri adı ile "Aslan Torun Konağı"dır". 18. yüzyılın sonu veya 19. yüzyılın başlarında yapıldığı tahmin edilen 3 katlı konak, Osmanlı sivil mimarisinin izlerini taşımaktadır. Mimari özelliği dışında müzede sergilenen yöreye özgü etnografik eserler ile Sinop'un önemli tarihi ve kültürel mirasları arasında yer almaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010).

Sinop Saat Kulesi; Sinop Kalesinin iç burçları üzerinde yer alan ve yapılış tarihi hakkına kesin bir bilgi bulunmayan Saat Kulesinin, bazı kaynaklara dayanarak 1892 yılı sonrasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Saat kulesi "dikdörtgen prizma şeklinde ve üzeri mazgallı olup, her dört köşesi üzerinde bir saat kadranı" bulunmaktadır (Akyol, 2012).

Sinop ve Boyabat Kalesi; Sinop Kalesi yaklaşık 2700 yıllık tarihi ile (M.Ö. VII. yüzyıl) şehrin en önemli tarihi eserlerinden birisidir. Tarihi yarımada üzerinde kurulu kalenin surları, Roma ve Bizans dönemlerinde onarım görmüş 1214 yılında Selçuklular tarafından Sinop'un fethedilmesinden sonra yeniden onarılarak şehrin savunmasında önemli bir faktör olarak işlevini yerine getirmiştir. Şehri çevreleyen kale surlarının

uzunluğu bazı kaynaklarda 2.050 metre (Akyol, 2012) olarak ifade edilirken, bazı kaynaklarda 2973 metre (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012) olarak ifade edilmektedir. Kalenin günümüzdeki durumunda ise; kuzeyde 800 metre, doğuda 500 metre, güneyde 400 metre, batıda 270 metre olmak üzere toplam uzunluğu 2.070 metredir (Yılmaz, 2009). Surların yüksekliği 18-25 metre duvar kalınlığı ise 3 metre civarındadır (Akyol, 2012; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Kaynaklarda kalenin dört kapısının olduğu rivayet edilmekle birlikte günümüze Kumkapı ve Lonca kapı ayakta kalarak gelebilmiştir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012).

Sinop'un Selçuklular tarafından fethedilmesinden sonra kalenin içine yeni bir içkale eklenmiş, içkalenin yapımı sürecinde kentteki antik binaların kalıntıları kullanıldığından dolayı, günümüzde kalenin duvarlarında çok sayıda sütun ve sütun başlığı görmek mümkündür. Sinop Kalesi içine yapılan içkale Osmanlı döneminde tersane olarak kullanılmış ve bu tersanede dönemin en güçlü savaş gemileri inşa edilmiştir. 1887 yılında ise tersane ve/veya içkale hapishane olarak kullanılmış ve Sinop Hapishanesi hem kalenin dış surlarının yüksekliği hem de surların dışındaki deniz nedeniyle kaçılması zor (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010) ve mahkûmlar açısından kötü koşulların bulunduğu bir yer olarak tarihe geçmiştir. Hatta 18. yüzyılda sadece kale değil, Sinop şehri de "kalebentliğe mahkûm edilenlerin sürgün yerlerinden biri olmuş" adeta şehrin tamamı bir hapishane işlevini üstlenmiştir (Yılmaz, 2009).

Sinop kalesi içinde yer alan hapishane, 1999 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığına devredilerek müze olarak kullanılmaya başlamıştır. Gerek fiziki ve gerekse coğrafi koşullara bağlı kaçılması oldukça zor olan Sinop hapishanesinin, müze olarak kullanılmasında kuşkusuz bu hapishanede mahkûm olarak yatan pek çok devlet, siyaset adamı ve sanatçıya bağlı ününün etkisi bulunmaktadır. Özellikle II. Meşrutiyet sonrası siyasi mahkûmlar için de kullanılmaya başlanan Sinop hapishanesi, 1913 yılında İttihat ve Terakki Partisi muhalifleri arasında yer alan gazeteci, yazar ve milletvekillerinin Sinop'a sürülmesi ile Türk Siyasi Tarihine geçmiştir. Gerek Osmanlı İmparatorluğu ve gerekse Türkiye Cumhuriyeti döneminde, pek çok devlet ve siyaset adamları ile sanatçılar, yaşamlarının bir kısmını Sinop hapishanesinde geçirmek zorunda kalmıştır. Sinop hapishanesinin kötü şöhret kazanmasına "Kırım Hanı Devlet Giray, Refik Halit Karay, Mustafa Suphi, Ahmet Bedevî Kuran, Refik Cevat Ulunay, Hüseyin Hilmi, Burhan Felek, Osman Cemal Kaygılı, Sabahattin Ali, Kerim Korcan, Osman Deniz,

Zekeriya Sertel” gibi kişilerin bu hapishanede yatması etken olmuştur. Nitekim Sinop hapishanesi müze haline getirildikten sonra binlerce turist tarafından ziyaret edilerek, Sinop turizmine katma değer yaratmıştır. Aynı zamanda film yapımcıları içinde plato olarak kullanılan hapishanede, “Eşkîya Dünyaya Hükümdar Olmaz, Pardon ve Firar gibi sinema filmleri ile Tatar Ramazan, Esir Şehrin Gözyaşları, Köpek ve Parmaklıklar Ardında” dizileri çekilmiştir (Yılmaz, 2009). Kuşkusuz Sinop Hapishanesinin müze olarak kullanılması alternatif turizm kapsamında Sinop açısından önemli bir potansiyel olduğu gibi, sinema filmleri ve dizilerde arka planda Sinop’un tarihi ve doğal değerlerinin gösterilmesi, ilin tanıtımında pozitif bir katkı sağlamaktadır.

Sinop turizmi açısından önemli bir konuma sahip Sinop Kalesi’nden bir görünüm, aşağıdaki Resim 3.7’de verilmiştir.

Resim 3.8. Sinop kalesi ve hapishanesinin görünümü (Yürekli, 2014)

Sinop’un bir diğer tarihi mirası ise, Boyabat ilçesi sınırları içerisinde yer alan Gökırmak Vadisinde sarp kayalıklar üzerinde bulunan Boyabat Kalesidir. Yapım tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte M.Ö. 6. yüzyılda Paflagonyalılar tarafından yapıldığı tahmin edilen kalede, “Geç Roma ve Erken Bizans” dönemlerinden kalan eserler sergilenmektedir. Günümüzdeki görünümü ile sur ve burçlarının Osmanlı döneminde yapıldığı açıkça belli olan kale, Sinop’un önemli tarihi değerleri arasında yer almaktadır (Akyol, 2012; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Boyabat Kalesinden görünüm aşağıdaki Resim 3.7’de verilmiştir.

Resim 3.9. Boyabat kalesi (T.C.Boyabat Kaymakamlığı, 2015)

Tarihi Cami, Medrese, Türbe ve Kiliseler; Sinop'ta Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait çeşitli cami ve medreselere bulunmaktadır. Sinop şehir merkezinde yer alan “Alaaddin Cami veya diğer adıyla Ulu Cami”, Selçukluların Sinop’u fethinden hemen sonra 1214 yılında yapılmıştır. Türk mimarisinin en güzel örneklerinden biri niteliğine sahip camii, dikdörtgen bir görünümde ve beş minarelidir. Caminin avlusunda bir şadırvan ve İsfendiyaroğullarına ait bir türbe bulunmaktadır. Türk taş oymacılığının nadide bir örneği olan minberi, büyük kubbenin çökmesi sonucu yıkılmış ve günümüze ulaşamamıştır (Akyol, 2012).

Sinop'taki tarihi niteliğe sahip camilerden bir diğeri ise; Selçuklu dönemine ait Cezayirli Ali Paşa Camii veya Seyit Bilal Türbesine bitişik olması nedeniyle Seyit Bilal Cami olarak da adlandırılan camidir. Bir diğer cami ise; 1374 yılında Candaroğlu Celalettin Beyazıt döneminde yapılan Saray Camii'dir. Tersane Çarşısının arka sokağında yer alan cami, kesme taştan yapılmış tek kubbeli bir mimari yapıya sahip olup, yapıldığı dönemin izlerini taşıyan mihrap ve kitabeye sahiptir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012).

1353 yılında İsmail Bin Uslu Bey tarafından yaptırılan, “Fethibaba Cami”, yapım tarihi tam olarak bilinmeyen ancak vakıf kaynaklarından Şey Ömer adındaki bir kişi tarafından yaptırıldığı öğrenilen “Meydankapı Cami”, 1571-1581 yılları arasında Şeyh Mahmut Kefevi tarafından yaptırılan “Kefevi Cami”, 1648 yılında yapılmış “Mehmet Ağa Mescidi”, 1867 yılında yapılan Durağan Kervansarayının yanında yer alan “Durağan İsmail Bey Cami”, yapım tarihi tam olarak bilinmeyen

“ElmaspaşazadeMustafa Paşa Camii” ve 1902 yılında Çerkez Hacı Ömer Bey tarafından yaptırılan ve Geç Osmanlı mimarisinin izlerini taşıyan “İskele Cami” gibi çok sayıda cami ve mescit bulunmaktadır (Akyol, 2012).

İnanç turizmi kapsamında Sinop’un tarihi ve kültürel varlıkları arasında yer alan bir diğer eser ise Süleyman Pervane Medresesi’dir. Selçuklu dönemi eserlerinden olan medrese, 1262 yılında Selçuklu Veziri Süleyman Pervane tarafından yaptırılmıştır. Girişini mermer işlemeli yüksek bir portalın süslediği medresenin geniş bir avlusu, avlu içerisinde bir şadırvan ve 16 küçük oda bulunmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012).

Cami ve medrese dışında Sinop’ta çok sayıda türbe yer almaktadır. Bu türbeler arasında; Hz. Hüseyin’in soyundan olan Seyit Bilal’in türbesi, 1322 yılında yapılan Pervane oğullarının son hükümdarı Gazi Çelebi’nin Türbesi, 1391 yılında yapılan Süleyman Paşa’nın kızı Sultan Hatun Türbesi, 1424 yılında yapıldığı tahmin edilen “CelalüddinBayezit’in oğlu İskender Bey’in eşi ile İskender Bey’in kızı Ture Hatun’a ait Hatunlar Türbesi”, Aladdin Cami avlusunda yer alan İsfendiyaroğulları Türbesi, Gerze ilçesinde yer alan Çeçe Sultan Türbesi, Durağan ilçesinde yer alan 1395 yılında yapılmış Yağbasan Türbesi ve Yesari Baba Türbesi yer almaktadır. Bu bağlamda Sinop, inanç turizmi kapsamında önemli bir potansiyele sahiptir (Akyol, 2012).

Sinop’ta İslam dininin inanç ve ibadet yerlerine ilişkin tarihi ve kültürel varlıklar kadar, Hıristiyanlık açısından da önemli kilise ve diğer kültürel varlıklar yer almaktadır. M.S. 660’lı yıllarda Bizanslılar tarafından yaptırılan Balatlar Kilisesi, hem Bizans taş ve tuğla işlemeciliğinin en güzel örnekleri arasında yer alması hem de klişede kullanılan fresklerin bir bölümünün günümüze kadar ulaşabilmesi nedeniyle, önemli bir tarihi değere sahiptir. Hıristiyanlığa ait bir diğer önemli tarihi eserler ise; “Sinop Müzesinde sergilenen İkona Aziz Minas, Melek Mihail, İkona İsa, İkona Meleklerin Düşmanlarla Savaşı, İkona İsa ve Meryem, İkona Büyük Ruh, İsa ve Azizler” ikonalarıdır (Akyol, 2012). Hem tarihi, hem sanatsal hem de dini açıdan oldukça önemli değere sahip bu eserler, Sinop’un turizm potansiyeline katkı sağlamaktadır.

Kaya Mezarları; Sinop turizm potansiyeli açısından oldukça geniş tarihi ve kültürel bir mirasa sahiptir. Bu değerler arasında tarihi kaya ve kral mezarları önemli bir yere sahiptir. “Terelek Kaya Mezarı”, “Ambarkaya Kral Mezarları”, “Dodurga Resimli Kaya Mezarı”, “Arım Kaya Tüneli ve Kaya Mezarları”, “Yedi Harami Kaya Mezarları”

ve “Salar Kaya Mezarı” Sinop’ta yer alan önemli kaya ve kral mezarlarıdır (Akyol, 2012; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012).

M.Ö. 7. yüzyılda Paflagonyalılar veya Hititler tarafından yapıldığı tahmin edilen “Terelek Kaya Mezarı”, 1944 yılında Kastamonu Müze Müdürü tarafından bulunmuştur. Durağan ilçe sınırları içinde yer alan kaya mezarı, Gökırmak Vadisine hakim oldukça yüksek bir yerde bulunmaktadır. Mezarın ön cephesi kayalara oyulmuş üç sütunlu bir mabedi andırmakta, sütunların üzerinde insan ve aslanın mücadelesini gösteren kabartma ve yanında bir insan başı kabartması yer almaktadır (Akyol, 2012).

Durağan ilçesine 4 km uzaklıkta yer alan antik yerleşim alanı Beybükü Köyü sınırları dahilindeki Ambarkaya Kral Mezarlarının, M.Ö. 6. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir. Kapısı dikdörtgen şeklinde olan mezarın girişinde üç sütun yer almaktadır. Kızılırmak ve Gökırmak’ın birleştiği noktada yer alan kral mezarları, bölgenin tarihsel süreçte önemli bir yerleşim merkezi olduğunu göstermesi açısından da dikkat çekicidir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012).

Boyabat ilçe sınırları dahilindeki Salar Köyü mücavir alanında yer alan kaya mezarları, 200 metre yükseklikteki kalker kayaların oyulması ile yapılmıştır. Paflagonyalılar tarafından yapıldığı tahmin edilen kaya mezarlarının sütun başlıkları aslan şeklinde işlenmiştir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2010).

Sinop Evleri; Sinop’un kültürel varlıkları arasında yer alan tarihi Sinop Evleri, turizm açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bölgeye özgü mimarisi ile günümüze kadar gelmiş ve tamamı koruma altında olan evlerden, Sinop’un şehir merkezi başta olmak üzere Boyabat, Ayancık ve Gerze ilçelerinde çok sayıda bulunmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Bölgenin ormanlık alanlarının fazla olması, Sinop Evlerinde ahşabın tercih edilmesinde etkili olmuştur. Sinop Evlerinden bir görünüm, aşağıdaki Resim 3.8’de verilmiştir.

Resim 3.10. Sinop evlerinden panoramik bir görüntü (Kuru, 2015)

Sinop'un Diğer Tarihi ve Kültürel Değerleri; Tarihi ve kültürel değerler açısından oldukça zengin bir potansiyele sahip Sinop'ta; Sülüklü Göl mevkiinde 230 metre uzunluğunda ve 1,5 metre yüksekliğinde antik dönemde ait su kanalı bulunmaktadır. Çiftlik köyü Sazlı imam mevkiinde yer alan 20 metre uzunluğunda, 3,65 metre genişliğindeki Roma Köprüsü ise, bir başka tarihi eserdir. Ayrıca Boyabat ilçe merkezinde, Erken Roma Dönemine ait sekiz katlı yeraltı şehri bulunmaktadır. Kapadokya'da yer alan yeraltı şehrinde sonra Türkiye'nin ikinci büyük yeraltı şehri olan bu tarihi yapının, yapılan kazılar sonucunda giriş bölümleri ortaya çıkarılmıştır. Aslan Çeşmesi, Ulubey Çeşmesi, Kefevi Çeşmesi başta olmak üzere, Sinop'ta çok sayıda tarihi değere sahip çeşme bulunmaktadır (Akyol, 2012).

Doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip varlıkları ile turizm açısından oldukça zengin potansiyele sahip Sinop; keten dokuma, çember, Mahrama ve Durağan bezi, kotracılık ve gemi modelciliği, el yapımı bıçak ürünleri ile turizme yönelik ürünlere sahiptir. “Nokul (üzümlü cevizli, kıymalı, yoğurtlu), pilaki, mısır pastası, kaşık çıkartması (mamalika), keşkek, içi etli hamur (kulak hamuru), ıslama, mısır çorbası, mısır tarhanası, sirkeli pırasa, içli tava, katlama, kabak millesi, hamursuz tatlısı” gibi

yöresel yemekler ise, Sinop'un kültürel değerleri arasındadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012).

3.7. Sinop'un Alternatif Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi

Yeraltı kaynaklarının yetersizliği, sanayileşmenin azlığı ve buna bağlı olarak Karadeniz ve Türkiye'nin az gelişmiş illeri arasında yer alan Sinop'un, gelişmesinde etkili olacak en önemli kaynağı sahip olduğu turizm potansiyelidir. Sinop, binlerce yıllık tarih, kültür ve doğal güzellikleri ile deniz, kültür, tarih ve inanç turizmi bakımından önemli bir potansiyele sahip olduğu kadar, alternatif turizm olanakları açısından da önemli bir potansiyele sahiptir. Sinop'un alternatif turizm olanaklarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (İpar ve Tırıl, 2014; Met, 2012):

- Mağara Turizmi
- Yayla Turizmi
- Gastronomi Turizmi
- Kamp ve Karavan Turizmi
- Doğa Yürüyüşü ve Bisiklet Turizmi
- Avcılık ve Balıkçılık Turizmi
- Rüzgar Sörfü
- Sualtı Dalış Turizmi
- Kuş Gözlemleme Turizmi
- Bitki İnceleme
- Yaban Hayatı Turizmi
- Eko Turizm

Başta deniz, tarih ve kültür turizmi olmak üzere diğer alternatif turizm çeşitleri yönünden zengin bir potansiyele sahip Sinop, bu potansiyel ile bölgenin önemli turizm merkezlerinden biridir. Sinop'un alternatif turizm türlerine ilişkin potansiyelini kısaca aşağıdaki gibi açıklamak mümkündür.

Mağara Turizmi; Sinop; Buzluk, İnaltı ve Ağcaçal mağaraları ile mağara turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Mağara turizmi açısından Sinop'a komşu ve/veya yakın bölge iller değerlendirildiğinde, turizme yönelik mağara potansiyeli ile Sinop, Samsun, Kastamonu ve Bartın'a göre sayısal üstünlüğe sahip iken, bir diğer

komşu il olan Çorum'a göre dezavantajlı bir konumdadır. Bölge illerinin alternatif turizm kapsamındaki mağara turizmi potansiyeli aşağıdaki Çizelge 3.2.'de verilmiştir.

Çizelge 3.2. Sinop ve bölge illerinin mağara turizmi potansiyeli(Akpınar ve Bulut, 2010)

SİNOP	Buzluk, İnaltı ve Ağcaçal
KASTAMONU	Ilgarini
SAMSUN	Tekek köyü
BARTIN	Gürcüoluk
KARABÜK	Mencilis
ZONGULDAK	Gökgöl, Cehennem ağzı, Çayırköy, Kızılelma (Zonguldak)
ÇORUM	Gerdekkaya, Molla Hasan, Kadı Deresi, Alköy, Sazak, Bügdüz-Kılıçören, Koçhisar, Pazarlı, Örülükaya, Tut Köyü, Sorgun Köyü, Yav Köyü, Ambarlı Köyü, Kapılı Kaya, Büyük Laçın, Mescitli, Köse Eyyüp, Şıhlar, Çalköy, Çağna Köyü, Kuyulu Köyü, Çayköy, İbek Köyü, Örencik, Sarin Köyü, Yavu Köyü
ORDU	Çınarcık (I,II,III), Boğazcık (Bahçeköy), Yazkonağı, Yaylacık, Patlaksu, Dambalı
TOKAT	İndere (Ballica), Kunduz

Yayla Turizmi; Alternatif turizm türlerinden bir diğer olan yayla turizmi açısından Sinop, bölgedeki diğer illere göre azımsanamayacak bir potansiyele sahiptir. Bölge illerin yayla turizm potansiyelleri ile Sinop'un yayla turizm potansiyeli eşdeğer düzeyde olmasına rağmen, Sinop'un iklim koşullarının diğer bölge illere göre daha elverişli olması, yayla turizmi açısından Sinop'u avantajlı kılmaktadır. Aşağıdaki Çizelge 3.3'te Sinop ve bölge illerin alternatif turizme yönelik yayla potansiyelleri yer almaktadır.

Çizelge 3.3 Sinop ve bölge illerinin yayla turizmi potansiyeli(Zengin, 2006)

SİNOP	Gürfindık-Bozarmut Yaylaları - Türkeli-Kurugöl Yaylaları - Ayancık-Akgöl Yaylaları - Durağan-Bozluk Yaylaları
KASTAMONU	Munay, Fındıklı ve Kirazlı Yaylaları - Oluklu, Suğla ve Belören Yaylaları - Sekiler, Kösem ve Ayrancı Yaylaları
SAMSUN	Akdağ Yaylası Kayak Merkezi - Kocadağ ve Ladik Yaylaları

Çizelge 3.3 (Devam)Sinop ve bölge illerinin yayla turizmi potansiyeli

BARTIN	Uluyayla Yaylası
ÇORUM	Kargı ve Abdullah Yaylaları - Bayat Kuduzlu ve Kuşçaçimeni Yaylaları. - İskilip ve Elma Beli Yaylaları - Osmancık Yaylaları
ORDU	Perşembe ve Keyf Alan Yaylaları - Çarşamba ve Arhın Yaylaları - Yeşilçam ve Topçam Yaylaları
TOKAT	Topçam, Selemen ve Batmantaş Yaylaları, Akbelen, Dumanlı ve Çamiçi Yaylaları.

Gastronomi Turizmi; Sinop coğrafi bölge olarak Karadeniz’de yer almasına rağmen, yemek kültürü açısından hem Karadeniz hem de Anadolu mutfağının zengin örneklerine sahiptir. Sinop mutfağında tahıl ürünleri ağırlıklı olmakla birlikte kış sebzelerinin çokluğu, Sinop mutfağını zenginleştiren bir faktördür. Bölgenin önemli ürünleri arasında yer alan kestane ve ayva gibi meyveler, Sinop mutfağının vazgeçilmez ürünleri arasında yer almakta ve kullanılmaktadır. Bölgenin yöresel yemekleri arasında “Nokul (üzümlü cevizli, kıymalı, yoğurtlu), pilaki, mısır pastası, kaşıkçıkartması (mamalika), keşkek, içli etli hamur (kulak hamuru), ıslama, mısır çorbası, mısır tarhanası, sirkeli pırasa, içli tava, katlama, kabak millesi, hamursuz tatlısı” yer almaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Sinop, doğal ve sağlıklı gıda ürünleri, zengin mutfağı ve yöresel yemekleri ile gastronomi turizmi açısından da önemli bir potansiyele sahiptir.

Kamp ve Karavan Turizmi; gerek sahip olduğu dağlık ve gerekse ormanlık alanları ile kamp ve karavan turizmi açısından zengin potansiyele sahip Sinop’ta, Aklimansahilinde bu amaç doğrultusunda düzenlenmiş kamp ve karavan merkezi bulunmaktadır. Yine Hamsilos Doğa Parkı sınırları içerisinde yılın belli dönemlerinde özel ve kamu kurum kuruluşlar tarafından kamplar düzenlenmektedir (İpar ve Tırıl, 2014). Sinop sahip olduğu doğal varlıkları ve ortamına rağmen, hem kamp ve karavan turizminin hem de diğer alternatif turizm türlerinin geliştirilmesine yönelik özel sektör ve kamuya ait girişim ve yatırımlar yetersiz durumdadır.

Avcılık ve Balıkçılık Turizmi; Sinop’ta alternatif turizm türleri arasında oldukça geniş bir potansiyele sahip bir diğer turizm türü ise avcılık ve balıkçılık turizmidir. Karadeniz’ olan 175 km’lik doğal kıyısı ve gölleri ile önemli derecede balıkçılık turizmi potansiyeline sahip Sinop, ormanlık yapısı ve florası ile de avcılık turizmi açısından diğer bölge illere göre güçlü bir potansiyele sahiptir. Aşağıda yer alan Çizelge

3.4'de Sinop ve bölge illerin alternatif turizme yönelik avcılık turizmi potansiyelleri yer almaktadır.

Çizelge 3.4 Sinop ve bölge illerinin av turizmi potansiyeli(Akpınar ve Bulut, 2010)

SİNOP	Bozburun Yaban Hayatı Geliştirme Sahası
KASTAMONU	Tosya-Gavurdağı, Azdavay-Kartdağı, Karatepe, Araç, Sepetçioğlu, Düzdağ, Candaroğlu, Belovacık
KARABÜK	Eskipazar-Ören-Acıöz, Safranbolu-Sipahi Dağı
BARTIN	Tirebolu, Kumluca
ÇORUM	Obruk ve Yenihayat Barajları, Evciyenikışla, Geykoca, Göcenovacığı, Gökçedoğan, Hıdırlık, İnegazili, Seydim I-II, Söğütyolu Göletleri
ORDU	Akkuş, Kurşunçalı
ZONGULDAK	Kızılcı, Devrek

Kuş Gözleme Turizmi; alternatif turizm türleri arasında yer alan kuş gözlemciliği, doğal ortamlarında bulunan çeşitli türdeki kuşların belirli ekipmanlar ile kuşları rahatsız etmeden uzaktan gözlemlemeyi ve haklarında bilgi edinmeyi amaçlayan, hem bilimsel nitelikte hem de sportif amaçlı gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Yüksek gelir grubundaki ve eğitilmiş kişilerin eko-turizm kapsamında tercih ettikleri kuş gözlemciliği, her türlü doğa ortamında ve her mevsim yapılabilmesi ve yüksek turizm geliri ile önemli alternatif turizm türleri arasında yer almaktadır (Şekercioğlu, 2002).

Sinop; Sarıkum Gölü ve çevresi kuş gözlemciliği açısından Karadeniz'in önemli turizm destinasyonları arasında yer almaktadır. Kuş gözlemciliği turizm potansiyeli açısından bölgenin diğer önemli destinasyonları ise; Samsun il sınırları içerisinde yer alan Kızılırmak ve Yeşilirmak Deltaları, Ordu il sınırları içerisinde yer alan Akkuş Adası ve Trabzon, Gümüşhane, Bayburt, Rize, Erzurum, Artvin il sınırları içinde yer alan Doğu Karadeniz Dağlarındaki 32 önemli kuş gözlem alanıdır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015).

Doğa Turizmi; Eko turizm kapsamında değerlendirilen doğa turizmi, doğada yapılan tüm turizm çeşitliliğini (doğa yürüyüşü, kamp turizmi, vb.) kapsayan turizm türüdür. En geniş anlamı ile doğa turizmi, "manzara bütünlüğü, topografya, su,

vejetasyon ve yaban hayatı gibi doğal kaynakların kullanılmasına” dayalı her türlü turizm faaliyetleri olarak tanımlanabilir (Köroğlu ve ark.,2012). Bu bağlamda doğa turizmi alternatif turizm türlerinden de pek çoğunu kapsayan turizm türü olarak tanımlanabilir.

Sinop zengin doğal alanları ve bozulmamış doğası ile doğa turizmi açısından zengin potansiyele sahiptir. Sinop’un doğa turizmi potansiyeli ile bölge illerin doğa turizm potansiyellerine ilişkin veriler, aşağıdaki Çizelge 3.5’de yer almaktadır.

Çizelge 3.5 Sinop ve bölge illerinin doğa turizmi potansiyeli (Edinsel,2012)

SİNOP	Hamsiloz (Hamsaroz) Fiyordu, Akgöl, Erfelek Tatlıca Şelaleleri, Bahçeler Mevkii, Orman Kampı, Yuvam Kampı, Sarıkum Gölü Tabiatı Koruma Alanı, Şahin Tepesi, Çangal Ormanları, Karakum Mevkii, Hamsilos Doğal Parkı ve Akliman, Kaya Mezarları, Bektaşğa Köyü ve Göleti, Abalı Köyü Piknik Alanı, Boyabat Kale Bağı, Topalçam Mesire Yeri, Diranaz Soğuksu Mevkii, Gerze İdemli Mesire Yeri
KASTAMONU	İlgaz Dağı Milli Parkı, Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı, Varla Kanyonu, Aydos Kanyonu, Çatak Kanyonu
KARABÜK	Kanyonlar, Gökpınar Dinlenme Tesisi, Fındıkaltı Dinlenme Tesisleri, Göktepe Tabiat Parkı, Çetiören Mesire Yeri, Eğriova Mesire Yeri, Eflani, Eşek Düzü
BARTIN	Bartın Irmağı, Güzelcehisar Lav Kayaları, Göl Deresi Şelalesi, Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı
ÇORUM	İncesu Kanyonu, Çatak Tabiat Parkı, Sıklık Mesire Yeri, Bahabey Çamlığı, Sağmaca Suyu, Gölün Yazı Sulak Alanı
ORDU	Boztepe, Kurul Kalesi Yerleşkesi, Kertil Orman İçi Dinlenme Yeri, Gelin Kayası Mesire Yeri, Fatsa Çamlık Mesire Yeri, Şifa Suyu ve Mesire Yeri, İteniçi Gezi ve Piknik Yeri, Pösküden Şelalesi ve Mesire Yeri, Sayacabaşı Orman (Çamlık) Piknik Alanı, Asarkaya Parkı, Çakırtepe Parkı, Gaga Gölü, Ulugöl Tabiat Parkı, Gököl, Küpkaya Kanyon, Karaoluk (Çiseli) Şelalesi, Kuşunçal Ormanları ve Şelalesi, Kapılı (Cingirt) ve Kazankaya Şelaleleri, Hatipli Şelalesi
AMASYA	Borabay Gölü, Çamlık Piknik Alanı, Yedi Kuğular Kuş Cenneti, Yedikır Baraj Gölü

3.8. Sinop’un Turizmdeki Yeri ve Payı

Sinop, tarihi, doğal ve kültürel varlıkları ile turizm açısından zengin bir potansiyele sahip olmasına karşın, turizm yatırımları, turist sayısı ve turizm gelirleri ile hak ettiği konuma ulaşamamıştır. 2013 yılı verilerine göre Türkiye’yi turizm kapsamında ziyaret eden yabancı ve vatandaş turist sayısı 39 milyon 226 bin kişi iken

(TÜİK, 2017b), Sinop'a gelen yabancı turist sayısı sadece 28.487 kişidir. 2013 yılında Sinop'a turizm kapsamında gelen yerli turist sayısı ise 842.214 kişidir (T.C. Sinop Valiliği- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017a). Verilerden de anlaşılacağı üzere Sinop'un, Türk turizm pastasından yabancı turist bazında aldığı pay oldukça düşük (%0,07) düzeydedir.

Çizelge 3.6 Yıllar itibariyle Sinop'a gelen turist sayısı

(T.C. Sinop Valiliği- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017a; TÜİK, 2015)

YILLAR	SINOP'A GELEN YERLİ TURİST	SINOP'A GELEN YABANCI TURİST	SINOP'A GELEN TOPLAM TURİST	TÜRKİYE'YE GELEN TOPLAM TURİST*
2007	375.600	7.300	382.900	27. 214. 988
2008	536.150	53.200	589.350	30. 979. 979
2009	562.958	40.379	603.697	32. 006. 149
2010	592.597	19.171	611.768	33. 027. 943
2011	745.869	25.845	771.714	36. 151. 328
2012	790.151	30.011	820.162	36. 463. 921
2013	842.214	28.487	870.701	39. 226. 226
2014	856.278	53.742	910.020	41.415.070
2015	895.282	16.318	911.600	41.617.530
2016**	411.247	5.190	416.437	31.365.330

* Türkiye'ye turizm kapsamında gelen toplam turist sayısı, yabancı uyruklu turistler ile yurtdışında yerleşik Türk vatandaşlarını içermektedir. Yurt içinde yerleşik vatandaşların gerçekleştirdikleri turizm amaçlı yurt içi seyahatlere ilişkin istatistiksel veri bulunamamıştır.

** 2016 yılına ait ilk altı aylık verilerdir. (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,2017a)

Yıllar itibari ile Sinop'u turizm kapsamında ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayılarına ilişkin yukarıda yer alan Çizelge 3.6 değerlendirildiğinde, 2007 yılında Türkiye'ye gelen yaklaşık 27 milyon yabancı turistten sadece 7.300 kişisi Sinop'u ziyaret etmiştir. Sinop'u ziyaret eden yabancı turist sayısı yıllar itibari ile artış göstermekle birlikte, şehrin sahip olduğu tarihi, doğal ve kültürel varlıkları dikkate alındığında, Sinop'un turizm pazar payının oldukça düşük olduğu açıktır. 2016 yılında Sinop'a gelen toplam turist sayısı dikkate alındığında yaklaşık 411 bin turistin

(TÜRSAB, 2017b) %98'inin yerli turist olduğu ve Sinop'un turizm kaynaklarının, uluslararası pazarlarda etkin bir şekilde değerlendirilemediğini söylemek mümkündür.

2016 yılında Sinop'a turizm kapsamında gelen turistlerin en çok ziyaret ettikleri yerler sırasıyla; Sinop Cezaevi, Erfelek Tatlıca Şelaleleri, Hamsilos Tabiat Parkı, Seyit Bilal Türbesi, Alaattin Camii, Pervane Medresesi, Balatlar Yapı Topluluğu, Arkeoloji ve Etnografya Müzeleri, Boyabat Kalesi, Akgöl, İnaltı Kanyonu ve Mağarası, İnceburun ve Sarıkum Tabiat Koruma Alanıdır. (T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017b).

Sanayileşmenin oldukça düşük olduğu Sinop'ta kalkınma ve gelişmenin önemli araçlarından biri ve belki de en önemlisi, sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal kaynaklarını etkin bir şekilde değerlendirebileceği turizmdir. Ancak ildeki turizm yatırımlarının ve özellikle de otel sayısının yetersizliği ev pansiyonculuğu, çadır ve karavan turizmi ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Sinop'un turizm kapsamında faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin toplam yatak kapasitesi 4.900'dür. Şehirde 4 yıldızlı otel sayısı bir iken, mevcut yatak kapasitesini bünyesinde barındıran konaklama işletmeleri 3 yıldızlı oteller, belediyeye ait konaklama işletmesi ve diğer turizm belgeli konaklama işletmeleridir. Sinop'a 5 yıldızlı otel kazandırılması yolunda kamunun yer tahsisi ve teşvik çalışmaları sürmekte olup, en kısa sürede yerli ve yabancı turizm yatırımcılarına ihale edilmesi planlanmaktadır (Turizm Aktüel, 2015). Turizm potansiyeli açısından zengin Sinop'ta, turizme yönelik tesis ve işletmelerin sayısal olarak artırılması ve tarihi Sinop evlerinin restore edilerek butik otel ve/veya pansiyon olarak turizme kazandırılması, şehrin turizm kapasitesini ve dolayısı ile turizm gelirlerini arttıracaktır. Bölgedeki konaklama tesislerine ilişkin veriler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Çizelge 3.7 2016 yılı konaklama tesis ve yatak sayıları

(T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017c)

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm İşletme	10	315	676
Belediye	56	845	1945
Toplam	66	1160	2621

Seyehat acentelerinin bir bölgede turizm hareketliliğinin sağlanmasında ve turizmin yönlendirilmesinde etkileri kaçınılmazdır(Alaeddinoğlu ve Can, 2007). Bu kapsamda Sinop'ta seyahat acente sayılarına baktığımızda ilde tamamı A grubu toplam 5 seyahat acentesi bulunmaktadır(T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017c).

Oldukça yüksek turizm getirisi olan kurvaziyer turizmi kapsamında, 2013 yılı itibari ile dünya genelinde 20,9 milyon turistin 2,2 milyon kişisi Türkiye'ye gelmiştir. Önemli bir deniz ve liman kenti olan Sinop ise kurvaziyer turizmi pastasından sadece %0,33 (7.460 kurvaziyer turisti) pay alabilmiştir (TÜRSAB, 2014). Alternatif turizm türleri arasında yer alan avcılık turizmi kapsamında, 2013-2014 av sezonunda “yerli avcılarının yanında başta Almanya olmak üzere Belçika, Danimarka, Hollanda, İtalya, İsveç ve Avusturya'dan gelen yabancı avcılardan yaklaşık 156 bin TL'lik gelir elde edilmiştir” (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2015).

Sinop'un turizmdeki yeri ve payına ilişkin genel bir değerlendirme yapıldığında;

- Çevre illerle rekabet edebilecek alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu
- Turizme yönelik tesislerin ve konaklama tesislerinin nitelik ve nicelik olarak yeterli olmadığı
- Sinop'un turizm gelirlerinin artırılması için sahip olduğu potansiyeli değerlendirmesi gerektiği söylenebilir.

Yukarıda sayılan faktörlere bağlı olarak Sinop'u ziyaret eden yabancı turist sayısı yok denecek kadar az ve turizmden elde ettiği gelir düşüktür. Dolayısı ile Sinop'un turizmden hak ettiği payı alması için etkili bir turizm stratejisi, bilinilirliğinin arttırılabilmesi amacıyla etkin tanıtım faaliyetleri ve turizme yönelik alt ve üstyapı yatırımlarının arttırılması gerekmektedir.

3.9. Sinop Turizminin SWOT Analizi

Çizelge 3.8 Sinop'un genel ve alternatif turizm kapsamında SWOT analizi (Met,2012)

GÜÇLÜ YÖNLERİ	ZAYIF YÖNLERİ
<ul style="list-style-type: none">• Zengin doğal kaynaklarının yanı sıra tarihi ve kültürel kaynaklarıyla alternatif turizm olanaklarına sahip olması• İklim yapısının alternatif turizm olanaklarına imkan vermesi• Sanayileşmenin ve yapılaşmanın fazla olmamasına bağlı olarak bozulmamış bir doğaya sahip olması• Türkiye'nin ender sakin ve huzurlu şehirlerinden biri olması• Hava, kara, deniz gibi farklı ulaşım kanallarına sahip olması• Yöresel yemek kültürü, el sanatları, doğal alanlar gibi alternatif turizmi destekleyen zengin faktörlere sahip olması• Tarihi ve mimari dokunun bozulmadan korunabilmiş olması• Bölge halkının misafirperverliği,• Toplumsal kültürün dejenere olmaması	<ul style="list-style-type: none">• Turistik tesis ve konaklama işletmelerinin yetersiz olması• Reklam ve tanıtım faaliyetlerinin yeterli düzeyde olmaması sebebiyle ulusal ve uluslar arası alanda bilinirliğinin az olması• Turizm eylem planı ve stratejilerinin alternatif turizmi kapsayacak şekilde olmaması• İklim koşullarına bağlı deniz turizm sezonunun kısa olması• Coğrafi konumu nedeniyle büyük şehirlere olan uzaklığı• Alternatif turizm bilincinin gelişmemesi ve girişimcilik ruhunun zayıf olması• Havaalanının uluslar arası uçuşlara kapalı olması ve denizyolu ulaşımından etkin şekilde yararlanılamaması• Turizmde kamu ve özel-sektör kurumları ve kişileri arasında koordinasyon olmaması• Eğitimli iş gücünün yetersizliği
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none">• Her yıl giderek artan turist sayısı• Dünya ve Türk turizm talebinde, alternatif turizm türlerine ilginin giderek artması• Sinop-İstanbul güzergahında tarifeli uçak seferlerinin başlaması• Tamamlanan ve devam eden karayolu yapım çalışmaları ile ulaşım sorunlarının ortadan kalkması• Alternatif turizm türleri dahil, turizme yönelik yatırımların kamu tarafından desteklenmesi, girişimcilere verilen teşvikler• Kurvaziyer, kongre, toplantı, inanç, vb. gibi turizm ve diğer alternatif turizm türlerinin geliştirilebilmesi yönünde olanaklara sahip olması• Karadeniz'e kıyısı olan ülkelere olan yakınlığı• Sinop Üniversitesi bünyesindeki turizm fakülte ve yüksekokullarda ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde nitelikli ve eğitimli işgücü yetiştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Karadeniz bölgesindeki diğer turizm destinasyon merkezlerinin yakınlığı, diğer illerdeki alternatif turizm olanaklarının varlığı ve rekabeti• Coğrafi konumu nedeniyle ulusal ulaşım ağında geçiş güzergahı olmaması• Deniz turizminde Ege ve Akdeniz'de yer alan önemli turizm destinasyonlarının rekabet üstünlüğü• Alternatif turizm türlerinde markalaşan destinasyonların rekabet üstünlüğü• Yeni nesillerin kültürel değer ve geleneklerden uzaklaşması• Ulaşım ağlarının geliştirilmesine yönelik yapılan otoyol ve karayolu çalışmalarının, doğal alanları tahrip etmesi• Sinop'un önemli doğal alanlarından İnceburun civarına kurulacak nükleer enerji santralının yaratacağı çevre ve güvenlik tehdidi• Nükleer santralin ve çevresinin emniyeti için belirlenecek yasak bölgenin, alternatif turizm açısından önemli eko-sistem alanlarına girişi kısıtlayacak olması

Swot analizi (GZFT-Güçlü ve Zayıf Yönler, Fırsatlar-Tehditler); kişi, kurum, kuruluş ve herhangi bir yerin veya çevrenin değerlendirilmesinde kullanılan planlama ve organizasyon aracıdır. Swot analizi; genel olarak bir planın geliştirilmesi veya bir sorunun çözülmesine yönelik kişi, kurum veya bölgenin güçlü yanlarının belirlenerek bunları en uygun fırsatlarla eşleştiren, zayıf yönleri ile içsel ve dışsal tehditleri en aza indirmeyi hedefleyen, sistematik bir strateji planlama aracıdır (Chen ve Brunski, 2016).

Karadeniz sahil yolu projesi ve Sinop'un çevre iller ile büyük şehirlere olan karayolu ulaşım ağındaki gelişme, Sinop-İstanbul havayolu seferlerinin başlaması ve turizm sektöründe son yıllarda hızla yaygınlaşan Karadeniz Turları ile Sinop, gelecek dönemde önemli bir geçiş güzergahı olma yolunda ilerleme sağlamıştır. Düzenli artan turist sayısının mevcut ulaşım ağlarındaki iyileşme ve gelişmeye bağlı olarak gelecekte daha fazla artması mümkündür. Önemli bir doğal kaynak olan Sinop limanı, 2007 yılında MedCruise ağına dahil edilmiş ve bu kapsamda her yıl çeşitli büyüklükteki kruvaziyer gemileri ilin tarihi ve doğal güzelliklerini ziyaret etmektedir.(T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,2017d)Sinop Limanına gelen kruvaziyer gemi sayısındaki artış, yabancı turistlerin Sinop'u tanınması ve memnun kalmaları, Sinop'un uluslararası turizm pazarında tanıtımını açısından katkı sağlayacaktır. Sinop havaalanının uluslararası uçuşlara açılması, mevcut limanın daha büyük kruvaziyer gemilerine hizmet verecek düzeyde yenilenmesi ve geliştirilmesi, hem Sinop turizmine pozitif katkı sağlayacak hem de alternatif turizm talebinde bulunan turistleri çekebilecektir. Ayrıca Karadeniz'e komşu ülkeler ile ilişkilerin geliştirilmesi, turizm kapsamında işbirliğinin sağlanması ve ortak projelerin geliştirilmesi Sinop turizmine olumlu katkılar sağlayacaktır.

Bölgedeki kamu ve özel sektör turizm işletmeleri ile turizm kapsamında değerlendirilebilecek tüm aktörler (kamu yöneticileri, yerel yöneticiler, yatırımcılar, acenteler, işletmeler, vb.) arasında sağlıklı, etkin bir iletişim ve koordinasyon sağlanmalıdır. Sinop'un turizm ve alternatif turizme yönelik stratejik planları hazırlanmalı, örnek uygulamalar ve alanlar yapılmalı ve Sinop'un alternatif turizm potansiyeli ulusal ve uluslararası turizm arenasında etkin bir şekilde tanıtılmalıdır.

Turizmin ve alternatif turizm türlerinin bireysel ve bölgesel bazda ekonomik kazanımları ve Sinop'a sağlayacağı katkılar, bölge halkına etkin bir şekilde anlatılmalı

ve toplumsal bir turizm bilinci oluşturulmalıdır. Sahip olunan tarihi, kültürel ve doğal turizm miraslarının ve bunların bulunduğu destinasyonların, bilinirliği ve tercih edilirlğini arttırabilmek için, Şirince, Kapadokya, vb. gibi marka destinasyonlar oluşturulmalıdır. Alternatif turizmin gelişebilmesi ve Sinop'un alternatif turizm türlerinde cazibe merkezi olması için, yeni yatırımların planlı ve hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Bölgenin bu bağlamdaki öncelikli ihtiyaçları arasında yer alan, konaklama tesislerinin ve yatak kapasitesi yetersizliğinin çözümlenmesi gerekmektedir. Ayrıca deniz turizmi kapsamında gelen turistlerin, katılımının sağlanacağı alternatif turizm türlerine ilişkin paket tur, günübirlik tur, grup turları, vb. organizasyonlar düzenlenmelidir. Sinop'un yöresel mutfağı, el sanatları ve kültürel değerlerinin turizme yönelik geliştirilmesi, bu değerlerin ulusal ve uluslararası pazarlara dağıtımı ve tanıtılması Sinop'un tanıtımına ve dolayısı ile turizme pozitif katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda tüm medya araçlarının etkin kullanımı sağlanmalıdır.

Ulusal niteliğe sahip yatırımların (Nükleer Santral, otoyol, vb.), Sinop'un doğal alanlarını ve eko-sistemini etkileyebilecek olumsuz etkilerinin azaltılması, alternatif turizm alanlarının ve olanaklarının korunması sağlanmalıdır. Bu amaçla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile Turizm Bakanlığı, il yöneticileri, turizm işletmeleri, meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütleri gibi kişi ve kurumların ortak hareket etmesi ve yatırımların bu doğrultuda planlanması sağlanmalıdır.

4. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Çalışmanın bu bölümünde, alternatif turizme ilişkin literatürde yer alan çalışmalara yer verilmiştir.

Triarchi ve Karamanis (2017), Alternatif turizmin doğuşunu ve kavramsal yaklaşımları incelemiş, birçok türü olmasına rağmen alternatif turizmin özü olarak görülen ekoturizm, kültür turizmi ve kreatif turizm kapsamında literatürü analiz etmiştir. Bu bağlamda, ekoturizmin, doğa turizmi, sürdürülebilir turizm ve düşük etkili turizmi kapsadığını, kreatif turizmde ürünlerin geleceğe yönelik olduğu; kültür turizminde ise geçmişten günümüze kalan eserlerin odak noktası olduğu belirtilmiştir.

Merdan ve Okuroğlu (2016), coğrafi konumu itibariyle dezavantajlı konumda olan Gümüşhane'nin kültürlerarası geçiş güzergâhında olması sebebiyle bir çok tarihi ve kültürel öğeyi barındırmasının bölge için fırsat olabileceğini ve bunun bölgenin ekonomik, kültürel ve sosyal gelişimine katkı sağlayacağını belirtmiş ve bunu araştırmak için 201 yerli, 100 yabancı turist, 100 turizm işletmesine anket uygulamıştır. Araştırma sonunda veriler aritmetik ortalama, standart sapma, yüzdeler ve frekans dağılımları kullanılarak değerlendirilmiş ve sonuç olarak; Gümüşhane'nin yeterli alternatif turizm potansiyeline sahip olduğunu ancak yeterince değerlendirilemediği belirtilmiştir.

Özer ve ark. (2016), Fethiye'nin alternatif turizm olanaklarını ve turistik ürünleri incelemişlerdir. Bunun için kamu ve özel sektör kuruluşlarına, örgütlere ve derneklere; görüşme, gözlem ve belge incelemesi gibi çoklu teknikler uygulamışlardır. Elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucu katılımcılar ve görüşmeciler ilk olarak spor merkezli alternatif turizm aktivitelerini ve Kayaköy'ün kültür şehrine dönüştürülmesini talep ettikleri görülmüştür. Bunun dışında bulgular sonucu bölge için şunların turistik ürüne dönüştürülebileceği belirtilmiştir.

- Fethiye'de Marina inşa edilerek kurvaziye turizminin geliştirilmesi
- Yılın belirli zamanlarında geleneksel ve uluslar arası Yörük Festivallerinin düzenlenmesi
- Çevreye ve doğal dokuya engel olmayacak şekilde bisiklet veya patika yollarının yapılması
- Günübürlük doğa yürüyüşleri için kamp alanları ve konaklama tesisleri

kurulması.

Şahin (2015); geleneksel Türk kültürü mutfağının alternatif turizm kapsamında pazarlanmasının önemini vurgulamak amacıyla yürüttüğü çalışmada yöntem olarak içerik analizi kullanmış, bu kapsamda 54 makale, 32 tezden yararlanarak kategoriler oluşturmuştur. Verilerin analizinde sıklık analizinden faydalanılmış ve sonuç olarak; Gastronomi turizmi üzerine çalışmaların 2010'dan sonra yoğunlaştığı; planlama eksikliği, alanla ilgili eğitim problemleri, tanıtım yetersizliği, örgüt olamama gibi problemlerin çözülmesiyle gastronomi turizminin sürdürülebilir turizm ve bölgesel kalkınmada en önemli araçlarından biri olacağı belirtilmiştir.

Zengin ve Uyar (2015), yaşamın temel unsurlarından biri olan gastronominin önemini ve ülkemizde geliştirilmesi gereken bir değer olduğunu vurgulamak amacıyla literatür tarama ve doküman inceleme yöntemleri kullanarak gastronomi indeksi oluşturmuştur. Ayrıca Fransa, İspanya, İtalya gibi ülkelerin gastronomi turizminde lider ülkeler konumunda olduğunu ancak ülkemizin geniş bir coğrafyaya ve zengin mutfak kültürüne sahip olmasına rağmen gastronomi turizmi ile yeni tanıştığını belirtmişlerdir.

İpar ve Tırıl (2014), Sinop' un kırsal turizm potansiyelini incelemek amacıyla yürüttüğü çalışmada literatürü incelemiş ve deniz, kültür ve kırsal turizm bakımından bölgenin ivme kazandığını ancak ulaşım, alt ve üst yapı hizmetleri noktasında eksikliklerin olduğunu belirtmiştir. Ayrıca tarım turizmi, yayla turizmi, doğa yürüyüşü, kuş gözlemciliği, bitki gözlemciliği, kamp ve karavan turizmi, bisiklet turları, kültürel miras turizmi, mağara turizmi, gastronomi turizmi, foto safari turları gibi alternatif aktivitelerin bölgede geliştirilebileceğini ifade etmiştir.

İslamoğlu ve ark.(2014), Rize ili Çamlıhemşin ilçesine bağlı Verçenik Yaylası'nın alternatif turizm potansiyelini incelemek amacıyla arazi gözlem ve inceleme metodlarını kullanmışlardır. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre, Verçenik Yaylası'nın bozulmamış birçok doğal güzelliğe ve zenginliğe sahip olduğu (akarsu kaynakları, kendine has bitki örtüsü, köy yerleşmeleri vb.), dolayısıyla alternatif potansiyele sahip olduğu ancak bölgede turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilemediği belirtilmiştir.

Zengin ve ark.(2014a), Amasya'nın sahip olduğu zengin kaynakları alternatif turizm potansiyeli bakımından değerlendirmek amacıyla nitel verileri ve literatür tarama tekniği kullanmış ve sonuç olarak; bilhassa tarihi ve kültürel geçmişiyle zengin potansiyele sahip olması ve keşfedilmeyi bekleyen doğal güzellikleriyle her türlü

alternatif turizm türlerinin geliştirilebileceğini, bölgenin bu potansiyele sahip olduğu belirtilmiştir.

Zengin ve Sancar (2014b), Şanlıurfa'daki seyahat acentelerinin turistik ürün oluşturmadaki etkinliklerini ve bu kapsamda ne tür düzenlemeler yaptığını belirleyerek, alternatif turizme yönelik beklenti ve bakış açılarını değerlendirmek amacıyla yürüttüğü çalışmada 24 seyahat acentesi yöneticisine 16 sorudan oluşan 3'lü likert ölçeğine göre düzenlenmiş anket uygulamıştır. Çalışma sonucunda; acente yöneticilerinin %90'ının bölgenin önemli bir turistik potansiyele sahip olduğu, %60'a yakın bir kesimin de bölgenin alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu yönünde algıya sahip oldukları görülmüştür.

Parladır (2013), Isparta'da insanların en çok tercih ettikleri yerler ve faaliyetler doğrultusunda uygulanabilecek alternatif turizm türlerini belirlemek amacıyla coğrafi bilgi sistemleri kullanarak, bölgenin doğal ve kültürel özellikleri doğrultusunda at ile gezinti, dağ bisikleti, dağcılık, kamping, kayak ve trekking faaliyetlerinin yürütülebileceği sonucuna varmıştır.

Düzgüneş ve Demirel (2013), Maçka Bölgesinde gerçekleştirilebilecek alternatif turizm faaliyetleri belirlemek amacıyla yöre halkına ve ziyaretçilere anket uygulamış sonuç olarak; Sümela Manastırının bölgenin ulusal ve uluslar arası bilinirliğine önemli katkı sağladığı ve dolayısıyla bölge için oldukça önemli bir değer olduğu bunun dışında bölgenin Vazelon Manastırı, Kuştuş Manastırı, Hamsiköy Vadisi, Galyan Vadisi ve Pilav Dağı gibi farklı kültürel ve doğal varlıklara sahip olduğu ve bunların turizme kazandırılması için altyapı, nitelikli eleman, konaklama tesislerinin yetersizliği gibi sorunların ortadan kaldırılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca; av turizmi, atlı doğa yürüyüşü, jeep-safari, kampçılık, dağ bisikleti, doğa fotoğrafçılığı, yayla turizmi gibi alternatif turizm faaliyetlerinin bölgede gerçekleştirilebilecek türler olduğu sonucuna varılmıştır.

Christou (2012); İspanya, Yunanistan, Slovenya ve Hırvatistan gibi ülkelerde alternatif turizmin doğuşunu, gelişimini ve alternatif turizm türlerinin kullanımını belirlemek amacıyla alan yazını incelemiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır;

- İspanya; uluslar arası turizmde Fransa'dan sonra en büyük 2.destinasyon olmasına rağmen turizm pazarını güncelleyememesi sebebiyle alternatif turizm gelişmemektedir. Ülkede turizmin çeşitlendirilmesi kapsamında

yeni turistik ürünler oluşturulmalı ve aktiviteler desteklenmelidir. Doğa ve macera turizmi, kültür turizmi, sağlık turizmi ve kırsal turizm faaliyetlerinin geliştirilebilir türler olduğu belirtilmiştir.

- Yunanistan’da turizm ülke ekonomisinde oldukça büyük bir paya sahip olmakla birlikte, deniz-güneş-kum üçlüsünden oluşan klasik turizm odaklıdır. Ancak son zamanlarda turizmde bazı eksikliklerinin olduğu tespit edilmiş bu kapsamda alternatif turizme ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Ülkede alternatif olarak; golf turizmi, marina turizmi, konferans turizmi, termal turizm, kış turizmi ve ekoturizmin geliştirilebileceği belirtilmiştir.
- Turizm, Slovenya’nın en önemli ekonomik faaliyet olması sebebiyle, kaliteli hizmet ve sürdürülebilir gelişim ilkeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmış; sportif kültürel aktiviteler, iş ve kongre turizmi, göl ve nehir turizmi faaliyetlerinin geliştirilebilir alternatif türler olduğu belirtilmiştir.
- Hırvatistan; zengin tarihi ve kültürel mirasa, birçok bozulmamış doğal güzele (Adriyatik denizi, doğal parklar, termal kaynak vb.) sahip olmasına rağmen kitle turizminin hakim olduğu belirtilmiş, turistik destinasyonların düşük gelirli turistleri çekmesi, turizm sezonunun kısa olması gibi sebeplerle yüksek katma değer yaratan, gelir akışını tüm yıla yayılmasını sağlayan alternatif turizmin geliştirilmesi ve turizm türlerinin çeşitlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda; spor, dağcılık, doğa yürüyüşü, sağlık turizmi, dini açıdan önemli destinasyonlara kısa geziler gibi aktivitelerin geliştirilebileceği belirtilmiştir.

Koçan (2012), Karaca Mağarasını ve çevresinin alternatif turizm potansiyelini değerlendirmiştir. Sonuç olarak; Karaca Mağarasının bölge turizmi için önemli bir alternatif kaynak olduğu, konaklama ve eğlence tesislerinin sayısının artırılması gerektiği, şehirlerarası bilinirliğinin artırılması için doğal dokuya uygun yön levhaları konulması ve bilgilendirmeler yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Met(2012), Sinop’un turizm destinasyonu olarak gelişmesinde stratejiler sunmak amacıyla yürüttüğü çalışmada literatürü incelemiş ve Sinop’un alternatif

turizmürünlerini ve bölge turizmindeki eksiklikleri ortaya koymuş, turizm gelişim strateji önerilerinde bulunmuştur. Sinop turizminin sorunlarını üç başlık altında toplamış ve şu şekilde sıralamıştır,

- Ürünle ilgili eksiklikler,
- Tanıtım ve Pazarlama Yetersizlikleri
- Konaklama Tesisleri gibi turizm yatırım açığı

Turizm Gelişim Stratejileri kapsamında ise şu önerilerde bulunmuştur;

- Turistik ürünün tanımlanması,
- Hedef pazar oluşturulması
- Tanıtım araç ve yöntemlerinin belirlenmesi

Patarchanov (2012), dağlık bölgelerde sosyo-kültürel ve ekonomik alanlarda sürdürülebilirliğin sağlanması ve bölgedeki doğal dokunun ve kendine has kimliğin korunmasında alternatif turizmin önemine dikkat çekmek amacıyla coğrafi ve istatistiksel yöntemler kullanarak Swot analiz gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak, dağlık bölgelerde, sahip olduğu doğal kaynaklar ve konaklama imkanları gibi farklılıkların olduğu, fırsat ve ürün açısından bölgesel eşitsizlikler olduğu, bölgelerdeki özel ve kamu sektörü işbirliğinin düşük olduğu, dağcılık yapılan bölgelerde doğal kaynakların etkin kullanımı ve sürdürülebilir gelişiminin sağlanmasına uygun destekleyici politikalar oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Kılıçaslan ve ark.(2011), Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltasını alternatif turizm kapsamında, coğrafi özellikleri, ve sahip olduğu bitki çeşitliliği bakımından değerlendirmek amacıyla yazılı ve sözlü kaynakları incelemiştir. Neticede yarımada, kuş gözlemciliği, amatör balıkçılık, at biniciliği, bisiklet turları, dağcılık, yamaç paraşütü gibi turizm aktivitelerinin geliştirilebileceği ifade edilmiştir.

Uguz (2011), Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Burhaniye'nin alternatif turizm potansiyelini belirlemek ve bölgedeki alternatif turizm çeşitlerini ortaya koyarak sürdürülebilir gelişimini sağlamak amacıyla bölgenin tarihi, coğrafi, doğal varlıklarını irdelemiştir. Sahip olduğu bu varlıkları alternatif turizm türlerinden; kültür, inanç, tarih, deniz ve gençlik turizmi, ekoturizm, kırsal turizm kapsamında değerlendirmiştir. Sonuç olarak; bölgenin dört mevsim turizme olanak sağlayacak potansiyele sahip olduğu ancak bu varlıkları aktif hale getirmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Güzel (2011), Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın iç turizm istatistiklerinden

yararlanarak yerli turist hareket akışını bölgeler ve iller bazında tablo aracılığıyla ortaya koymuştur. Sonuç olarak; yerli turistlerin bölgelere eşit dağılım göstermediği, yabancı turistlerin en çok Marmara Bölgesinde İstanbul, Akdeniz Bölgesinde Antalya, Ege Bölgesinde İzmir illerini tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Turist dağılımının bölgelere eşit dağılımının sağlanması için turistik ürünlerin çeşitlendirilmesi gerektiği, bu kapsamda plan, program, kampanyalar ve turlar düzenlenebileceği belirtilmiştir.

Pomfret (2011), alternatif turizm türlerinden biri olan dağcılık turizmine katılan turistlerin seçimlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yürüttüğü araştırmada bu faaliyete katılan turistlerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların dağcılık faaliyetlerini yaşamlarının bir parçası olarak gördüğü, risk almayı motive unsur olarak görmedikleri ve dağcılık faaliyetlerine katılmada en önemli unsurun becerilerini ve deneyimlerini geliştirmek olduğu belirtilmiştir.

Kılıç ve Kurnaz (2010), Muğla yöresinin zengin doğal bitki örtüsü ile klasik turizme alternatif olabilecek potansiyele sahip olması sebebiyle bölgedeki ürünlerin çeşitliliğinin sağlanmasında ekoturizm, çiftlik ve tarım turizmi kapsamında Pastoral Vadi Ekolojik Yaşam Çiftliğini incelemek amacıyla yürüttüğü çalışmada örnek olay yöntemi kullanmış ve sonuç olarak; Ekolojik Yaşam Çiftliğinin faaliyetlerini ekoturizm, çiftlik turizmi ve tarım turizmi kapsamında sürdürdüğü ve misafirlerine doğayla iç içe olma, yerel kültürle kaynaşma, toprakla buluşma olanakları sağladığı ve bunu yılın 12 ayı yapabilme fırsatı sunduğu belirtilmiştir.

Sarı(2010), Alanya'nın turizm aktivitelerini zenginleştirmek ve bölgenin turizm yoğunluğunu yaz sezonunun dışında yılın kalan diğer aylarına da yaymak amacıyla bölgenin alternatif turizm kaynaklarını coğrafi gözlemler, fotoğraf, slayt ve video çekimleri ile ortaya koymuş, ve bu kapsamda sonuç olarak potansiyel alanlar belirtilmiştir.

Uluslan ve Batman (2010) tarafından Konya'nın alternatif turizm potansiyelini belirlemek ve bölge turizmi üzerindeki katkısına yönelik çözüm üretmek amacıyla yürütülen çalışmada, turizm işletmelerine, yerli ve yabancı turistlere anket uygulanmış ve bulgular sonucunda; yerli ve yabancı turistlerin ve işletmelerin; bölgenin alternatif turizm çeşitliliğinde yeterli potansiyele sahip olduğu ancak bu potansiyelini bölgede yeterince tanıtım yapılmaması, faaliyetlerini çeşitlendirememesi gibi sebeplerle değerlendiremediği konusunda hemfikir oldukları görülmüştür. Çalışmada ayrıca inanç

turizmine alternatif olarak kongre turizmi, kültür turizmi ve sağlık turizm türlerinin geliştirilebilir türler olduğu saptanmıştır.

Ersun ve Arslan (2009), Kapadokya Bölgesini kongre turizmi kapsamında değerlendirerek yapısal sorunların ortadan kalkmasına yönelik stratejiler ortaya koymak amacıyla literatürü tarama yöntemi kullanmış; sorunların çözümüne yönelik öneriler sunmuştur. Bu kapsamda paydaşlarla ortak bir vizyon oluşturulması gerektiği, tur operatörlerinin bölgeyi kongre turizmi kapsamında tercih edecek unsurları etkinleştirilmesi gerektiği ve bölgenin kongre turizmi kapsamında markalaştırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yeşil ve ark.(2008), Balıca Mağarasının ve çevresinin sahip olduğu kaynakları alternatif turizm kapsamında irdelemiştir. Mağaranın çevresiyle birlikte bütün olarak alternatif turizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi gerektiği bu kapsamda tur güzergâhlarının oluşturulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Zeyrek (2008), doğal, kültürel ve tarihi bakımdan zengin olan Besni'nin turizmden maximum fayda sağlaması amacıyla turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve bölgenin alternatif turizmde kazandırılmasında Besni'de değerlendirilebilecek turizm çeşitlerini irdelemiş, doğal kültürel varlıkları ortaya koymuştur. Sonuç olarak; bölgenin zengin kültürel geçmişe sahip oluşu sebebiyle bölgenin kültür turizmüne uygun olduğunu; akarsu vadileri, dağları ve Fırat Kanyonu gibi doğal varlıkları ile kırsal turizm ve ekoturizm türlerine elverişli olduğu sonucuna varılmıştır.

Yeşiltaş ve Öztürk (2008), turizmin bölgesel kalkınmaya etkilerini incelemiş, Sivas ve çevresinde alternatif turizm faaliyetlerinin hangilerinin geliştirilebileceğine yönelik bir değerlendirme yapmıştır. Değerlendirme sonunda bölgede; kış turizmi, doğa turizmi, kültür turizmi ve sağlık turizmi gibi alternatif turizm türlerinin bölgede uygulanabilecek türler olduğu sonucuna varılmıştır.

Doğan ve Yıldız (2007), Isparta ve Burdur illerinin her bir alternatif turizm türünün uygulanabileceği potansiyel alanları teorik olarak tablo ile göstermiş, bölgenin kalkınmasında sahip olduğu potansiyelin kullanılabilirliğini ölçmüştür. Bu kapsamda Isparta ve Burdur illerinde seyahat acentesi bulunmaması sebebiyle her iki ile de komşu il olan Antalya'daki A grubu seyahat acentelerine anket uygulamıştır. Sonuç olarak; bölgenin tanıtım faaliyetlerinin artırılması gerektiği, bölgedeki turizmin çeşitlendirilmesi durumunda turizm tesislerinin sayısının ve niteliğinin talebi

karşulamakta yetersiz kalacağı belirtilmiş var olan potansiyelin değerlendirilip eksikliklerin giderilmesi durumunda bölgenin kalkınmasında önemli bir etkisi olacağı vurgulanmıştır.

Zaman ve ark.(2007), Doğu Karadeniz Bölgesindeki 16 yayladan biri olan Kümbet Yaylasını florası, mimari özellikleri ve doğal özellikleri bakımından incelemiş, durum değerlendirmesi yoluyla şu saptamalarda bulunmuştur;

- Yayla yolunun bir kısmı stabilize olması, yol standartlarının düşük olması gibi bölgeye ulaşım imkanları yeterli değildir. Dolayısıyla bölgenin turizmde pazarlanmasını olumsuz etkilemektedir.
- Bölgedeki konaklama tesislerinin nitelik ve nicelik olarak yeterli olmayışı, bölgeyi ziyaret eden ziyaretçilerin günübirlik olarak aktivitelerini gerçekleştirmelerine dolayısıyla bölgedeki turizm harcamalarının düşük oranlarda kalmasına sebep olmaktadır.
- Yayla'da kış turizmine uygun alanlar olmakla birlikte, kış aylarında ulaşım imkânlarının oldukça zor olması, konaklama tesislerinin yeterli olmayışı gibi sebeplerle bölge kış turizmi kapsamında değerlendirilememekte dolayısıyla bölgedeki turizm sezonu yaz ayları ile sınırlı kalmakta ve bölgedeki turizm aktiviteleri çeşitlendirilememektedir.
- Yayla'da her yıl çeşitli sebeplerle kaçak yollarla ormanlar tahrip edilmekte, dolayısıyla bölgenin doğal dokusunu zamanla kaybolmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda bölgedeki denetimlerin artırılması ve bölge halkının bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
- Bölgedeki sağlık hizmetleri yeterli olmamakla birlikte özellikle yaz aylarında ziyaretçilerin yoğun olması sebebiyle sağlık hizmet kapasitesi ve hizmetleri artırılmalıdır.
- Çevre kirliliği özellikle yayla şenlikleri olduğu dönemlerde büyük bir sorun teşkil etmekte bu kapsamda halka ve ziyaretçilere bilinçlendirici broşürler hazırlanmalı ve dağıtılmalı, diğer altyapı hizmetleri tamamlanmalıdır.

Maç (2006), Konya'nın alternatif turizm olanaklarını belirlemek amacıyla yürüttüğü çalışmada literatürü değerlendirmiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır;

- Bölgedeki turizm yatırımlarının inanç turizminin yanı sıra diğer turizm

türlerine de kaydırılması gerekmektedir.

- Turistik destinasyon olarak bilinirliğinin artırılması için tanıtım faaliyetlerinin kamu kurumları ve sivil toplum örgütleriyle ortak bir şekilde ulusal ve uluslar arası çerçevede yürütülmesi gerekmektedir.
- Bölgedeki turizm yatırımları kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayıcı şekilde gerçekleştirilmelidir.
- Konya’da inanç turizmine yönelik tanıtım çalışmaları uzman kişilerce yürütülmelidir.
- Mevlana ve eserlerinin yanı sıra diğer kültürel varlıkları da yabancı dilde tanıtan dokümanlara yer verilmelidir.
- Konya havaalanı uluslar arası uçuşlara açılmalı ve güzergah sayısı artırılmalıdır.
- Bölge’nin alt ve üst yapı olanakları iyileştirilmeli, bu kapsamda bölgenin yeşillendirmeli, doğal dokusu ve mimarisi korunmalıdır.
- Konya’nın kendine has el sanatlarının sergilendiği mekanlar artırılmalı ve turistik ürün olarak değer kazandırılmalıdır.
- Mevlana haftası kapsamındaki etkinlikler çeşitlendirilmeli ve tanıtımlar artırılmalıdır.

Boxil (2004), Jamaica’da turizmin gelişmesindeki zorlukları, sorunları ve eğilimleri belirlemek amacıyla alanyazın değerlendirilmiş ve sonuç olarak; Karayip Adaları bölgenin turizmde en önemli kazanç kaynağı olmasına rağmen bölgeye yönelik akademik çalışmaların yeterli olmadığı, turizmin genişleyerek gelişmesi için daha ciddi ve dikkatli çalışmalar yapılması gerektiği , turizme yeniden yön verilip canlandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Boxil (2003), Belize’nin sahip olduğu, tarihi, kültürü ve doğal güzellikleriyle ülkede turizmin geliştirilmesinde sınırlayıcı ve kolaylaştırıcı faktörleri belirlemek, alternatif model ortaya koymak amacıyla literatürü incelemiş ve sonuç olarak; turizm planlamalarında alternatif turizme yönelik vizyon oluşturulması gerektiği, yatırımcılara eğitimler verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Akova (2000), ülkemizin deniz-güneş-kum üçlüsünün dışında sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel kaynakları ile birçok turistik ürüne sahip olduğunu, bunların alternatif turizm kapsamında değerlendirilerek faaliyetlerini çeşitlendirebileceği böylece turizmin

bütün bir yıla yayılabileceğini belirtmiştir.

Doğanay (2000), alabalık üretim tesisinin kurulmasıyla başlayıp ilerleyen yıllarda konaklama ve eğlence tesislerinin hizmete girmesiyle alternatif turizmde önemli bir bölge haline gelen Zigana Yaylası'nın, iç ve dış turizmde daha etkin olması ve ziyaretçi sayısının artırılması amacıyla literatür taraması yoluyla bölgenin konum, doğal çevre ve yerleşim özellikleri ve bölgedeki turistik aktiviteleri incelemiştir. Çalışmada, bölgenin arazi özelliklerinin çığ oluşumuna elverişli olduğu ve bunu engellemek için doğal bitki örtüsünün itinayla korunması gerektiği, bölgedeki ormanların tahrip edilmesinin doğal dokunun bozulmasına sebebiyet verdiği gibi; bölgedeki yaban hayvan türlerinin yok olmasına da neden olduğu, altyapı hizmetlerinin yeterli olduğu ancak sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öztürk (2000), gelişmekte olan ülkelerde alternatif turizmin uygulanabilirliğini saptamak amacıyla alternatif turizmin, turizmin gelişmesinde gerçekten bir alternatif olup olmadığını, bu ülkelerin karşılaştığı problemleri ve çözüm önerilerini, alternatif turizmle kitle turizmi arasındaki farkları alan yazındaki çalışmalar yoluyla incelemiştir. Sonuç olarak; gelişmekte olan ülkelerin belirli turizmi gelişim stratejilerinin olmadığı, gelişmekte olan ülkelerin turizmlerini geliştirmede sorunlar yaşadığı bu sorunların en önemlisinin de tur operatörlerinin ticari amaçlı hareket etmeleri ve bunun alternatif turizmin çevreyi ve doğayı koruyan, sürdürülebilirliğe önem veren anlayışıyla uyuşmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Weaver (1995), Karayip adalarının, doğal güzelliği, biyolojik çeşitliliği tarihi ve kültürel çekiciliklerini incelemek amacıyla yürüttüğü çalışmada, adanın gelişmesindeki engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik alternatif turizm stratejilerinin oluşturulması gerektiği ve bu stratejiler oluşturulurken adanın doğal güzellikleri, biyolojik çeşitliliği, tarihi miras ve sakin yaşam özelliklerinin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

5. MATERYAL ve YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Problemi

Bacasız sanayi olarak adlandırılan turizm, gerek doğrudan turizm hareketliliği ile ve gerekse ilişkide bulunduğu sektörlerle yarattığı ekonomik kazanımları ile ekonominin en önemli sektörlerinden biridir. XX. yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar kültürel ve sosyal etkileri araştırılan turizm, günümüzde gerek bölgesel ve gerekse ülke bazında kalkınmanın sağlanabileceği, ekonomik boyutları ile de önem kazanan lokomotif bir sektör konumundadır. Özellikle sanayileşme açısından gerekli yer altı kaynakları, alt yapı ve coğrafi avantajlara sahip olmayan bölgelerin kalkınmasında, diğer sektörlerle göre turizmin üstünlüğü bulunmaktadır. Ancak turizm hareketliliğinde marka konuma ulaşmış destinasyonlar ile rekabet edebilmek ve turizm talebi yaratabilmek için, turizm çeşitlendirmesi veya alternatif turizm olanaklarını geliştirmek gerekmektedir.

Turizm açısından bilinirliği az, buna karşın alternatif turizm olanakları ile zengin turizm arzına sahip destinasyonların, ürün çeşitliliğinin sağlanarak alternatif turizm türleri oluşturması hususunda yerli turist algısı oldukça önemlidir. Bu kapsamda araştırmanın problemleri şu şekildedir:

- Yerli turist bölgenin alternatif turizm potansiyeline ilişkin algıları olumlu mudur?
- Yerli turist alternatif turizm potansiyeline ilişkin algıları demografik özelliklere ve seyahat özelliklerine göre değişmekte midir?
- Yerli turist bölgede en uygun gördükleri turizm türleri nelerdir ?
- Yerli turist Sinop’da en beğendikleri özellikleri nelerdir?
- Yerli turist önemli gördüğü doğal ve tarihi alanlar nelerdir?
- Yerli turist bölgede kalış sürelerini etkileyen en önemli faktör nedir?
- Yerli turist bölge turizminde gördükleri eksiklikler nelerdir?

5.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Turizm çeşitlendirilmesi, rekabet avantajı yaratarak turizm gelirlerinin arttırılmasına olanak sağlayacağı gibi aynı zamanda çeşitlendirme sürecinde yapılacak alt-üst yapı ve tesis yatırımları ile bölgesel kalkınmayı da hızlandıracaktır. Bu bağlamda

turizm çeşitlendirmesi yapabilmek için uygulanacak yöntemlerin başında, bölgesel alternatif turizm potansiyellerinin belirlenerek, turizme kazandırılması gelmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın amacı, Sinop'un sahip olduğu kaynakları alternatif turizm kapsamında incelemek, bu doğrultuda oluşturulabilecek alternatif ürünler ve turizm türleri ile ilgili yerli turistlerin algılarını değerlendirerek bölge turizmindeki eksiklikleri yerli ziyaretçilerin bakış açısıyla ortaya koymaktır.

Literatür incelendiğinde alternatif turizm kavramı, türleri ve farklı bölgelerde yürütülmüş alternatif turizm olanaklarına ilişkin çalışmalara rastlanmış ancak Sinop ilinde bu konuda yürütülmüş kapsamlı ve yerli turistlerin bakış açısını değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamış olması sebebiyle önem arz etmektedir. Ayrıca çalışma, alternatif turizm kapsamında alternatif ürünler oluşturma ve mevcut eksikliklerin belirlenmesi konusunda, kamu ve özel sektör temsilcilerine ve potansiyel turizm yatırımcılarına referans niteliğindedir.

5.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

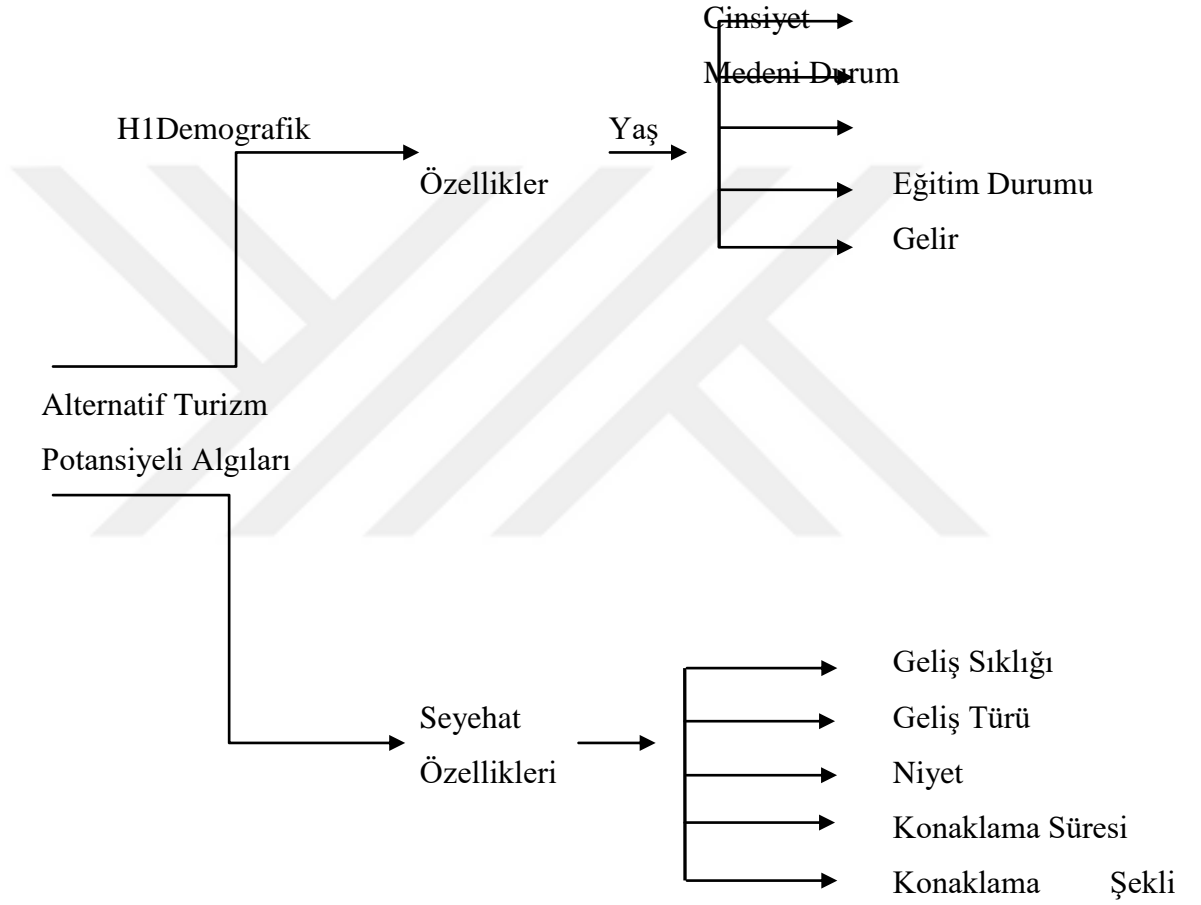
Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunda yer alan sorulara, çalışmaya katılan katılımcıların samimi ve içten cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Bilimsel araştırmaların genelinde olduğu gibi bu çalışmada da çeşitli yönlerden bazı kısıtlar bulunmaktadır. Bunlar;

- Araştırmanın verileri, araştırmanın gerçekleştirildiği dönem (Temmuz 2017-Ağustos 2017) ve çalışmaya katılanlar ile sınırlıdır.
- Araştırmadan elde edilen verilerin doğruluğu ve geçerliliği; veri toplama yöntemi olarak kullanılan anket formunda yer alan sorular, soruların özellikleri ve kullanılan ölçek ile sınırlıdır.
- Elde edilen veriler ve ulaşılan bulgular, çalışmaya katılanların anket sorularına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.
- Bu çalışmada yer alan tüm bilgi, görüş ve yorumlar, çalışmada yararlanılan bilimsel kaynaklar, istatistiksel analizlerin sonuçları ve çalışmacının bu bilimsel kaynaklar ile analiz sonuçlarına dayalı görüşleri ile sınırlıdır.

5.4. Araştırmanın Modeli ve Hipotezi

Bu çalışmada Sinop'a gelen yerli turistlerin Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının demografik özelliklere ve seyahat özelliklerine göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla betimleyici ilişkisel tarama modeli kullanılmış ve bu doğrultuda model aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

Şekil 5.1 Araştırmanın modeli

Araştırmanın modeli doğrultusunda aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H1a: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H1b: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H1c: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H1d: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H1e: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, aylık ortalama gelire göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, seyahat özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2a: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline geliş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2b: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline geliş şekline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2c: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline tekrar gelme niyetine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2d: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop ilinde kalış süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H2e: Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop ilinde konaklama çeşidine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

5.5. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma sürecinde izlenen yöntem, ulaşılan bulgu ve sonuçların etkin bir şekilde ortaya konabilmesi açısından önem taşımaktadır. Bir başka ifade ile araştırmada izlenen yöntem, elde edilen verilerin değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır (Bülbül, 2003). Çalışmanın bu başlığı altında; araştırma evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemler hakkında bilgiler verilmektedir.

5.5.1. Araştırma Evreni ve Örneklemine Belirlenmesi

Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarını incelemek amacıyla yürütülen bu araştırmanın ana kütesini(evren), bölgeyi ziyaret eden yerli turistler oluşturmuştur. Araştırma örnek kütesinin belirlenmesinde örneklem seçiminde sınırlama getirmemesi nedeniyle tesadüfi olmayan örneklem yöntemlerinden 'kolayda örnekleme yöntemi' (İslamoğlu, 2009: 167) tercih edilmiştir. Kültür Turizm İl Müdürlüğü (2017a) verilerine göre Sinop'u ziyaret eden yerli turist sayısı 411.247'dir. Buna göre 10 Temmuz-10 Ağustos 2017 tarihleri arasında bölgeyi ziyarete gelen yerli turistlere 460 anket sunulmuş, bunlardan 443 anket geri alınmış ve toplanan anketlerden 21 tanesi eksik ve gelişigüzel doldurulmuş olması sebebiyle değerlendirme dışı bırakılmış, bunların dışındaki 421 anket analize tabi tutulmuştur.

Ampirik araştırmalarda, hata payı düşük ve doğru sonuçlara ulaşmada en önemli koşul, örnek kütesinin uygun bir şekilde seçilmesidir. Uygun bir örnek kütle seçilirken; hem araştırma evrenini temsil yeteneğine sahip bir örneklem büyüklüğü, hem de maliyet, zaman ve veri analiz koşulları dikkate alınmalıdır.. Örnek kütesinin büyüklüğünün belirlenmesinde, uygulanacak istatistiksel analizler, evrenin büyüklüğü ve kabul edilebilir hata payı gibi faktörler etkilidir. (Bülbül, 2003). Araştırmanın örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında tahmini örneklem tablosundan yararlanılmış ve örneklem büyüklüğü bu doğrultuda oluşturulmuştur.

Çizelge 5.1 Tahmini örneklem tablosu (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004)

Evren Büyüklüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3
	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	96	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Tahmini örneklem büyüklüğü tablosuna göre, evrenin 500.000 olduğu durumlarda ± 0.05 örnekleme hatası için tahmini örneklem sayısının 381 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla elde edilen örneklem sayısının(421) tahmini örneklem sayısının üstünde olması araştırmadan elde edilecek bulgu ve sonuçların geçerli ve güvenilir olacağını göstermektedir.

5.5.2 Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Araştırma amaçlarını mümkün olabilecek en iyi düzeyde gerçekleştirmek ve araştırmanın problemlerini cevaplayabilmek için anket formunda yer alacak sorular, maddeler ve ölçekler geçmişte yapılan ampirik çalışmalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formu dört ana bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde turistlerin demografik özelliklerine yönelik(1-6) sorular, ikinci bölümde geliş sıklığı, konaklama süresi, konaklanan yer, birlikte geldiği kişi, ziyaret etmeyi tercih ettikleri mevsim, yöreyi ziyaret etme sayısı gibi seyahatözelliklerine ilişkin (7-12) sorular, üçüncü bölümde katılımcıların Sinop'da en beğendikleri özellikler, Sinop için önemli gördükleri doğal ve tarihi alanlar, bölge için uygun gördükleri turizm türleri, kalış süresini etkileyen faktörler, geri gelme niyetleri, bölge turizminde gördükleri eksiklikleri belirlemeye yönelik birden çok seçenekli kapalı uçlu (13-18) sorular yer almaktadır. Dördüncü bölümde ise yerli turistin alternatif turizm potansiyeli hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik 19 adet yargı bulunmakta ve bu yargılara ilişkin düşüncelerin belirlenebilmesi için 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırma anketinin hazırlanmasında yararlanılan kaynaklar tablodaki gibidir.

Çizelge5.2 Araştırma anketinin tasarlanmasında yararlanılan kaynaklar

Birinci Bölüm	Ulusan ve Batman(2010), Altanlar(2007), Merdan ve Okuroğlu (2016), Kılıç ve Demir (2017)
İkinci Bölüm	Sezgin (2004), Altanlar (2007), Öztaş (1997)
Üçüncü Bölüm	Ulusan ve Batman (2010), Sezgin (2004)
Dördüncü Bölüm	Ulusan ve Batman(2010), Ekonomi Bakanlığı Uzmanlık tezi (2014) Zengin ve Sancar(2014), Durgun (2007)

5.5.3Veri Analizinde Kullanılacak İstatistiksel Yöntemler

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde SPSS for Windows 20.0 (Statistical Program for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Anket uygulanmadan önce pilot uygulama kapsamında 60 yerli turiste pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış, ardından hipotezlerin test edilmesinde parametrik mi yoksa non-parametrik testlerin mi kullanılacağını belirlemek için verilerin normal dağılıp dağılmadığı incelenmiştir.

Normal dağılım; sürekli bir dağılım olmakla birlikte, istatistik bilminde oldukça önemlidir. Buradaki gözlemler çan şeklinde ve ortalama etrafında simetrik olarak dağılmaktadır. Normal dağılımda birer ortalama türü olan aritmetik, mod ve ortanca birbirine eşittir (Nakip ve Yaraş, 2016). Değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Z-istatistiği, Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılabilir. Çarpıklık katsayısının standart hatasına bölünmesi ile elde edilecek z-istatistiğinin $\alpha = 0,05$ için 1,96 ve $\alpha = 0,01$ için 2,58'den küçük çıkması dağılımın normalden aşırı sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Grup büyüklüğünün 50'den küçük olması durumunda Shapiro-Wilks, büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testi, puanların normalliğe uygunluğunu incelemeye kullanılan iki testtir. Bu iki testte p değerinin 0,05'den büyük çıkması, bu anlamlılık düzeyinde puanların normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği şeklinde yorumlanır (Büyüköztürk, 2010). Araştırmada örneklem büyüklüğünün 50'dan büyük olması sebebiyle Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır.

Çizelge 5.3Değişkenlere göre normal dağılım tablosu

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov	
	İstatistik	Anlamlılık
Sinop ve çevresinde yer alan kongre, sağlık, termal mağaralar alternatif turizm bünyesinde pazarlanmaktadır.	0,279	0,000
Sinop'ta altyapı ve üstyapı çalışmaları yeterli düzeydedir.	0,329	0,000
Sinop ilinde faaliyet gösteren seyahat acenteleri yeterli hizmeti sunmaktadır.	0,233	0,000
Sinop'un alternatif turizme yönelik destinasyon ve bölge tanıtımı yeterince yapılmaktadır.	0,331	0,000

Çizelge 5.3 (Devam) Değişkenlere göre normal dağılım tablosu

Sinop'un görülmeye değer ilçelerine de günübirlik turizm turları düzenlenmektedir.	0,183	0,000
Kongre turizmi potansiyelini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.	0,239	0,000
Kentte alternatif turizmin geliştirilmesine yönelik çekim merkezleri ve cazibe noktalarının sayısı yeterlidir.	0,285	0,000
Sinop'taki tarihi niteliğe sahip yapılar aslına uygun olarak restore edilmektedir.	0,245	0,000
Sinop'un kendine özgü el sanatlarının ve folklorik özelliklerinin sergilenebileceği mekânlar yeterlidir.	0,244	0,000
Sinop havaalanında uçuş güzergahı ve sayısı yeterlidir.	0,288	0,000
Sinop'un alternatif turizm olanakları yeterlidir.	0,274	0,000
Sinop, alternatif turizm olanakları açısından bölge illere göre daha geniş bir potansiyele sahiptir.	0,298	0,000
Sinop'ta turizme yönelik yatırımlar alternatif turizme yönelik gerçekleştirilmektedir	0,272	0,000
Sinop halkı alternatif turizm konusunda bilinçli ve isteklidir.	0,229	0,000
Sinop'ta alternatif turizm sektöründe çalışanlar yeterlidir.	0,282	0,000
Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi kritik öneme sahiptir	0,329	0,000
Sinop turizm kaynak çeşitliliğindeki zenginlik ve dört mevsim turizm potansiyeli açısından yeterlidir.	0,316	0,000
Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin fiyatı uygundur.	0,247	0,000
Gelişen haberleşme ve ulaşım imkanları bölgede alternatif turizmin gelişimine yönelik bir fırsattır.	0,306	0,000

Normallik testlerinde p değerinin 0,05'ten küçük olması verilerin normal dağılım göstermediğini ifade eder (Kalaycı, 2010). Bu kapsamda Çizelge 5.3 incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda tüm ifadeler için anlamlılık (p) değerinin 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir. Bilgiler ışığında araştırmanın verilerinin normal dağılım göstermediği görülmektedir.

Verilerin normal dağılıma sahip olup olmaması analizde kullanılacak testlerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Verilerin normal dağılıma sahip olması ve varyansların homojen olması durumlarında **Parametrik testler** (Ural ve Kılıç, 2005) , verilerin simetrik olmadığı durumlarda **Parametrik olmayan (Non-parametrik) testler** kullanılır. Non-parametrik testlerde örnekler, parametrik testlerde olduğu gibi, tek ya da ikili olabilmektedir (Nakip, 2013). Non-parametrik testlerde en sık kullanılanlar; kay-kare testi, iki örneklem için Mann Whitney U-testi, k-örneklem için

Kruskal Wallis testi ve ilişkili iki örneklem için Wilcoxon eşleştirilmiş çiftler testidir (Büyüköztürk, 2010).

Katılımcıların demografik özellikleri, seyahat özellikleri, Sinop ilinde en beğendikleri özellikler, kalış sürelerini etkileyen faktörler, bölge turizminde gördükleri eksiklikler, bölgede önemli gördükleri turizm türleri, doğal ve tarihi alanlara ilişkin görüşler betimleyici istatistiklerden frekans ve yüzde ile değerlendirilmiştir.

Katılımcıların Sinop iline yönelik alternatif turizm algılarının seyahat özelliklerine ve demografik özelliklerine göre değişkenlik gösterip göstermediğini belirlemek için, verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Ayrıca algının gruplar arası farklılaştığı durumlarda anlamlı farkın kaynağını bulmak ve hangi gruplar arası fark olduğunu tespit etmek için Bonferroni testi uygulanmıştır.

6. ARAŞTIRMA BULGULARI

Çalışmanın bu başlığı altında; araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizi sonuçları ile araştırmaya katılan yerli turistlerin demografik özellikleri, seyahat özellikleri Sinop ilinde en beğendikleri özellikler, kalış sürelerini etkileyen faktörler, bölge turizminde gördükleri eksiklikler, bölgede önemli gördükleri turizm türleri, doğal ve tarihi alanlar, Sinop iline yönelik alternatif turizm algılarına ilişkin verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular ve bulguların değerlendirilmesi sunulmaktadır.

6.1. Araştırma Ölçeklerinin Güvenilirlik Analizi

Sinop'un alternatif turizm potansiyelinin yerli turist tarafından algılarını belirlemeye yönelik 19 maddeden oluşan 5'li ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesine yönelik Cronbach's Alpha testi uygulanmıştır. Cronbach's Alpha Değeri 0-1 arasında bir değer olup, değer 0,40'ın altında çıkması ölçeğin güvenilir olmadığı, 0,41-0,50 arasında güvenilirliğinin düşük, 0,51-0,60 arasında orta düzey güvenilirlikte, 0,61-0,80 arasında yüksek düzey güvenilirlikte ve 0,81-1 arasında ise oldukça yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir (İslamoğlu, 2009).

Çizelge 6.1Güvenilirlik analizi

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
0,726	19

Çizelge 6.1'e göre ölçeğin 0,726(%72,6) ile oldukça yüksek güvenilirlikte olduğu, dolayısı ile ulaşılan bulguların da güvenilirlik düzeyinin yüksek olacağı yargısına varılmıştır.

6.2. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik özellikler araştırmalarda verilerin yorumlanmasında kullanılan içeriğe göre farklı anlamlar taşıyan bir yapıya sahiptir (Çalışkan,2011). Bu bağlamda araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler çizelgede verilmiştir.

Çizelge 6.2 Araştırmaya katılanların demografik özellikleri

Cinsiyet		
	Frekans	%
Erkek	173	41,1
Kadın	248	58,9
Medeni Durum		
Evli	234	55,6
Bekar	187	44,4
Yaş		
18 yaş ve altı	42	10
19-24 yaş	52	12,4
25-29 yaş	64	15,2
30-34 yaş	53	12,6
35-39 yaş	72	17,1
40-44 yaş	52	12,4
45-49 yaş	30	7,1
50-54 yaş	26	6,2
55-59 yaş	9	2,1
60-64 yaş	6	1,4
65 yaş ve üzeri	15	3,6
Eğitim Durumu		
İlköğretim	40	9,5
Lise	114	27,1
Ön lisans	76	18,1
Lisans	160	38,0
Lisansüstü	31	7,4
Aylık Ortalama Gelir		
1000 TL'den az	55	13,1
1001-2000 TL	84	20,0
2001-3000 TL	101	24,0
3001-4000 TL	102	24,2
4001 TL ve üzeri	79	18,8
TOPLAM	421	100,0

Çizelge 6.2'ye göre katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde cinsiyetlerine göre katılımcıların %58,9 kadınların ile yoğunlukta olduğu, medeni durumlarına göre ise evlilerin %55,6 çoğunlukta olduğu görülmektedir. Yaş grupları incelendiğinde katılımcıların %17,1'i 35-39 yaş aralığında; %1,4'ü ise 60-64 yaş aralığındadır. Ayrıca 19-24 yaş aralığında olanların oranı ile 40-44 yaş aralığı oranlarının eşit olduğu görülmektedir (**19-24 Yaş Aralığı**= %12,4; **40-44 Yaş Aralığı**= %12,4). Eğitim durumlarına bakıldığında katılımcıların %38,0'ı lisans eğitim seviyesinde olduğu görülmektedir. Gelir grupları incelendiğinde ise 2001-3000 TL ile 3001-4000 TL arası gelir grubunda yer alan katılımcıların oranlarının birbirlerine oldukça yakın olduğu görülmektedir (**2001-3000 TL Gelir**= %24,0; **3001-4000 TL Gelir**= %24,2).

6.3. Araştırmaya Katılanların Seyahat Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çizelge 6.3 Katılımcıların seyahat özelliklerine ilişkin bulgular

Sinop'a nasıl geldiniz?		
	<i>Frekans</i>	<i>%</i>
Paket Tut / Seyahat Acentesi	73	17,3
Bireysel	348	82,7
Sinop'a kaçınıcı gelişiniz?		
İlk kez	57	13,5
İkinci kez	59	14,0
Üçüncü kez	61	14,5
Dört ve daha fazla	244	58,0
Sinop'a geliş sıklığınız?		
Haftada bir	14	3,3
15 günde bir	11	2,6
Ayda bir	25	5,9
Üç ayda bir	26	6,2
Altı ayda bir	43	10,2
Yılda bir	217	51,5
Diğer	85	20,2
Sinop'a geldiğinizde nerede kalırsınız?		
Turizm tesisi	182	43,2
Tesis dışı	142	33,7
Günübirlikçi	97	23,0
Sinop'ta konaklama süreniz?		
Günübirlik	84	20,0
1-3 gün	52	12,4
4-6 gün	53	12,6
1 hafta	78	18,5
15 gün	64	15,2
1 ay ve daha fazla	90	21,4
Sinop'a hangi mevsimde gelmeyi tercih edersiniz?		
İlkbahar	23	5,5
Yaz	385	91,4
Sonbahar	5	1,2
Kış	8	1,9
Sinop'a kim / kimlerle gelmektesiniz?		
Yalnız	30	7,1
Aile	254	60,3
Akraba	17	4,0
Arkadaş	96	22,8
Tur vb.	23	5,5
Diğer	1	0,2
TOPLAM	421	100,0

Çizelge 6.3'de yer alan tabloda katılımcıların seyahat özelliklerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; katılımcılar "Sinop'a nasıl geldiniz" sorusuna %82,7 gibi büyük oranla bireysel geldiklerini ,%17,3 gibi çok yüksek olmayan bir oran ise paket tur/seyahat acentesi ile geldiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcılar yöneltilen “Sinop’a kaçınıcı gelişiniz” sorusuna katılımcıların %58,0’ının dört ve daha fazla kez geldikleri görülmektedir.

Katılımcıların geliş sıklıklarına ilişkin dağılımları incelendiğinde%51,5’inin yılda bir kez geldiği görülmektedir. Ayrıca katılımcılar “diğer” ifadesiyle %20,2 gibi bir oranla birkaç yılda bir, ilk kez ve sık sık geldiklerini ifade etmişlerdir.Katılımcıların geliş sıklıklarında “15 Günde Bir” ve “Haftada Bir” seçeneklerinin oranlarının birbirlerine yakın olduğu ve oranların oldukça düşük olduğu görülmektedir (**15 Günde Bir**= %2,6; **Haftada Bir**= %3,3).

Katılımcılara yöneltilen konaklama türlerine ilişkin “Sinop’a geldiğinizde nerede kalıyorsunuz” sorusu, bulguların değerlendirilmesi sürecinde otel, pansiyon, kamping, kamu kurum ve kuruluş misafirhaneleri gibi tesislerde konaklayanlar “Konaklama İşletmesi”, akraba, arkadaş, yazlık, ev kiralama, gibi yerlerde konaklayanlar “Turizm İşletme Dışı” şeklinde gruplandırılmıştır. Bu kapsamda konaklama türlerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde %43,2’sinin Turizm İşletme Tesislerinde konakladıkları, %33,7 gibi azımsanmayacak bir oranın ise Turizm İşletmeleri dışında kalan yerlerde konakladıkları görülmektedir.

Konaklama sürelerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğunun bölgeye günöbirlik gelenlerle, bölgede 1 ay ve daha fazla konaklayan katılımcılardan oluştuğu ve oranlarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir (**Günübirlik**=%20,0 ; **1ay ve daha fazla**=%21,4). Ayrıca bölgede 1-3 gün konaklayanlarla 4-6 gün konaklayanların oranlarının düşük olduğu ve oranlarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir (**1-3 Gün Konaklayanlar**=%12,4; **4-6 Gün Konaklayanlar**=%12,6).

Katılımcıların gelmeyi tercih ettikleri mevsimlere göre dağılımları ele alındığında %91,4 gibi büyük bir oranla yaz mevsiminde gelmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Sonbahar ve kış mevsimlerinin ise katılımcıların düşük oranlarda gelmeyi tercih ettikleri (Sonbahar= 1,2; Kış=1,9).

Katılımcılara yöneltilen “Sinop’a kim/kimlerle gelmektesiniz” sorusuna katılımcıların yarısından fazlasının (%60,3) aileleri ile birlikte geldikleri görülmektedir. Akrabaları ile gelen, yalnız gelen, turla gelenlerin oranlarının ise düşük olduğu görülmektedir (**Yalnız**= %7,1; **Akraba**=4,0; **Tur** vb.=%5,5).

6.4. Araştırmaya Katılanların Sinop’u Turizm ve Alternatif Turizm Bakımından Değerlendirmelerine Yönelik Bulgular

Çizelge 6.4 Katılımcıların Sinop ili için uygun gördükleri turizm türlerine ilişkin bulgular

Sinop ili için aşağıdaki turizm türlerini önem sırasına göre sıralayınız (1: En Önemli...9: En Önemsiz)					
	En Önemli		En Önemsiz		
	Frekans	%	Frekans	%	
Doğa Turizmi	303	72,0	2	0,5	
Tarih ve Kültür Turizmi	50	11,9	2	0,5	
Av Turizmi	5	1,2	6	1,4	
Sualtı dalış Turizmi	29	6,9	1	0,2	
Macera Turizmi	13	3,1	3	0,7	
Kuş Gözlemciliği Turizmi	8	1,9	11	2,6	
İnanç Turizmi	2	0,5	14	3,3	
Sağlık ve Termal Turizm	6	1,4	25	5,9	
Diğer....	7	1,7	395	93,8	

Katılımcıların Sinop ili için uygun gördükleri turizm türlerine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde; %93,8 gibi yüksek bir oranla Doğa Turizmini uygun gördükleri görülmektedir. İkinci olarak %11,9 ile tarih ve kültür turizmini uygun gördükleri belirlenmiştir. Sinop ili için en önemsiz gördükleri turizm türünün ise diğer turizm türleri olduğu, ikinci olarak önemsiz gördükleri turizm türünün ise %5,9 ile Sağlık ve Termal Turizm türü olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.5 Katılımcıların Sinop ilinde turizm açısından önemli gördükleri doğal ve tarihi alanlara ilişkin bulgular

Sinop ilinde turizm açısından önemi olan doğal ve tarihi alanları önem sırasına göre sıralayınız (1: En Önemli...9: En Önemsiz)				
	En Önemli		En Önemsiz	
	Frekans	%	Frekans	%
Deniz ve Plajlar	144	34,2	15	3,6
Şelaleler ve Mağaralar	31	7,4	14	3,3
Mesire Yerleri	4	1	68	16,2
Sinop Kalesi	41	9,7	2	0,05
Cami, Mezarlık ve Türbeler	2	0,05	75	17,8
Tarihi Evler	4	1	63	15
Sinop Cezaevi	75	17,8	11	2,6
Hamsilos Koyu	102	24,2	11	2,6
Güneşin Batışı	14	3,3	138	32,8

Katılımcıların Sinop ilinde turizm açısından önemli gördükleri doğal ve tarihi alanlara ilişkin bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların turizm açısında ilk olarak önemli gördükleri doğal ve tarihi alanların %34,2 ile deniz ve plajlar olduğu, ikinci olarak %24,2 ile Hamsilos koyu olduğu, üçüncü olarak ise %17,8 ile Sinop Cezaevi olduğu görülmektedir. Katılımcıların önemsiz gördükleri doğal ve tarihi alanlara bakıldığında ise ilk olarak %32,8 ile güneşin batışı, ikinci olarak %17,8 ile Cami, Mezarlık ve Türbeler, üçüncü olarak ise %16,2 ile Mesire Yerleri olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.6 Katılımcıların Sinop ilinde turizm açısından gördükleri eksikliklere ilişkin bulgular

	En Önemli		En Önemsiz	
	Frekans	%	Frekans	%
Size göre Sinop turizmine yönelik eksikliklerin neler olduğunu önem sırasın göre sıralayınız (1: En Önemli...8: En Önemsiz)				
Yerel Yönetimlerin bu konuda politika oluşturmaması	58	13,8	4	1
Yeterince tanıtım yapılmaması	83	19,7	4	1
Halkın turizm konusunda bilinçsiz/duyarsız oluşu	26	6,2	1	0,02
Girişimci-yatırımcıların turizm konusuna sıcak bakmaması	21	5,0	1	0,02
Sinop'ta yeterli turistik potansiyelin olmaması	16	3,8	10	2,4
Turizm tesislerinin yetersiz olması	120	28,5	1	0,02
Alt ve üst yapının yetersiz olması	95	22,6	6	1,4

Katılımcıların Sinop ilinde turizm açısından gördükleri eksikliklere ilişkin bulgular değerlendirildiğinde katılımcılar Sinop ilinde turizm açısından gördükleri en önemli eksikliğin %28,5 ile turizm tesislerinin yetersiz olduğunu, ardından %22,6 ile alt ve üst yapının yetersiz olduğunu, son olarak %19,7 ile yeterince tanıtım yapılmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların %2,4 ile Sinop'ta yeterli turistik potansiyelin olmadığını turizm açısından gördükleri en önemsiz eksiklik olarak gördükleri görülmektedir.

Çizelge 6.7 Katılımcıların kalış sürelerini etkileyen faktörlere ilişkin bulgular

Kalış Sürenizi Etkileyen En Önemli Faktör nedir?			Frekans	%
Konaklama tesisleri sayısının az oluşu			35	8,3
Sunulan etkinliklerde çeşitliliğin sınırlı olması			107	25,4
Turizmin sadece klasik (deniz/kum/güneş) turizmle sınırlı kalması			165	39,2
Sinop ve kültürünü tanıtıcı etkinliklerde bulunulmaması			62	14,7
Sinop cezaevi dışında diğer görülebilecek yerler hakkında yeterli tanıtım yapılmaması			52	12,4
TOPLAM			421	100,0

Çizelge 6.7’de bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların kalış sürelerini etkileyen en önemli faktörün %39,2 ile turizmin sadece klasik turizmle sınırlı kaldığı yönündeki faktör olduğu görülmektedir. Katılımcıların ayrıca %25,4 ile sunulan etkinliklerde çeşitliliğin sınırlı olduğu yönündeki faktörün de kalış sürelerini etkileyen önemli faktörler arasında olduğu görülmektedir. Kalış sürelerini en az etkileyen faktörün ise %8,3 ile konaklama tesisleri sayısının az olduğu yönündeki faktör olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.8 Katılımcıların Sinop ilinde en beğendikleri özelliklere ilişkin bulgular

Sinop ilinin en beğendiğiniz özelliklerini önem sırasına göre sıralayınız. (1: En Önemli...7: En Önemsiz)				
	En Önemli		En Önemsiz	
	Frekans	%	Frekans	%
Doğal Özellikler	245	60,3	2	0,05
Plajları	100	23,8	1	0,02
Tarihi ve Kültürel Özellikleri	26	6,2	2	0,05
Ulaşım Kolaylığı	9	2,1	12	2,9
Spor Olanakları	7	1,7	2	0,05
Güvenlik	21	5	2	0,05
Şenlik ve Festivaller	5	1,2	1	0,02

Çizelge 6.8’deki bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların Sinop ilinde en beğendiği özelliklerin başında %60,3 ile doğal özellikler olduğu, plajların ise %23,8 ile diğer özelliklere göre azımsanmayacak bir oranla beğendikleri görülmektedir. En beğenmedikleri özelliğin ise %2,9 ile ulaşım kolaylığı olduğu görülmektedir.

Çizelge 6.9 Katılımcıların Sinop iline geri gelme niyetlerine ilişkin bulgular

Sinop'a tekrar gelmeyi düşünürüm		
	Frekans	%
Katılıyorum	389	92,4
Kararsızım	20	4,8
Katılmıyorum	12	2,9
TOPLAM	421	100,0

Çizelge 6.9'daki bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların %92,4 gibi oldukça yüksek bir oranla geri gelmeyi düşündükleri görülmektedir.

Çizelge 6.10 Katılımcıların Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algı ortalamalarına ilişkin bulgular

	N	\bar{X}	Std.S	Katılım Düzeyi
Sinop ve çevresinde yer alan kongre, sağlık, termal mağaralar alternatif turizm bünyesinde pazarlanmaktadır.	421	3,46	1,15	ORTA
Sinop'ta altyapı ve üstyapı çalışmaları yeterli düzeydedir.	421	3,81	1,09	<u>DÜŞÜK</u>
Sinop ilinde faaliyet gösteren seyahat acenteleri yeterli hizmeti sunmaktadır.	421	3,28	1,11	ORTA
Sinop'un alternatif turizme yönelik destinasyon ve bölge tanıtımı yeterince yapılmaktadır.	421	3,76	1,06	<u>DÜŞÜK</u>
Sinop'un görülmeye değer ilçelerine de gününbirlik turizm turları düzenlenmektedir.	421	3,06	1,14	ORTA
Kongre turizmi potansiyelini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.	421	3,69	1,05	<u>DÜŞÜK</u>
Kentte alternatif turizmin geliştirilmesine yönelik çekim merkezleri ve cazibe noktalarının sayısı yeterlidir.	421	2,57	1,23	ORTA

Çizelge 6.10(Devam) Katılımcıların Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algı ortalamalarına ilişkin bulgular

Sinop'taki tarihi niteliğe sahip yapılar aslına uygun olarak restore edilmektedir.	421	2,66	1,11	ORTA
Sinop'un kendine özgü el sanatlarının ve folklorik özelliklerinin sergilenebileceği mekânlar yeterlidir.	421	2,86	1,08	ORTA
Sinop havaalanında uçuş güzergahı ve sayısı yeterlidir.	421	3,77	1,07	<u>DÜŞÜK</u>
Sinop'un alternatif turizm olanakları yeterlidir.	421	2,55	1,24	ORTA
Sinop, alternatif turizm olanakları açısından bölge illere göre daha geniş bir potansiyele sahiptir.	421	2,40	1,04	ORTA
Sinop'ta turizme yönelik yatırımlar alternatif turizme yönelik gerçekleştirilmektedir	421	3,49	1,10	ORTA
Sinop halkı alternatif turizm konusunda bilinçli ve isteklidir.	421	3,24	1,12	ORTA
Sinop'ta alternatif turizm sektöründe çalışanlar yeterlidir.	421	3,55	1,02	ORTA
Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi kritik öneme sahiptir	421	2,06	0,95	<u>YÜKSEK</u>
Sinop turizm kaynak çeşitliliğindeki zenginlik ve dört mevsim turizm potansiyeli açısından yeterlidir.	421	2,28	1,16	<u>YÜKSEK</u>
Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin fiyatı uygundur.	421	3,5629	1,23	ORTA
Gelişen haberleşme ve ulaşım imkanları bölgede alternatif turizmin gelişimine yönelik bir fırsattır.	421	2,0024	0,98	<u>YÜKSEK</u>

Çizelge 6.10, araştırmaya katılan yerli turistlerin Sinop'un alternatif turizm potansiyelini betimleyen temel istatistikî göstergeleri içermektedir. Anket; sırasıyla

1=kesinlikle katılıyorum, 2=katılıyorum, 3=fikrim yok, 4=katılmıyorum, 5=kesinlikle katılmıyorum şeklinde kodlanmıştır. Merdan ve Okuroğlu (2016); sıralamanın bu şekilde yapıldığı durumlarda aritmetik ortalama 1- 2,33 arasında ise “Yüksek”, aritmetik ortalama 2,34 – 3,66 arasında ise “Orta”, aritmetik ortalama 3,67 – 5,00 arasında ise “Düşük” katılım anlam ifade ettiğini belirtmiştir. Bunlardan hareketle çizelgeyi incelediğimizde katılımcıların;

- “Sinop’ta alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi kritik öneme sahiptir”
- “Sinop turizm kaynak çeşitliliğindeki zenginlik ve dört mevsim turizm potansiyeli açısından yeterlidir”.
- “Gelişen haberleşme ve ulaşım imkânları bölgede alternatif turizmin gelişimine yönelik bir fırsattır” önermelerine katılımın yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge incelendiğinde Sinop’un alt ve üst yapı olanaklarının yeterli olduğu, bölge tanıtımının yeterince yapıldığı, kongre turizmini geliştirmeye yönelik çalışmaların yapıldığı, havaalanının uçuş güzergâhı ve sayısının yeterli olduğu yönündeki önermelere katılımın düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların “Sinop’un alternatif turizm olanakları yeterlidir” önermesine 2,55 gibi bir ortalamayla orta düzeyde katılım gösterdikleri görülmektedir. Dolayısıyla yerli turistlerin alternatif turizm konusunda bölgenin olanaklarının yeterli olduğu konusunda kararsız kaldıkları söylenebilir.

6.5. Araştırma Sonuçlarının Demografik Değişkenlere Göre Sınanması

Araştırmanın normal dağılım test sonuçlarının $p=0,00<0,05$ olması sebebiyle hipotezlerin test edilmesinde non-parametrik testlerden Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Bonferroni testleri kullanılmıştır.

Mann Whitney U-testi; iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Diğer bir anlatımla, bu test iki ilişkisiz grubun, ilgilenilen değişken bakımından evrende benzer dağılımlara sahip olup olmadığını test eder. Bu testte bağımlı değişkenin en az sıralama ölçeğinde, gözlemlerin ise birbirinden bağımsız olması gerekmektedir. İki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanlar arasında anlamlı farkın olduğu yorumunun

yapılabilmesi için p değerinin 0,05'ten küçük olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2010).

Kruskal Wallis testi ise, iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eder. Analizde k tane örneklemin bir bağımlı değişkene ait puanları karşılaştırılır. Bu test, bağımlı değişkenin en az sıralama ölçeğinde, gözlemlerin ise birbirinden bağımsız olmasını gerektirmektedir. Kruskal Wallis testinde, k tane örneklemden elde edilen puanlar arasında anlamlı farkın olduğu yorumunun yapılabilmesi için p değerinin 0,05'ten küçük olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2010).

Bonferroni testi, student t istatistiği üzerine kurulmuş olup, eşit örneklem sayısını gerektirmemektedir (Kayri, 2009). Ortalama puanlarının çoklu karşılaştırmasında sıklıkla Scheffe, Tukey, Bonferroni ve Fischer LSD testleri kullanılabilir (Büyüköztürk, 2010).

6.5.1. Araştırma Sonuçlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.11 Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Bay	173	205,37	35529,00	20478,000	0,427
Bayan	248	214,93	53302,00		

Yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre, yerli turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. ($p= 0,427$; $p>0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H1a hipotezi kabul edilmemiştir.

6.5.2. Araştırma Sonuçlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, medeni durum değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.12 Medeni durum değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları

Medeni Durum	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Evli	234	219,95	51469,00	19784,000	0,091
Bekar	187	199,80	37362,00		

Yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algısının medeni duruma göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. ($p= 0,091 >0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H1b hipotezi reddedilmiştir.

6.5.3. Araştırma Sonuçlarının Yaş Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis testinden önce yaş gruplarını homojen hale getirmek için gruplar tekrar oluşturulmuştur. Buna göre; 29 yaş ve altındaki turistler genç, 30-49 yaş aralığındaki turistler orta, 50 yaş ve üzerindeki turistler ise ileri yaş grubu olarak, yeniden kodlanmıştır.

Çizelge 6.13 Yaş değişkenine göre Kruskal Wallis Testi sonuçları

Yaş	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Genç yaş grubu	158	189,01	2	8,472	0,014
Orta yaş grubu	207	225,93			
İleri yaş grubu	56	217,88			

Yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algısının yaş gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($p=0,014$; $p<0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H1c hipotezi kabul edilmiştir

Yaş grupları arasındaki anlamlı farkın kaynakğını ve hangi yaş grupları arasında anlamlı farkın olduğunu test etmek için, Bonferroni testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.14 Yaş değişkenine göre Bonferroni Testi sonuçları

(I) Yaş	(J) Yaş	MeanDifference (I-J)	Std. Error	Sig.
Genç	Orta	-,13138*	,04771	0,018
	İleri	-,14080	,07024	0,137
Orta	Genç	,13138*	,04771	0,018
	İleri	-,00942	,06803	1,000
İleri	Genç	,14080	,07024	0,137
	Orta	,00942	,06803	1,000

Bonferroni testi sonuçlarına göre ise, orta yaşlıların Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algı ortalamalarının, gençlerin algı ortalamalarından 0,1318 puan yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, orta yaşlı turistlerin algılarının genç turistlerin algılarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6.5.4. Araştırma Sonuçlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Anketi yanıtlayan turistlerin eğitim düzeyi gruplarını, daha homojen hale getirmek amacıyla, tekrar gruplandırma yapılmıştır. Buna göre; ilköğretim, lise ve önlisans eğitimi “Önlisans ve altı eğitim düzeyi”; lisans ve lisansüstü eğitim ise “Lisans ve üstü eğitim düzeyi” olarak yeniden kodlanmıştır.

Çizelge 6.15 Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Mann Whitney U Testi sonuçları

Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Önlisans ve altı eğitim düzeyi	230	199,42	45866,00	19301,000	0,032
Lisans ve üst eğitim düzeyi	191	224,95	42965,00		

Yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının eğitim durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. ($p = 0,032 < 0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip turistlerin, Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algı puanları (224,95), önlisans ve altı eğitim düzeyine sahip olan turistlerin algı puanlarına (199,42) kıyasla, daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6.5.5. Araştırma Sonuçlarının Gelir Düzeyleri Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, aylık ortalama gelirlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anketi yanıtlayan turistlerin, aylık ortalama gelir düzeylerini, daha homojen hale getirmek amacıyla, tekrar gruplandırma yapılmıştır. Buna göre; aylık ortalama geliri 2000 TL’den az olan turistler “Düşük Gelir Düzeyi”, 2001-3000 TL olanlar “Orta Gelir Düzeyi” ve 3001 TL ve üzeri olanlar “Yüksek Gelir Düzeyi” olarak yeniden kodlanmıştır.

Çizelge 6.16 Gelir düzeyleri değişkenine göre Kruskal Wallis Testi sonuçları

Aylık Ortalama Gelire Göre Gelir Grupları	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Düşük Gelir Düzeyi	139	195,06	2	4,154	0,125
Orta Gelir Düzeyi	101	226,28			
Yüksek Gelir Düzeyi	181	214,71			

Yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının gelir gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. ($p=0,125>0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, aylık ortalama gelire göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H1e hipotez reddedilmiştir.

6.6. Araştırma Sonuçlarının Seyahat Özelliklerine Göre Sınanması

6.6.1. Araştırma Sonuçlarının Geliş Sıklığı Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, geliş sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Anketi yanıtlayan turistlerin, geliş sıklığı değişkenini daha homojen hale getirmek amacıyla, tekrar gruplandırma yapılmıştır. Buna göre geliş sayısı dört’den az olanlar “seyrek”, dört ve daha fazla olanlar “sık” olarak yeniden kodlanmıştır.

Çizelge 6.17 Geliş sıklığı değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları

Geliş Sayısı	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Seyrek	177	186,67	33040,00	17287,000	0,000
Sık	244	228,65	55791,00		

Yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının bölgeye geliş sıklıklarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($p =0,000<0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline geliş sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H2a hipotezi kabul edilmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında bölgeyi sık ziyaret eden turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algı puanlarının (228,65), seyrek ziyaret eden turistlerin algı puanlarına(186,67) kıyasla, daha yüksek olduğu görülmüştür.

6.6.2. Araştırma Sonuçlarının Geliş Türleri Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, geliş türlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.18 Geliş türleri değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları

Geliş Türü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Bireysel	73	195,10	14242,50	11541,500	0,219
Paket Tur/ Seyahat Acentesi	348	214,33	74588,50		

Yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının geliş türlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. ($p = 0,219 > 0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline geliş türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H2b hipotezi reddedilmiştir.

6.6.3. Araştırma Sonuçlarının Niyet Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, geri gelme niyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.19 Geri gelme niyetine göre Mann Whitney U Testi sonuçları

Geri Gelme Niyeti	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Katılıyorum	389	211,52	2	1,590	0,452
Katılmıyorum	20	225,05			
Kararsızım	12	170,75			

Yapılan Kruskal Wallis testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının geri gelme niyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmüştür($p=0,452>0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline tekrar gelme niyetine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H_2c hipotezi reddedilmiştir.

6.6.4. Araştırma Sonuçlarının Konaklama Süresi Değişkenine Göre Sınanması

Yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının, konaklama sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.20 Konaklama süreleri değişkenine göre Kruskal Wallis Test sonuçları

Konaklama Süresi	N	Sıra Ort.	d	χ^2	p
Günübirlikçi	84	184,52	2	13,165	0,022
1-3 gün	52	184,61			
4-6 gün	53	201,58			
1 hafta	78	220,84			
15 gün	64	220,84			
1 ay ve daha fazla	90	240,99			

Kruskal Wallis testi sonucuna göre, turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının konaklama süresi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. ($p=0,022<0,05$). Konaklama süreleri arasındaki anlamlı farkın nereden kaynaklandığını ve hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır.

Çizelge 6.21 Konaklama süreleri değişkenine göre Bonferroni Test sonuçları

(I)sinop ilinde konaklama süreniz nedir?	(J)Sinop ilinde konaklama süreniz nedir?	MeanDifference (I-J)	Std. Error	Sig.
günübirlik	1-3 gun	-,04280	,07946	1,000
	4-6 gun	-,09182	,07900	1,000
	1 hafta	-,17607	,07081	,199
	15 gun	-,16729	,07472	,385
	1 ay ve daha fazla	-,22051*	,06832	,020
1-3 gun	gunubirlik	,04280	,07946	1,000
	4-6 gun	-,04902	,08790	1,000
	1 hafta	-,13327	,08062	1,000
	15 gun	-,12449	,08407	1,000
	1 ay ve daha fazla	-,17771	,07844	,360
4-6 gun	gunubirlik	,09182	,07900	1,000
	1-3 gun	,04902	,08790	1,000
	1 hafta	-,08424	,08016	1,000
	15 gun	-,07547	,08364	1,000
	1 ay ve daha fazla	-,12869	,07797	1,000
1 hafta	gunubirlik	,17607	,07081	,199
	1-3 gun	,13327	,08062	1,000
	4-6 gun	,08424	,08016	1,000
	15 gun	,00877	,07595	1,000
	1 ay ve daha fazla	-,04444	,06966	1,000
15 gun	gunubirlik	,16729	,07472	,385
	1-3 gun	,12449	,08407	1,000
	4-6 gun	,07547	,08364	1,000
	1 hafta	-,00877	,07595	1,000
	1 ay ve daha fazla	-,05322	,07363	1,000
1 ay ve daha fazla	gunubirlik	,22051*	,06832	,020
	1-3 gun	,17771	,07844	,360
	4-6 gun	,12869	,07797	1,000
	1 hafta	,04444	,06966	1,000
	15 gun	,05322	,07363	1,000

Bonferroni testi sonuçlarına göre, bölgeyi ziyaret eden yerli turistlerden konaklama süresi 1 ay ve daha fazla olanların algı puanlarının, bölgeyi günübirlik ziyaret eden turistlerin algı puanlarından 0,22051 puan daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle konaklama süresi bir ay ve daha fazla olanların algılarının bölgeyi günübirlik ziyaret edenlerin algılarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6.6.5. Araştırma Sonuçlarının Konaklama Şekli Değişkenine Göre Sınanması

Yerli Turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının seyahat özelliklerinden biri olan konaklama şekli değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla, Non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Anketi yanıtlayan turistlerin, konaklama türlerine göre dağılımını, daha homojen hale getirmek amacıyla, tekrar gruplandırma yapılmıştır. Buna göre bölgeyi ziyaret eden katılımcılardan; akraba, arkadaş, yazlık, ev kiralama, gibi yerlerde konaklayanları “Turizm İşletme Dışı”, otel, pansiyon, kamping, kamu kurum ve kuruluş misafirhaneleri gibi tesislerde konaklayanları “Konaklama İşletmesi” olarak yeniden kodlanmıştır.

Çizelge 6.22 Konaklama şekli değişkenine göre Mann Whitney U Testi sonuçları

Konaklama Şekli	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Konaklama Tesisi	182	155,89	28371,50	11718,500	0,150
İşletme Dışı	142	170,98	24278,50		

Yapılan Mann Whitney U testi sonucuna göre, yerli turistlerin Sinop ili alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarının konaklama türleri değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. ($p=0,150>0,05$). Dolayısıyla “Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algı puanları, Sinop ilinde konaklama şekline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” şeklindeki H_{2e} hipotezi reddedilmiştir.

6.7. Araştırma Hipotez Sonuçları

Çizelge 6.23’de araştırmanın temelini oluşturan hipotezlerin araştırma süreci sonundaki durumu yer almaktadır

Çizelge 6.23 Hipotez sonuçları

H1a	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Ret
H1b	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Ret
H1c	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Kabul
H1d	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Kabul
H1e	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, aylık ortalama gelire göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Ret
H2a	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline geliş sıklığı göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Kabul
H2b	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline geliş türü göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Ret
H2c	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop iline tekrar gelme niyetine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Ret
H2d	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop ilinde konaklama süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Kabul
H2e	Turistlerin Sinop ilinin alternatif turizm potansiyeline yönelik algısı, Sinop ilinde konaklama şekline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Ret

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Dünyadaki teknolojik ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak değişen insan ihtiyaç, istek ve beklentilerine bağlı olarak alternatif turizm, her geçen gün giderek artan bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Yoğun iş temposu ve gündelik yaşamın stresinden kurtulmak isteyen ve farklı arayışlara yönelen insanlar, tatil ve eğlence anlayışlarını da farklılaştırarak, tekdüzelikten kurtulmak amacıyla alternatif turizm faaliyetlerine olan talebi arttırmaktadır. Dünya genelinde her yıl yaklaşık 1 milyar insanın katıldığı ve trilyon ABD Doları ekonomik boyutu ile devasa bir hacme sahip turizm pastasından daha fazla pay almak isteyen bölge ve ülkeler ise, ürün ve hizmet farklılaştırma yoluna giderek rakiplerine karşı avantaj sağlama yarışı içindedir. Tüm bu sosyo-ekonomik gelişmelere bağlı olarak turizm endüstrisinde alternatif turizmin önemi giderek artmakta ve turizmde sürdürülebilir bir konuma sahip olmak isteyen ülkeler, alternatif turizme yönelmektedir.

Bu araştırmada yerli turistin Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algısını belirlemek amacıyla Sinop ilinde Temmuz-Ağustos 2017 tarihleri arasında tatilde bulunan yerli turistlere, anket uygulanmıştır. Anket uygulaması sonucunda 421 yerli turist bilgilene ulaşılmış ve analiz edilerek sunulmuştur.

Araştırmanın temel amacı yerli turistin Sinop'un alternatif turizm potansiyeline yönelik algılarını belirlemektir. Bunun yanı sıra önemli turistik mekanlar, alternatif türler, bölge turizmindeki eksiklikler gibi genel olarak yerli turistin Sinop turizmine bakış açısını ortaya koymak, demografik özellikler ve seyahat özelliklerine ilişkin bölgede yerli turist profilini tanımlamaya yardımcı olmaktır. Bu amaçla katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir, eğitim, geliş sıklığı, niyet, konaklama süresi, konaklama çeşidi, geliş türü gibi değişkenlere göre algılarında fark olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, demografik özellikler kapsamında, bölgeyi ziyaret edenlerin çoğunlukla 35-39 yaş aralığında oldukları, lisans eğitim seviyesinde oldukları, 2001-4000 TL gelire sahip oldukları görülmektedir.

Seyahat özelliklerine göre uygulama sonuçlarını değerlendirdiğimizde, yerli turistlerin bölgeye dört ve üstü ziyaretlerde bulunduğu, ziyaretlerinin büyük çoğunluğunu münferit olarak gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda Sinop'un

turizm hareketliliğinde paket turlar, yabancı turist ve organize turizm aktivitelerinin payının oldukça düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Bölgede konaklayanların büyük bölümünün turizm işletmelerinde konakladıkları, azımsanmayacak bir oranında işletme dışında konakladıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun, gelmek için yaz mevsimini tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum bölgenin alternatif turizm potansiyelini kullanamaması ve buna bağlı olarak turizm faaliyetlerini çeşitlendirememesinden kaynaklandığı söylenebilir. Av ve kuş gözlemciliği gibi yılın hemen hemen büyük bir bölümünde yapılması mümkün olan alternatif turizm olanaklarının etkin bir şekilde bölge turizm potansiyeline dahil edilmesi, Sinop'un turizm faaliyetleri süresini uzatacak ve dolayısı ile bölgenin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğindeseyahat özelliklerine göre, katılımcıların mevsim tercihlerine ilişkin bulgular, Sarı (2010)'nın çalışması ile paralellik gösterirken, geliş sıklıklarına ilişkin bulguların Merdan ve Okuroğlu (2016)'nın çalışmasından farklılaştığı görülmüştür.

Katılımcıların Sinop için uygun gördükleri turizm türü, doğa turizmi ve kültür turizmi iken, gastronomi turizmi, yat ve kruvaziyer turizminin de bölge için uygulanabilir turizm türleri olduğunu ifade etmişlerdir. Sağlık ve termal turizmle, inanç turizmini ise bölge için uygun görmedikleri görülmüştür. Dolayısıyla bu turizm türlerinin bölgede uygulanabilir türler olmadığı söylenebilir. Bunun yanı sıra bölgenin doğa ve kültür turizmine yönelik aktivitelerle çeşitlendirilmesinin bölge turizmine büyük katkı sağlayacağı açıktır.

Yerli turistlerin sırasıyla deniz ve plajlar, Hamsilos koyu, tarihi cezaevi, Sinop kalesi ve Erfelek şelalelerini turizm açısından önemli gördükleri görülmüştür. En beğendikleri özelliklerin ise doğal özellikler, plajlar, tarihi ve kültürel özellikleri olduğu saptanmıştır. Nitekim bölgede uygulanabilir turizm türlerinde de doğa turizminin ilk sırada olması, turizm açısından önemli gördükleri ve beğendikleri yerlerle örtüştüğü görülmektedir. Dolayısıyla önemli görülen yerlere yönelik turizm aktivitelerinin çeşitlendirilmesi bölgede turist potansiyeline önemli katkı sağlayacağı açıktır.

Araştırmada yerli turistlerin Sinop ilinde turizm açısından gördüğü en önemli eksikliğin bölgenin konaklama tesislerinin yetersiz olduğu, alt ve üst yapının yetersiz olduğu ve yeterince tanıtım yapılmadığı olarak belirttikleri görülmüştür. Literatür

incelendiğindeİpar ve Tırl (2014) ve Met(2012)'in bölgede yürüttüğü alan yazın çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.Nitekim, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü (2017c)verilerinde de görüldüğü üzere bölgede 5 yıldızlı bir konaklama tesisinin olmayışı, turizm işletme belgeli tesislerin sayısının belediye belgeli işletme tesislerinden nicelik olarak da az oluşu, bölgenin konaklama tesisi bakımından yetersiz olduğunu desteklemektedir.Her iki çalışmada da bulguların benzerlik göstermesi bölgenin konaklama tesislerinin nitelik ve nicelik olarak yeterli olmadığı, bu durumun bölge turizmi için olumsuz gösterge olduğu, bölgede turizm faaliyetlerinin artması ve buna bağlı turist talebinin yükselmesi durumunda bölgedeki konaklama tesislerinin artan talebi karşılamakta yetersiz kalacağı öngörülebilir. Dolayısıyla konaklama tesislerinin yeterli olmayışının, alt ve üst yapı yetersizliğinin bölge turizminin gelişmesinde önündeki engellerden bazıları olduğu söylenebilir.

Yıllar itibari ile gelen turist sayılarına bakıldığında(TC. Sinop Valiliği- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017a; TÜİK, 2017b); bir artış olmasına rağmen yabancı turist sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Kuşkusuz yabancı turist sayısının az olmasının en önemli nedenlerinin başında, Türkiye'ye gelen turistlerin daha bilinen ve markalaşmış destinasyonları tercih etmeleri gelmektedir. Tatil ve eğlence turizmi dendiğinde Akdeniz ve Ege sahilleri, kültür turizmi dendiğinde Kapadokya ve İstanbul, inanç turizmi dendiğinde İstanbul, Hatay gibi önemli destinasyonlar akla gelmekte ve turist açısından cazibe merkezi olarak görülmektedir. Bu bağlamda Sinop'un Türk turizminden daha yüksek pay alabilmesi için sahip olduğu alternatif turizm olanaklarını iyi değerlendirmesi ve bu olanakların gerek ulusal ve gerekse uluslararası pazarlarda etkin bir şekilde tanıtılması gerekmektedir.

Araştırmada yerli turistin kalış sürelerini belirleyen en önemli faktörün turizmin sadece klasik turizmle sınırlı olduğu yönündeki ifade olduğu görülmüştür. Bu bulgu Kılıç ve Demir (2017)'in bölgede yürüttüğü çalışmayla aynı doğrultudadır. Her iki araştırmada da benzer sonuçlar olması, bölgedeki turizm aktivitelerinin çeşitlendirilmediğini göstermektedir. Dolayısıyla turizm faaliyetlerinin ve gelirlerinin yılın diğer aylarına dağıtılamamasında önemli faktörlerden biri olan alternatif turizmin bölgede aktif olduğunu söylemek mümkün değildir.

Yerli turistin geri gelme niyetine bakıldığında %92,4 ile büyük çoğunluğunun bölgeye geri gelmeyi istedikleri görülmektedir. Bu sonucun, katılımcıların bölge

turizmde bazı eksiklikler tespit etmelerine rağmen doğal özellikleri, deniz ve plajıyla bölgeden vazgeçemediklerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada yerli turistin; kongre ve sağlık turizminin alternatif turizm bünyesinde pazarlandığına, bölgedeki seyahat acentelerinin yeterli hizmeti sunduğuna, görülmeye değer ilçelerine günübirlik turlar düzenlendiği yönündeki önermelere, katılımlarının yüksek olmadığı, orta düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Bu durumun belgedeki seyahat acentelerinin sayısının yeterli olmaması ile birlikte alanında uzman tur operatörlerinin ve turist rehberlerinin yeterli sayıda olmamasından kaynaklanması muhtemeldir. Seyahat acentelerinin bir bölgenin turizm destinasyonu olarak gelişmesindeki etkisi ve önemi dikkate alındığında bölge turizmin gelişmesinde yeterli katkıyı sağlayamadığı söylenebilir.

Yerli turistin kentte alternatif turizme yönelik çekim merkezleri ve cazibe noktalarının sayısının yeterli olduğu yönünde orta düzeyde katılım gösterdikleri görülmüştür. Ulsan ve Batman(2010) tarafından Konya’da yürütülen çalışmada da benzer bulgulara ulaşıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla yerli turistin ziyaret ettikleri bölgelerdeki turistik varlıklara tam olarak vakıf olamadıkları söylenebilir. Oysaki Hamsilos, Tatlıca Şelaleleri, Sinop Cezaevi, kalesi gibizengin doğal, tarihi ve kültürel varlıklara sahip Sinop’un, var olan eksikliklerinin giderilmesi ve zenginliklerini pazarlayabilmesi neticesinde bölge turizmine büyük katkı sağlaması kaçınılmaz olacaktır.

Yerli turistin, bölgedeki alt ve üst yapı çalışmalarının yeterli olduğu, alternatif turizm tanıtım faaliyetlerinin yeterince yapıldığı, havaalanının uçuş sayısı ve güzergâhının yeterli olduğu yönündeki önermelere katılımlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde Kılıç ve Demir(2017); İpar ve Tırıl(2014); Met (2012)bölgede yürüttüğü çalışmalarda konaklama tesislerinin yetersiz olduğu ve tanıtım faaliyetlerinin yeterli düzeyde olmadığı sonucuna varmışlardır. Nitekim bölgede işletme dışı konaklayanların oranlarının azımsanmayacak bir oran olması da sonuçların bu bulguyla örtüştüğünü göstermektedir. Bölge turizmini inceleyen farklı çalışmalarda aynı sonuçların çıkması manidardır. Yatırımcıları bölgeye yatırım yapmaya engelleyen faktörlersaptanmalı ve yatırımcıların bu konuda yatırım yapmaları teşvik edilmelidir. Bu sonuçların nedenleri ve çözüm önerileri, üniversiteler, kamu ve özel sektör temsilcileri, turizm yatırımcıları ve seyahat acenteleri tarafından değerlendirilmelidir.

Aksi takdirde bölge turizminin kanayan yaralarının sarılamaması, bölge turizmini kangrene çevirmesi muhtemeldir.

Yerli Turistin alternatif turizm potansiyeli algısına bakıldığında katılımcıların Sinop'un alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu yönünde algılarının olduğu görülmüştür. Bu bulguya rağmen turizmin sadece klasik turizmle sınırlı kalması ve yaz mevsimi ağırlıklı olmasının, mevcut alternatif turizm olanaklarından yeterince faydalanılmadığını ve bu bağlamda bölge turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilemediği gibi Sinop'ta, turizm hareketliliğinin dar kapsamlı ve kısa dönemli bir yapıda olduğunu da göstermektedir.

Araştırmada yerli turistin gelişen haberleşme ve ulaşım imkânlarının gelişmesinin bölge turizmi için fırsat olduğu, Sinop'u kaynak çeşitliliğindeki zenginlik ve dört mevsim turizm potansiyeli açısından yeterli olduğu, Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesinin önemli olduğu yönündeki önermelere katılımlarının yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla yerli turistin Sinop'u, alternatif turizm bakımından sahip olduğu kaynakları ve alternatif turizmin bölgeye sağlayacağı faydalar bakımından önemli gördüğünü söylemek mümkündür. Ancak yerli turistin Sinop'un alternatif turizm potansiyeli algısına bakıldığında katılımcıların algılarının, orta düzeyde katılımı, çok yüksek olmadığı görülmektedir. Bu durum yerli turistin Sinop'un alternatif turizm potansiyeline sahip olduğunu ancak bu potansiyelin değerlendirilmesine yönelik aktivite ve uygulamaların yeterli olmadığı yönünde algıya sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırmada alternatif turizm potansiyelinin demografik özelliklere ve seyahat özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Bulgulara göre alternatif turizm potansiyeli algısı demografik özelliklerden cinsiyet, medeni durum ve gelire göre farklılık göstermezken, yaş ve eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu farkın kaynağını yani hangi gruplar arası algı farklılıklarının olduğunu belirlemek için yapılan testler sonucu, yaş değişkenine göre orta yaşlıların algılarının gençlerden yüksek olduğu görülmüştür. Bu farkın gençlerde deniz/güneş/kum üçlüsünün öncelikli olması, orta yaşlılarınsa gelir durumlarının da iyileşmesiyle daha çok alternatif turizme yönelmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Eğitim durumlarına göre algılarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan testler sonucu, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki yerli turistlerin, önlisans ve altı eğitim düzeyine

göre daha yüksek algıya sahip oldukları görülmüştür. Bu farkın eğitim düzeyiyle birlikte gelir düzeyinin artması, eğitilmiş bireylerin yeni yerler ve farklı kültürler tanıma gibi turizmdeki istek ve ihtiyaçlarının farklılaşmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Yerli Turistin alternatif turizm potansiyeli algısının seyahat özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan testler sonucu ulaşılan bulgularda seyahat özelliklerinden geliş türü, niyet ve konaklama şekline göre algılarda anlamlı bir farklılık saptanmazken, geliş sıklığı ve konaklama süresine göre algıların farklılaştığı görülmüştür. Geliş sıklığına göre yerli turistlerden bölgeyi sık ziyaret edenlerin algılarının bölgeyi seyrek ziyaret edenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Nitekim konaklama sürelerine göre de konaklama süresi 1 ay ve daha fazla olanların algılarının bölgeye gününbirlik gelenlerin algılarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Her iki araştırmanın sonucu da; turizm açısından bölgeyi tanımanın, doğal, tarihi ve kültürel güzelliklerinin farkına varmanın bölgede geçirilen süre ile doğru orantılı olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan yerli turist ayrıca; bölgedeki turistik tesislerin yetersiz olduğunu bunun yanı sıra özellikle klasik turizm ürünlerinin pahalı olduğunu, il içi ulaşım ve park sorunu yaşadıklarını, turizm açısından önemli yerlere ulaşım şartlarının iyileştirilmesi gerektiğini, kamu ve turizm sektörü çalışmalarını yetersiz bulduklarını, yöre halkının da turizm faaliyetlerine dahil edilmesi gerektiğini, muhafazakar otellerin de olması gerektiğini, bölgenin ulusal ve uluslararası bilinirliğinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Alternatif turizm kapsamında bölgede, yat turizmi, yamaç paraşütü, gastronomi turizmi, dağ bisikleti, doğa fotoğrafçılığı gibi farklı aktivitelerle zenginleştirilebileceğini belirtmişlerdir.

Araştırmada karadeniz kıyısında yer alan ve Türkiye'nin en mutlu insanların yaşadığı şehir² olan Sinop'undoğal güzellikleri ile tarihi, kültürel değerleri ile alternatif turizm potansiyeline sahip olduğu, ancak bu potansiyelin faaliyetlerini çeşitlendirememesi, konaklama tesislerinin yetersiz oluşu, alt ve üst yapı eksiklikleri ve tanıtım yetersizliği gibi sebeplerle değerlendiremediği sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda alternatif turizm yatırımlarının yüksek maliyetli olması ve getirisinin uzun vadede görülmesi, kamu desteğinin yetersizliği gibi faktörlere bağlı olarak gelişemediği söylenebilir.

²TÜİK) tarafından iller düzeyinde yapılan 'Yaşam Memnuniyeti' anketinde, en mutlu kişilerin bulunduğu ilin yüzde 77 ile Sinop olduğu belirlenmiştir (Doğan Haber Ajansı, 2014).

Bu bağlamda bölge turizm potansiyelinin geliştirilebilmesi için paydaşlara yönelik şu öneriler getirilmiştir;

Turistlere ve yerli halka yönelik öneriler;

- Alternatif turizm konusunda bilinçlendirilmeleri,
- Yöre halkının turizm faaliyetlerine katılımlarının artırılması

Turizm işletmelerine ve seyahat acentelerine yönelik öneriler;

- Bölgedeki turizm işletmeleri ve seyahat acenteleri arasında koordinasyon sağlanması
- Bölgede turizm işletmelerinin sayısının artırılmasına yönelik fizibilite çalışmalarının yapılması
- Seyahat acentalarının ve tur operatörlerinin bölgenin ulusal ve uluslararası tanıtım faaliyetleri kapsamında tur güzergahlarına bölgedeki diğer turistik değere sahip alanlara paket programlar eklemeleri
- Sinop'un turizm potansiyelinin çeşitlendirilmesi ve turizm hacminin büyütülmesi için, öncelikli olarak turizme yönelik başta konaklama tesisleri olmak üzere turistik tesis ve işletme yatırımlarının artırılması,
- Sinop'un turizmde etkin bir yere ve paya sahip olabilmesi için, turizm çeşitlendirmesine yönelmesi ve sahip olduğu alternatif turizm (av turizmi, su altı dalış sporları, kuş gözlemciliği, vb.) olanaklarını daha etkin kullanması,
- Sinop cezaevinin müzeye dönüştürülmesinden sonra, bazı TV dizilerinde set olarak kullanılması sonucu oluşan merak ve cazibenin, başta Sarıkum, Akliman-Hamsilos Doğa Parkı olmak üzere, Tatlıca Şelaleleri, mağaralar, vb. gibi diğer önemli turizm alanları içinde yaratılması turizm potansiyelinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Kamu ve özel sektör temsilcilerine;

- Bölgede alternatif turizmin gelişmesine yönelik strateji ve planlamalar yapılması gerektiği
- Kamu kurumları ve turizm işletmeleri arasında koordinasyon ve işbirliği sağlanması gerektiği

Gelecek akademik araştırmalar için ise;

- Sinop'un turizm potansiyeli ve alternatif turizm olanakları ile alternatif turizm olanaklarının bölge turizm potansiyeli üzerindeki etkilerini, yabancı turistler ve turizm işletmeleri bakış açıları ile de değerlendirmeleri,
- Bölgede yer alan Samsun, Kastamonu, Çorum gibi diğer şehirlerin alternatif turizm olanakları ve turizm potansiyellerini karşılaştırmalı olarak değerlendirebilecek nitelikte, araştırmalarını daha geniş evrene yaymaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acuner, Ş.A., 2006. **Alternatif Turizm Türlerinin Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm Potansiyelinin Gelişmesine Etkisi**. MPM Yayınları, Ankara.
- Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeler Birliği (AKTOB). <http://www.aktob.org.tr/istatistik/yillara-gore-turizm-gideri>, Erişim tarihi: 10.06.2015.
- Akpınar, E. ve Bulut, Y., 2010. Ülkemizde alternatif turizmin bir dalı olan eko turizm çeşitlerinin bölgelere göre dağılımı ve uygulama alanları. **III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi**, IV:1575- 1594, Artvin.
- Akova, İ., 2000. Alternatif turizm olanaklarımız. **Coğrafya Dergisi**, (8): 71-84. Erişim Tarihi 15.07.17.
- Akyol, V., 2012. Sinop Turizm Potansiyeli. Sinop Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Sinop.
- Alaeddinoğlu, F.ve Can, A.S., 2007. Türk turizm sektöründe tur operatörleri ve seyahat acenteleri. **Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi**, (2): 50-66.
- Altunöz, Ö., Tırlı, A., ve Arslan, Ö.E., 2014. Hamsilos Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelini belirlemeye yönelik bir araştırma. **Journal of Recreation and Tourism Research**, 1 (1): 20-38.
- Arlı, M. ve Nazik, H., 2001. **Bilimsel Araştırmaya Giriş**, Gazi Kitapevi, 158 s, Ankara.
- Artun, E., 2009. Hatay inanç merkezlerinin Hatay'ın tanıtılmasına katkısı üzerine görüşler. **Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi**, Adana.
- Ateş, H., 2014. Turizm sektörünün dünya ve Türkiye'de önemi ve gelişme potansiyeli. http://www.cathic.com/downloads/Finance_forum__Ates.pdf, Erişim tarihi: 24.05.2015.
- Avcıkurt, C. ve Köroğlu, A., 2002. Turizm etkilerinin algılanmasında turizm eğitiminin rolü: Karşılaştırmalı bir araştırma. **Journal of Travel Tourism Research**, 2 (1-2): 1-11.
- Avcıkurt, C. ve Erdem, B., 2006. Turizmde bölgesel tanıtma faaliyetlerinin iç turizm gelişirmedeki rolü: Eğridir yöresine ilişkin bir model önerisi. **2. Ulusal Eğridir Turizm Sempozyumu**, Isparta, 1-15.
- Aydın, A. Darıcı, B. ve Taşçı, H.M., 2015. Uluslararası turizm talebini etkileyen ekonomik faktörler: Türkiye üzerine bir uygulama. **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 45: 143-177.
- Bahar, O., 2006. Turizm sektörünün Türkiye'nin büyümesi üzerindeki etkisi: Var Analizi Yaklaşımı. **Yönetim ve Ekonomi**, 13(2): 137-150.
- Becken, S., 2010. The importance of climate and weather for tourism. Work Paper, **Lincoln University Centre for Land Environment and People (LEaP)**, <http://www.lincoln.ac.nz/PageFiles/6750/WeatherLitReview.pdf>. Erişim tarihi: 25.11.2015.
- Berber, Ş., 2003. Sosyal değişme katalizörü olarak turizm ve etkileri. **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (9): 205-221.
- Boxil, I., (2003). Towards an alternative tourism in Jamaica. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**, 16(4): 269-272. Erişim Tarihi 15.07.17.

- Boxil, I.,(2004).Towards an alternativetourism in Jamaica. **International Journal ofContemporaryHospitality Management**, 15(3): (147-150).Erişim Tarihi 15.07.17.
- Bülbül, H., 2003. Rekabet üstünlüğü sağlamada ürün ve süreç yeniliği: Bilişimteknolojileri uygulaması.Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Doktora Tezi (yayınlanmamış), Konya.
- Büyüköztürk, Ş.,2010. **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı**. 12. Baskı. Pegem Akademi: Ankara
- Coğrafya Dünyası., 2015. Sinop ekonomik göstergeler.<http://www.cografya.gen.tr/tr/sinop/ekonomi.html>,Erişim tarihi: 27.08.2015.
- Chen, E.,andBruneski, P.,(t.y) A guidetoresearchtools:SWOTanalysis.<https://images.template.net/wpcontent/uploads/2016/01/18134501/swotanalysis-in-marketing-strategy.pdf>. Erişim tarihi: 30.03.2016.
- Christou, L., 2012. Is itpossible to combinemasstourismwithalternativeforms oftourism: The case of Spain, Greece, Slovenia and Croatia. **Journal of Business Administration**,Vol.43. Erişim Tarihi 15.07.17.
- Cömert, M. ve Özkaya, F.D., 2014. Gastronomi turizminde Türk mutfağının önemi.**Journal of TourismandGastronomyStudies**, 2 (2): 62-66. http://www.jotags.org/Articles/2014_vol2_issue2/2014_vol2_issue2_article7.pdf. Erişim tarihi: 07.06.2015.
- Crouch, G.I. andRitchie, J.R.B., 1999. Tourism, competitivenessandsocietalprosperity.**Journal of Business Research**, 44: 137-152,https://www.researchgate.net/publication/222491154_Tourism_Competitiveness_and_Societal_Prosperty, Erişim tarihi: 24.11.2015.
- Culiuc, A., 2014. Determinants of internationaltourism. IMF WorkingPaper,<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp1482.pdf>. Erişim tarihi: 04.12.2015.
- Çalışkan, C., 2011. Sürdürülebilir turizm gelişiminin nesiller arası etki boyutununalgılanması: Alanya Örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Erişim tarihi: 17.08.2017.
- Çelik, A., 2008. Kültürturizmi çerçevesinde inanç turizmi Diyarbakır ili örneği. **Kültürve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü**, Uzmanlık Tezi (yayınlanmamış), Ankara.
- Çelik Uguz, S., 2011. Sürdürülebilir turizm kapsamında Burhaniye'nin alternatif turizmpotansiyeli. **Marmara Coğrafya Dergisi**, 24: 332-353. Erişim Tarihi 15.07.17
- Çiçek, R. ve Avderen, S., 2013. Sağlık turizmi açısından İç Anadolu Bölgesi'ndekikaplıca ve termal tesislerin mevcut yapısının ve potansiyelinin belirlenmesineyönelik bir araştırma. **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal veEkonomik Araştırmalar Dergisi**, 15 (25): 25-35.
- Demirkaya, F., ve Tuluk, Ö.İ. 2012. Eflatun'un "Kurbanbağ"ıSinope'denSinop'a: Kaynaklara göre Sinop kentinin fiziksel gelişimi. **ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi**, 29 (2): 45-68.
- Doğan Haber Ajansı. 14.04.2014. Türkiye'nin en mutlu insanları burada yaşıyor. http://www.dha.com.tr/turkiyenin-en-mutlu-insanlari-burada-yasiyor_6475 93. html. Erişim tarihi: 01.01.2016.

- Doğan, S. ve Yıldız, Z., 2007. Bölgesel kalkınma, turizmin ilişkisi ve Göller Bölgesi Kalkınmasında alternatif turizm potansiyelinin kullanılabilirliğine yönelik bir araştırma. **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2(6). Erişim Tarihi 15.07.17
- Doğanay, S., 2000. Alternatif turizm merkezlerine tipik bir örnek: Zigana Yayla Tatil Köyü. **Türk Coğrafya Dergisi**, (35): 69-84. Erişim Tarihi 27.07.17.
- Doğaner, I., 2013 10 Ağustos. Sağlık turizminin gelişimi ve Türkiye. **Milliyet**. <http://www.milliyet.com.tr/saglik-turizminin-gelisimi-ve/gundem/ydetay/1747974/default.htm>, Erişim tarihi: 29.05. 2015.
- Durgun, A., 2006. Bölgesel kalkınmada turizmin rolü: Isparta örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Isparta.
- Düzgüneş, E. ve Demirel, Ö., 2013. Maçka Bölgesi'nin alternatif turizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi. **İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi**, 3(7): 1-11. Erişim Tarihi 15.07.17
- Edinsel, Z., 2012. Karadeniz Bölgesi'nde alternatif turizm gelişiminin değerlendirilmesi: Samsun örneği. **Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü**, Uzmanlık Tezi (yayınlanmamış), Ankara.
- Erbaş, A., 2002. İslam dışı dinlerde hac. **Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. 5: 97-121.
- Erdem, S.H., 2001. Turist harcamalarının yöresel kalkınma sürecine ekonomik etkileri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (yayınlanmamış), Balıkesir.
- Ersun, N. ve Arslan, K., 2009. Alternatif turizm çeşidi olarak Kapadokya Bölgesinde kongre turizmi geliştirme olanakları. **Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, (34): 139-164. Erişim Tarihi 04.08.17.
- Forsyth, P. and Dwyer, L., 2009. Tourism price competitiveness. The Travel & tourism competitiveness report. **World Economic Forum**. <http://www.weforum.org/pdf/tcr09/Chapter%201.6.pdf>, Erişim tarihi: 08.12.2015.
- Google Map., 2015. Sinop ili haritası. <https://www.google.com/maps/place/Sinop,+Türkiye/@41.5759676,34.6916709,8.75z/data>, Erişim tarihi: 27.08.2015.
- Guzel Sahin, G., 2015. Gastronomy tourism as an alternative tourism: An assessment on the gastronomy tourism potential of Turkey. **International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences**, 5(9): Erişim Tarihi 21.07.17.
- Gülcan, B., 2010. Türkiye'de kültür turizminin ürün yapısı ve somut kültür varlıklarına dayalı ürün farklılaştırma ihtiyacı. **İşletme Araştırmaları Dergisi**. 2 (1) : 99-120.
- Gülmez, Z., 2012., Türkiye'de ve Dünya'da sağlık turizmi ve çeşitleri: Sağlık turizminin ülkemizdeki mevcut durumu ve bazı ülkelerle kıyaslanması. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), İstanbul.

- Günel, V. Alaeddinoğlu, F. ve Şahinalp, M.S., 2009. Türkiye'ye yönelik kültürel turizm turları ve başlıca güzergahlar. **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 8 (1): 275-298.
- Gümüş, H., 2015. Sinop'ta doğayla buluşma noktaları. Turizm Haberleri. <http://www.turizmhaberleri.com/koseyazisi.asp?ID=2834>. Erişim tarihi: 14.09.2015.Erişim tarihi: 14.09.2015.
- Gürbüz,A., 2002. Turizmin sosyal çevreye etkisi üzerine bir araştırma.**Teknoloji Dergisi**, (1-2): 49-59.
- Güzel, Ö., 2011. Türkiye'de iç turizm pazar analizi ve pazarı canlandırmaya yönelik alternatif turizm olanakları. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 8(16): 127-144. Erişim Tarihi 15.07.17.
- İçöz, O., 2005. **Turizm Ekonomisi**. (3. Baskı), Turhan Yayını, 381 s, Ankara.
- İçöz, O., 2009. Sağlık turizmi kapsamında medikal (tıbbi) turizm ve Türkiye'nin olanakları. **Journal of YasarUniversity**, 4 (14): 2257-2279.
- İpar, M.S ve Tırlı, A., 2014. Sinop ilinin kırsal turizm potansiyeli ve geliştirilmesine yönelik öneriler. **Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi**, 7 (2): 45-54.
- İslamoğlu, A.H., 2009. **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)**, Beta Yayınevi, İstanbul.
- İslamoğlu, İ., İmamoğlu, A. ve Çavuşoğlu, G., 2014. Verçenik Yaylası'nın Alternatif turizmi ve rekreasyonel faaliyetlerinin belirlenmesi. **International Journal of Science Culture and Sport**, 2.Erişim Tarihi 04.08.17.
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı., 2015. Kalkınmada birinci derecede öncelikli yöreler. <http://www.ivdb.gov.tr/pratik/oranlar/kalkinmadaoncelik.htm>. Erişim tarihi: 01.09.2015.
- Kalaycı, Ş.,2010. **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**.Asil Yayınevi, 5. Baskı.
- Karasar, N., 2012. **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Beta Yayınevi, 310 s, Ankara.
- Kaypak, Ş., 2010. Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği. **Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, 2 (2): 93-114.
- Kayri, M. 2009. **Araştırmalarda Gruplar Arası Farkın Belirlenmesine Yönelik Çoklu Karşılaştırma (Post-Hoc) Teknikleri**. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(1): 51-64.
- Kılıç, B. ve Kurnaz, A., (2010). Alternatif turizm ve ürün çeşitliliği oluşturmada ekolojik çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği. **İşletme Araştırmaları Dergisi**,2(4), 39-56. Erişim Tarihi 04.08.17.
- Kılıç, S. ve Demir, S., 2017. Turizm pazarlamasında yerli turistlerin turizm talebini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Sinop ili örneği. **Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 10(1). Erişim Tarihi 04.08.17.
- Kılıçaslan, Ç., Deniz, B., Göktuğ, T.H., Kara, B. Ve Kutsal E., 2014. Evolution oftourismalternatives in the national park of Dilek Peninsula Büyük Mendere delta. **Precedia Social and Behavioral Sciences**, 19: 270-279. Erişim Tarihi 04.08.17.
- Koçak, F. ve Balcı, V., 2010. Doğada yapılan sportif etkinliklerde çevresel sürdürülebilirlik. **Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi**, 2 (2): 213-222.
- Koçan, N., 2012. Karaca Mağarası'nın (Gümüşhane) alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 3(1): 37-44.

- Korkmaz, S., 1996. Turizmin ekonomik ve sosyal etkileri. **İstanbul Üniversitesi Dergisi**, 311-417, <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuifm/article/download/1023007721/1023007223>. Erişim tarihi: 10.06.2015.
- Kostak, D., 2007. Turizm hareketleri: Türkiye örneği üzerinden sağlık turizmi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), İstanbul.
- Kozak, N. Kozak, M.A ve Kozak, M., 2001. **Genel turizm ilkeleri-kavramları**. (5.Baskı), Detay Yayıncılık, 256 s, Ankara.
- Kozak, M.A ve Bahçe, A.S., 2009. **Özel ilgi turizmi**, Detay Yayıncılık, 320 s, Ankara
- Kozak, N., 2012. **Genel turizm bilgisi**. (M.A. Kozak, Editör). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 2472, 152 s, Eskişehir.
- Köroğlu, Ö., Köroğlu, A. ve Alper, B., 2012. Doğaya dayalı gerçekleştirilen turizm faaliyetleri içerisinde turist rehberlerinin rolleri üzerine bir inceleme. **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 14 (22): 131-139.
- Kuru, D., 2015. 19 Mayıs gezi rotası: Kastamonu-Sinop-Samsun. <http://www.neredekal.com/blog/19-mayis-gezi-rotasi-kastamonu-sinop-samsun/>. Erişim tarihi: 25.09.2015.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı., 2015.Turizm gelir ve gider istatistikleri. <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,72942/turizm-gelir-gider-ve-ortalama-harcama.html>. Erişim tarihi: 10.06.2015.
- Lundberg, E.D.,Stavenga, M.H., andKrishnamoorthy, M., 1995. **Tourismeconomics**.Canada: John Wiley&Sons, Inc.
- Maç, N.,2006. Alternatif turizm potansiyeli ve Konya. Konya Ticaret Odası. BilgiRaporu. 255-215.Erişim Tarihi 04.08.17.
- Merdan, K. ve Okuroğlu, M.S., 2016. Alternatif turizm çeşitlerinin Gümüşhane turizmüne etkisi üzerine bir araştırma. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 20(3). 961-984.
- Met, Ö., 2012. Turizm ile yöresel gelişme: Sinop için bir turizm gelişim stratejisi önerisi. **Karadeniz Araştırmaları Dergisi**, 34, 163-179.
- Milne, S. ve Ateljevic, I., 2001. Tourismeconomicdevelopmentandthe global-localnexus: Theoryembracingcomplexity. *TourismGeographies*, 3(4), 369-393.
- Nakip, M., 2013. **Pazarlamada Araştırma Teknikleri**. 3. Baskı. Seçkin Kitapevi:Ankara.
- Nakip., M., ve Yaraş, E., 2016. **SPSS Uygulamalı Pazarlama Araştırmalarına Giriş**. 5.Baskı. Seçkin Kitabevi. Ankara.
- Neto, F., 2003. A newapproachtosustainabletourismdevelopment: Movingbeyondenvironmentalprotection. DESA DiscussionPaper No. 29, **Department of EconomicandSocialAffairs**, UnitedNations,<http://www.un.org/esa/esa03dp29.pdf>, Erişim tarihi: 06.12.2015.
- Oktayer, N., Susam, N. ve Çak, M., 2007. **Türkiye’de Turizm Ekonomisi**. Yayın No.69, İstanbul Ticaret Odası (İTO), 194 s, İstanbul.
- Ongun, U., 2004. Krizlerin Antalya turizmüne etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Isparta.
- Özdemir, G., 2007. Destinasyon yönetimi ve pazarlama temelleri İzmir için bir destinasyon model önerisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), İzmir.

- Özdemir, N., 2005. Sinop ilinde etkili bir doğal afet türü: heyelan. **D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 5: 67-106.
- Özel, M.A., 2010. Turizmin çeşitlendirilmesi bağlamında doğa turizmi: Ankara ili örneği. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi(yayınlanmamış), Ankara.
- Özer, Ö., Songur, C., 2012. Türkiye'nin dünya sağlık turizmindeki yeri ve ekonomik boyutu. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 4 (7): 69-81.
- Özer, Ö., Avcı, M. ve Karakuş, N., (2016). A Study for the Evaluation of Alternative Tourism Opportunities in Fethiye Destination. **Journal Of Tourism and Gastronomy Studies**, 4(1): 21-26. Erişim Tarihi 21.07.17.
- Özgüç, N., 2007. **Turizm Coğrafyası**. Çantay Kitabevi, 544 s, İstanbul.
- Öztürk, Y., 2000. Alternatif turizm as a development strategy in developing countries. **Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 3(4), Erişim Tarihi 15.07.17.
- Öztürk, Y., ve Yazicioğlu, İ., 2002. Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. **Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2, 183-195.
- Parladır, M.Ö ve Topay, M., (2015). Isparta ili örneğinde CBS yardımıyla alternatif turizm etkinlikleri için uygunluk analizi. **Tarım Bilimleri Dergisi**, 21: 300-309. Erişim Tarihi 21.07.17
- Patarchanov, P., 2012. Role and place of alternative tourism development in mountain areas. **Journal of Settlements and Spatial Planning**, 1, 149-155. http://geografie.ubbcluj.ro/ccau/jssp/arhiva_si1_2012/17JSSPSI012012.pdf, Erişim tarihi: 05.12.2015.
- Paul, B D. 2012. The impacts of tourism on society. **University of Oradea Faculty of Economics**, 500-506. <http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2012/n1/072.pdf>. Erişim tarihi: 08.12.2015.
- Pederson, A., 2002. Managing tourism at world heritage sites: A practical manual for world heritage site managers. **UNESCO World Heritage Centre**. <http://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-113-2.pdf>, Erişim tarihi: 06.12.2015.
- Pomfret, G., 2011. Package mountaineer tourists holidaying in the French Alps: An evaluation of key influences encouraging their participation. **Sheffield Hallam University Research**, 1-38, http://shura.shu.ac.uk/5584/3/Package_Mountaineer_Tourists-TourismManagement2.pdf, Erişim tarihi: 05.06.2015.
- Sargin, S., 2006. Yalvaç'ta inanç turizmi. **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 16 (2), 1-18.
- Sarı, C., (2010). Alanya ilçesinin alternatif turizm kaynakları. **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 20(1), 1-28. Erişim Tarihi 04.08.17.
- Sinop Pusulası, 2015. Geleceğin turizm kenti Sinop. <http://www.sinoppusulasi.com.tr/haber/gelecegin-turizm-kenti-sinop-601.html?ref=sanalbasin>. Erişim Tarihi: 01.09.2015
- Somuncu, M., 2004. Dağcılık ve dağ turizmindeki ikilem: Ekonomik yarar ve ekolojik bedel. **Coğrafi Bilimler Dergisi**, 2(1), 1-22..

- Şaman, E., 2009. Mersin ili inanç turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi: Mersin’de inanç turizmüne katılanların profili üzerine bir araştırma. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Mersin.
- Şekercioğlu, Ç.H., 2002. Kuş gözlemciliğinin insanlar ve kuşlar için önemi. **Environmental Conservation**, 29, 282-289, <http://web.stanford.edu/~cagan/TurkceKusculuk.pdf>. Erişim tarihi: 25.09.2015.
- Tatlıca Ş., (t.y.). <http://www.enteresan.biz/tatllica-selaleleri-erfelek-sinop/>. Erişim tarihi: 20.09.2015.
- Triarchi E and Karamanis, K., 2017. The evolution of alternative forms of tourism. **Business & Entrepreneurship Journal**, 6(1), 39-59. Erişim Tarihi 27.07.17.
- T.C. Boyabat Kaymakamlığı., 2015. Boyabat Kalesi. <http://www.boyabat.gov.tr/bkale.html>. Erişim tarihi: 24.09.2015.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı., 2012. 2011 İl Çevre Durum Raporu. http://www.csb.gov.tr/turkce/dosya/ced/icdr2011/sinop_icdr2011.pdf, Erişim tarihi: 20.09.2015.
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı-Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü., 2015. 2013-2014 av turizmi sezonunda Zonguldak, Sinop ve Kastamonu en çok tercih edilen iller arasında yer aldı, http://www.milliparklar.gov.tr/anasayfa/resimlihaber/15-03-04/2013-2014_Av_Turizmi_Sezonunda_..., Erişim tarihi: 28.09.2015.
- Turizm Aktüel., 2015. Sinop, ilk 5 yıldızlı oteline kavuşuyor. <http://www.turizmaktuel.com/haber/sinop-ilk-5-yildizli-oteline-kavusuyor>, Erişim tarihi: 28.09.2015.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)., 2014. Seçilmiş göstergelerle Sinop 2013. <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/SINOP.pdf>, Erişim tarihi: 24.08.2015.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)., 2015a. Dış ticaret istatistikleri. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046, Erişim tarihi: 10.06.2015.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)., 2015b. İşgücü İstatistikleri 2014. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18645>, Erişim tarihi: 01.09.2015.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)., 2015c. Turizm İstatistikleri 2015. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, Erişim tarihi: 26.09.2015.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)., 2017a. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ADNKS) Veri Tabanı. <http://rapory.tuik.gov.tr/13-10-2015-15:52:23-390980499252189461708108531.html>, Erişim tarihi: 24.08.2015.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)., 2017b. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> Erişim tarihi: 05.08.2017
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı-Tanıtma Genel Müdürlüğü., (2010). Sinop gezi rehberi. <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/Eklenti/9951,sinop-gezi-rehberipdf.pdf?0>, Erişim tarihi: 20.09.2015.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı-Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü., 2015. Kuş gözlemciliği. <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10203/kus-gozlemcilig.html>. Erişim Tarihi: 25.09.2015.

- T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü., 2015. İstatistikler: İlimizde en çok ziyaret edilen tarihi ve turistik yerler. <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,74927/istatistikler.html>, Erişim tarihi: 26.09.2015.
- T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü., 2017a. İstatistikler. <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,74927/istatistikler.html> .Erişim Tarihi:22.08.2017
- T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü., 2017b. Gezilecek yerler. <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sinop/gezilecekyer>. Erişim Tarihi:22.08.2017
- T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.,2017c. Konaklama..<http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,168290/konaklama.html>. Erişim tarihi: 18.08.2017
- T.C. Sinop Valiliği-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.,2017d. Turizm Aktiviteleri, <http://www.sinopkulturturizm.gov.tr/TR,74911/kruvaziyer-turizmi.html>. Erişim tarihi: 18.08.2017
- T.C. Sinop Valiliği-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012. 2011 Yılı il çevre durum raporu.http://www.csb.gov.tr/turkce/dosya/ced/icdr2011/sinop_icdr2011.pdf Erişim Tarihi: 11.11.2014
- TÜRSAB., 2014. Türkiye kruvaziyer turizmi raporu. 2013. http://www.tursab.org.tr/dosya/12193/tursab-kruvaziyer-turizmi-raporu107153521118_12193_5644498.pdf, Erişim tarihi: 26.09.2015.
- TÜRSAB., 2015a. TÜRSAB İnanç Turizmi 2014 Raporu. http://www.tursab.org.tr/dosya/12192/tursabinancturizmi_12192_5616832.pdf, Erişim tarihi: 25.05.2015.
- TÜRSAB., 2015b. TÜRSAB 2014 Turizm Sezonu Raporu. http://www.tursab.org.tr/dosya/12187/tursab-2014-turizm-sezonu-raporu_12187_5495404.pdf. Erişim tarihi: 26.09.2015.
- TÜRSAB.,2015c.Dergi.356,4548,<http://www.tursab.org.tr/flip/dergi/sayi/115/tr/default.html>. Erişim tarihi: 20.09.2015.
- TÜRSAB., 2015d.TÜRSABGastronomi Turizmi Raporu. http://www.tursab.org.tr/dosya/12302/tursab-gastronomi-turizmi-raporu_12302_3531549.pdf, Erişim tarihi: 06.06.2015).
- TÜRSAB,2017. Turizmin ekonomideki payı. https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/turizmin-ekonomideki-yeri/dis-ticaret-aciklarini-kapatmada-payi_916.html. Erişim tarihi: 08.09.2017
- Uçkun, S., 2004. **İşletme ve İşletme Türleri, Turizm İşletmeleri**. Değişim Yayınları, İstanbul.
- Ukav, İ., 2012. Adıyaman'da av turizmi. **II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi**, 12-15 Nisan 2012, Kemer, Antalya, s.1-19.http://www.anatoliajournal.com/atad/depo/bilgibankasi/Kitap_113.pdf. Erişim Tarihi: 08.06.2015.
- Uluçen, T.H., 2011. Özel ilgi turizmi: Kapsamı, çeşitleri ve Türkiye'de uygulanabilirliği. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi (yayınlanmamış), Ankara.

- Uluslan, Y., Batman, O., 2010. Alternatif turizm çeşitlerinin Konya turizmüne etkisi üzerine bir araştırma. **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 23, 243-260.
- Ural, A., Kılıç, İ., 2005. **Bilimsel Araştırma süreci ve SPSS ile Veri Analizi**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Uygur S.M., Baykan, E., 2007. Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. **Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2, 30-49.
- Weaver, D.B., 1995. Alternative Tourism in Montserrat. **Tourism Management**, 16(8), 593-604. Erişim Tarihi 04.08.17.
- Yaban Tv., 2015. Av Turizminde büyük fırsat. <http://www.yabantv.com/haber/365-av-turizminde-buyuk-firsat->, Erişim tarihi: 14.12.2015.
- Yandex., 2015. Sinop ili fiziki haritası. <https://yadi.sk/d/rtwVy630HKzKP>, Erişim tarihi: 27.08.2015.
- Yazıcıoğlu, Y.ve Erdoğan, S., 2004. **Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Yeni, E., Kuru, F.G, ve Gülnar, Ö., 2013. Sinop doğa turizmi master planı. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü. Erişim Tarihi: 21.08.2017
- Yeşil, P., Yeşil, M. ve Yılmaz, H., 2008. Jeolojik miras alanlarının alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi: Balıca Mağarası örneği. **Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, 39(2): 241-248. Erişim Tarihi 15.07.17
- Yeşiltaş, M., Öztürk, İ., 2008. Bölgesel kalkınma çerçevesinde alternatif turizm faaliyetlerine yönelik bir değerlendirme: Sivas örneği. **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 9 (1): 1-18.
- Yıldız, Z., 2011. Turizmin sektörünün gelişimi ve istihdam üzerindeki etkisi. **Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi**, 3(5): 54-71.
- Yılmaz, C., 2009. Tarihi Sinop kalesi cezaevi. **Doğu Coğrafya Dergisi**, 14 (22), 1-16.
- Yücel, C., 2006. Türkiye’de rafting akıntıya kürek çekiyor. **TÜRSAB**. http://www.tursab.org.tr/dosya/1013/06eyraft2_1013_1553015.pdf, Erişim tarihi: 08.06.2015.
- Yücel, S.,Ü., 2004. Yayla turizmi. **TÜRSAB**. http://www.tursab.org.tr/dosya/1017/may04yayla_1017_1683015.pdf, Erişim tarihi: 04.06.2015.
- Yürekli, İ.B., 2014. Kastamonu, Sinop ve Samsun. Kısa bir gezinti. <http://www.bugunbugece.com/oku-bak/yazi/kisa-bir-gezinti-1>, Erişim tarihi: 24.09.2015.
- Zaman, M., Şahin, İ.F ve Bayram, F., 2007. Doğu Karadeniz’de alternatif bir turizm merkezi: Kümbet Yaylası. **Doğu Coğrafya Dergisi**, 12(17), 33-63. Erişim Tarihi 27.07.17.
- Zengin, B., 2006. **Turizm coğrafyası Türkiye genel ve bölgesel turizm coğrafyası**. Değişim Yayınları: Sakarya.
- Zengin B., Öztürk, İ. ve Salha, İ., 2014. Amasya ilinin alternatif turizm potansiyelinin Değerlendirilmesi. Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Metinleri, No:6. Erişim Tarihi 15.07.17.
- Zengin, B. Ve Sancar, M.F., (2014). Alternatif turizm türlerinin pazarlanabilirliği ve seyahat acentalarının bakış açıları: Şanlıurfa Örneği. **Bartın Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi**, 5(10). Erişim Tarihi 04.08.17.

- Zengin, B. ve Uyar, H., 2015. Gastonomi turizminin alternatif turizm çeşidi olarak değerlendirilmesi bağlamında Gastronomi turizm indeksinin oluşturulması. **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, (17):355-376. Erişim Tarihi 27.07.17
- Zengingönül, O., Emeç, H., İyilikçi, D.E. ve Bingöl, P., 2012. Sağlık turizmi: İstanbul'ayönelik bir değerlendirme. Ekonomistler Platformu, <http://www.ekonomistler.org.tr/wpcontent/uploads/2012/04/saglikturizmirapodf>. Erişim tarihi: 04.06.2015.
- Zeyrek, A.N., 2008. Besni'de alternatif turizm potansiyeli. **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7(2): 451-466. Erişim Tarihi 15.07.17

EKLER

Ek-1: Araştırma Anket Formu

Sayın Katılımcı,

Akademik bir çalışmada kullanılmak üzere oluşturulan bu anket formu; Sinop ilinin turizm potansiyelinin incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın akademik anlamda değer kazanması, sizlerin vereceği samimi cevaplar ile mümkün olabilecektir. Kimlik bilgileriniz istenmemekte olup, verdiğiniz cevaplar gizli tutulacaktır.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Özlem AYDIN

1) Cinsiyetiniz? ☐ Bay ☐ Bayan	2) Medeni durumunuz? ☐ Evli ☐ Bekâr	3) Sinop'a nasıl geldiniz? ☐ Paket tur/Seyahat Acentesi ☐ Bireysel
4) Kaç yaşındasınız? ☐ 18 yaş ve altı ☐ 25 – 29 ☐ 35 – 39 ☐ 45 – 49 ☐ 55 – 59 ☐ 65 yaş ve üzeri	5) Eğitim durumunuz? ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü	6) Aylık ortalama geliriniz? ☐ 1000 TL'den az ☐ 1001– 2000 TL ☐ 2001 – 3000 TL ☐ 3001 – 4000TL ☐ 4001TL ve üzeri
7) Sinop İline kaçınıcı gelişiniz? ☐ İlk kez ☐ İkinci kez ☐ Üçüncü kez ☐ Dört ve daha fazla	8) Sinopiline geliş sıklığınız nedir? ☐ Haftada bir ☐ 15 günde bir ☐ Ayda bir ☐ Üç ayda bir ☐ Altı ayda bir ☐ Yılda bir ☐ Diğer.....	9)Sinopiline geldiğinizde nerede kalıyorsunuz? ☐ Konaklamıyorum ☐ Yazlık ☐ Pansiyon ☐ Kamping ☐ Otel ☐ Diğer.....
10) Sinopilinde konaklama süreniz nedir? ☐ Günübürlük ☐ 1-3 gün ☐ 4-6 gün ☐ 1 hafta ☐ 15 gün ☐ 1 ay ve daha fazla	11) Sinopiline en çok hangi mevsimde gelmeyi tercih ediyorsunuz? ☐ İlkbahar ☐ Yaz ☐ Sonbahar ☐ Kış	12)Sinop iline kim / kimlerle gelmektesiniz? ☐ Yalnız ☐ Aile ☐ Akraba ☐ Arkadaş ☐ Tur vb. ☐ Diğer
13)Sinop ili için aşağıdaki turizm türlerini önem sırasına göre sıralayınız. (1: En önemli 9: En önemsiz). ☐ Doğa turizmi ☐ Tarih ve Kültür turizmi ☐ Av turizmi ☐ Sualtı dalış turizmi ☐ Macera turizmi ☐ Kuş gözlemciliği turizmi ☐ İnanç turizmi ☐ Sağlık ve termal turizm ☐ Diğer (.....)	14)Sinop ilinde turizm açısından önemi olan doğal ve tarihi alanları önem sırasına göre sıralayınız. (1: En önemli 9: En önemsiz) ☐ Deniz ve Plajlar ☐ Şelaleler ve mağaralar (Erfelek şelalesi, Ağcocal mağarası, Buzluk mağarası) ☐ Mesire yerleri ☐ Sinop kalesi ☐ Cami, Mezarlık ve Türbeler ☐ Tarihi evler ☐ Sinop cezaevi ☐ Hamsilos koyu ☐ Güneşin batışı	15)Size göre, Sinop'un turizmine yönelik eksiklerinin neler olduğunu önem sırasına göre sıralayınız. (1: En önemli8: En önemsiz). ☐ Yerel yönetimlerin bu konuda politika oluşturmaması ☐ Yeterince tanıtım yapılmaması ☐ Halkın turizm konusunda bilinçsiz /duyarsız oluşu ☐ Girişimci-yatırımcıların turizm konusuna sıcak bakmaması ☐ Sinop'ta yeterli turistik potansiyelin olmaması ☐ Turizm tesislerinin yetersiz olması ☐ Alt ve üst yapının yetersiz olması ☐ Diğer

16) Kalış sürenizi etkileyen en önemli faktör nedir? () Konaklama tesislerinin sayısının az oluşu () Sunulan etkinliklerde çeşitliliğin sınırlı olması () Turizmin sadece klasik (deniz / kum / güneş) turizmi ile sınırlı kalması () Sinop ve kültürünü tanıtıcı etkinliklerde bulunulmaması () Sinop Cezaevi dışında diğer görülebilecek yerler hakkında yeterli tanıtım yapılmaması	17) Sinop ilinin enbeğendiğiniz özellikleri önem sırasına göre sıralayınız?(1: En önemli 8: En önemsiz). () Doğal özellikler () Plajları () Tarihi ve kültürel özellikleri () Ulaşım kolaylığı () Spor olanakları () Güvenlik () Şenlik ve festivaller () Diğer.....	18) Sinop'a tekrar gelmeyi düşünürüm. () Katılıyorum () Kararsızım () Katılmıyorum
--	---	--

Aşağıdaki soruları katılım derecenize göre işaretleyiniz

<i>Alternatif Turizm; deniz-kum-güneş dışında kalan turizm çeşitlerine verilen addır.</i>	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Sinop ve çevresinde yer alan kongre, sağlık, termal mağaralar alternatif turizm bünyesinde pazarlanmaktadır.					
Sinop'ta altyapı ve üstyapı çalışmaları yeterli düzeydedir.					
Sinop ilinde faaliyet gösteren seyahat acenteleri yeterli hizmeti sunmaktadır.					
Sinop'un alternatif turizme yönelik destinasyon ve bölge tanıtımı yeterince yapılmaktadır.					
Sinop'un görülmeye değer ilçelerine de gününbirlik turizm turları düzenlenmektedir.					
Kongre turizmi potansiyelini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.					
Kentte alternatif turizmin geliştirilmesine yönelik çekim merkezleri ve cazibe noktalarının sayısı yeterlidir.					
Sinop'taki tarihi niteliğe sahip yapılar aslına uygun olarak restore edilmektedir.					
Sinop'un kendine özgü el sanatlarının ve folklorik özelliklerinin sergilenebileceği mekânlar yeterlidir.					
Sinop havaalanında uçuş güzergahı ve sayısı yeterlidir.					
Sinop'un alternatif turizm olanakları yeterlidir.					
Sinop, alternatif turizm olanakları açısından bölge illere göre daha geniş bir potansiyele sahiptir.					
Sinop'ta turizme yönelik yatırımlar alternatif turizme yönelik gerçekleştirilmektedir					
Sinop halkı alternatif turizm konusunda bilinçli ve isteklidir.					
Sinop'ta alternatif turizm sektöründe çalışanlar yeterlidir.					
Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin geliştirilmesi kritik öneme sahiptir					
Sinop turizm kaynak çeşitliliğindeki zenginlik ve dört mevsim turizm potansiyeli açısından yeterlidir.					
Sinop'ta alternatif turizm ürünlerinin fiyatı uygundur.					
Gelişen haberleşme ve ulaşım imkanları bölgede alternatif turizmin gelişimine yönelik bir fırsattır.					

Sinop turizminin çeşitlendirilmesi konusunda ilave görüş ve önerileriniz

Katılımınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Yazar, 1983 yılında Sinop ili Gerze ilçesinde doğdu. İlkokul, Ortaokul ve Yabancı Dil Ağırlıklı Lise öğrenimini Gerze’de tamamladı. 2004 yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümüne başladı. 2007 yılında öğrenci değişim programı ile İspanya’nın Coruna şehrinde bir dönem öğrenimini sürdürdü. 2009 yılında lisans eğitimini tamamlayarak aynı üniversite bünyesinde Yüksek Lisans öğrenimine başladı. Ücretli Öğretim Elemanı, Halk Eğitim Merkezi Usta Öğreticiliği ve Ücretli İngilizce Öğretmenliği gibi farklı görevlerde bulundu.